

Vejledning om afholdelse af Europa-Parlamentsvalg søndag den 7. juni 2009

(Til alle kommunalbestyrelser og valgbestyrelser)

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. Indledning	4
2. Oversigt over opgavefordelingen ved Europa-Parlamentsvalg	5
2.1. Kommunalbestyrelsens opgaver	5
2.2. Valgbestyrelsens opgaver	5
3. Oversigt over tidsfristerne ved Europa-Parlamentsvalget den 7. juni 2009	6
4. Valgret, valglistes og valgkort	16
4.1. Valgret	16
4.1.1. Folketingsvælgere (§ 3, stk. 1, nr. 1)	16
4.1.2. Danskere bosat i et andet EU-land (§ 3, stk. 1, nr. 2)	17
4.1.3. Herboende EU-borgere (§ 3, stk. 1, nr. 3)	17
4.2. Generelt om optagelse på valglisten	17
4.2.1. Automatisk optagelse på valglisten	19
4.2.1.1. Herboende folketingsvælgere	19
4.2.1.2. Visse herboende EU-borgere	20
4.2.2. Optagelse på valglisten efter ansøgning	21
4.2.2.1. Folketingsvælgere, der (midlertidigt) opholder sig i udlandet	21
4.2.2.2. Danskere bosat i et andet EU-land	23
4.2.2.3. Visse herboende EU-borgere	24
4.3. Indberetning af ændringer vedrørende afstemningsområder og afstemningssteder	25
4.4. Maskinel udarbejdelse af valglistes	25
4.4.1. 16.-dagsvalglisten	25
4.4.2. Udlandstilflyttervalglisten	27
4.4.3. Udlandsdanskervalglisten	28
4.4.4. Københavnervalglisten	28
4.5. Manuel rettelse af valglisten på grund af mangler m.v. vedrørende indberetning til CPR	29
4.6. Manuel optagelse på valglisten i øvrigt	30
4.6.1. Manuel optagelse på valglisten af visse vælgere, der er tilflyttet fra udlandet, Færøerne eller Grønland	30
4.6.2. Manuel optagelse på valglisten af visse vælgere, der har valgret uanset ophold i udlandet efter folketingsvalglovens § 2	31
4.6.3. Manuel optagelse på valglisten af vælgere, der får dansk indfødsret, eller som får ophævet deres værgemål med fratagelse af den retlige handleevne senere end 9 dage før valgdagen	33
4.7. Manuel slettelse af valglisten i øvrigt	34

4.8. Særligt om flytning mellem kommuner eller inden for en kommune senere end 16 dage før valgdagen.....	35
4.9. Særligt om tilflytning fra udlandet, Færøerne eller Grønland senere end 7 dage før valgdagen.....	36
4.10. Udsendelse af valgkort.....	36
4.11. Indsigelser vedrørende valgkort og valglister.....	38
4.12. Elektronisk valgliste.....	38
5. Valg m.v. af valgbestyrelser, valgstyrere og tilforordnede vælgere.....	40
5.1. Valgbestyrelser.....	40
5.2. Valgstyrere.....	42
5.3. Tilforordnede vælgere.....	43
5.4. Diæter.....	44
6. Kandidatlistor, stemmesedler og opslag m.v.....	45
6.1. Kandidatlistor m.v.....	45
6.2. Stemmesedler og opslag.....	46
6.2.1. Stemmesedler.....	46
6.2.2. Opslag.....	47
6.2.3. Fejl i stemmesedler og opslag.....	47
6.2.4. Afdøde kandidater.....	48
6.3. Partiernes plakatsætning ved offentlig gade eller vej m.v.....	48
7. Afstemning på valgdagen.....	49
7.1. Kommunalbestyrelsens forberedelse af afstemningen.....	50
7.2. Den almindelige fremgangsmåde ved stemmeafgivningen.....	51
7.3. Reglerne om hjælp til stemmeafgivningen på valgdagen.....	52
7.4. Opretholdelse af ro og orden i stemmelokalerne.....	56
7.5. Valgagitation er ikke tilladt i stemmelokalerne m.v.....	56
7.6. Indsamlinger på afstemningsstederne.....	57
7.7. Andre afstemninger samtidig med valg.....	58
7.8. Exit polls.....	58
7.9. Pressens adgang til stemmelokalerne.....	59
8. Brevstemmeafgivning.....	59
8.1. De generelle regler om brevstemmeafgivning her i landet.....	60
8.2. Særligt om brevstemmeafgivning på folkeregistrene/borgerservicecentre.....	62
8.2.1. Betingelserne for brevstemmeafgivning.....	62
8.2.2. Den almindelige fremgangsmåde ved brevstemmeafgivningen.....	63
8.2.3. Reglerne om hjælp til brevstemmeafgivningen.....	65
8.3. Særligt om brevstemmeafgivning på sygehuse og i kriminalforsorgens anstalter og arresthusene.....	67
8.4. Særligt om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen samt i vælgerens hjem.....	67
8.4.1. Betingelserne for brevstemmeafgivning.....	68
8.4.2. Udpegning af stemmemodtagere.....	69
8.4.3. Gennemførelse af brevstemmeafgivning.....	71
8.5. Særligt om brevstemmeafgivning på mindre øer, herunder Christiansø.....	73
8.6. Brevstemmeafgivning på Færøerne, i Grønland, i udlandet, på danske skibe i udenrigsfart og på danske havanlæg.....	73

8.6.1. Brevstemmesteder og -modtagere på Færøerne, i Grønland og i udlandet.....	73
8.6.2. Brevstemmesteder og -modtagere på danske skibe i udenrigsfart og danske havanlæg	74
8.6.3. Tidsrum for brevstemmeafgivning	74
8.6.4. Brevstemmematerialet samt fremgangsmåden ved afgivning af brevstemme	75
8.6.5. Fremgangsmåden ved brevstemmeafgivning	75
8.7. Modtagelse og kontrol af brevstemmer	75
8.7.1. Kommunalbestyrelsens modtagelse og registrering af brevstemmer m.v.	75
8.7.2. Elektronisk brevstemmeprotokol	77
8.7.3. Valgstyrernes kontrol og gennemgang af de modtagne brevstemmer	78
9. Opgørelse af afstemningen i opstillingskredsen.....	82
9.1. Kandidaters deltagelse i stemmeoptællingen	82
9.2. Stemmeoptælling på afstemningsstedet	83
9.3. Særligt om offentliggørelse af valgresultatet før kl. 22.....	85
9.4. Bedømmelse af stemmesedler	87
9.4.1. Bedømmelse af stemmesedler afgivet på afstemningsstedet.....	87
9.4.2. Bedømmelse af brevstemmesedler	88
9.4.3. Registrering af ugyldige stemmesedler, herunder brevstemmesedler	91
9.5. Valgstyrernes afstemningsbog.....	91
9.6. Indberetning til Danmarks Statistik på valgaftenen.....	91
9.7. Fintælling i opstillingskredsen	92
9.8. Valgbestyrelsens valgbog.....	94
9.9. Indsendelse af attesteret valgbogskopi til Danmarks Statistik og til Velfærdsministeriet	94
9.10. Rettelse af eventuelle fejl og mangler i valgbogen.....	95
10. Opbevaring og kassation af valgmateriale	95
11. Afholdelse af udgifterne ved valget	96
12. Formularer m.v. til brug ved valget	96
Bilag 1	97
Bilag 2	99
Bilag 3	104
Bilag 4	106
Bilag 5	108
Bilag 6	114
Bilag 7	115

1. Indledning

Søndag den 7. juni 2009 skal der afholdes valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, jf. bekendtgørelse nr. 1002 af 8. oktober 2008 om fastsættelse af dagen for afholdelse af valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet i 2009.

Der skal ved Europa-Parlamentsvalget i 2009 vælges 13 danske medlemmer til Europa-Parlamentet. Antallet af danske medlemmer er siden Europa-Parlamentsvalget i 2004 blevet nedsat fra 14 til 13 medlemmer som følge af Den Europæiske Unions udvidelse med Bulgarien og Rumænien.

Der afholdes ikke Europa-Parlamentsvalg på Færøerne og i Grønland.

Velfærdsministeren har ved brev af 21. oktober 2008 til alle kommunalbestyrelser fastsat, at stemmeoptællingen skal foretages på de enkelte afstemningssteder umiddelbart efter afstemningens afslutning med efterfølgende fintælling i opstillingskredsene senest dagen efter afstemningen, dvs. mandag den 8. juni 2009, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 28, stk. 1.

Valget afholdes efter lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet (Europa-Parlamentsvalgloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 143 af 24. februar 2009, samt efter folketingsvalgloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 145 af 24. februar 2009, i det omfang Europa-Parlamentsvalgloven henviser hertil. Valget afholdes tillige efter de bekendtgørelser og cirkulærer, som ministeriet har udstedt i henhold til Europa-Parlamentsvalgloven og folketingsvalgloven se oversigten i *bilag 1*.

Siden Europa-Parlamentsvalget den 13. juni 2004 er der gennemført forskellige ændringer af reglerne om Europa-Parlamentsvalg. *Bilag 2* indeholder en oversigt over ændringerne af de særlige regler om Europa-Parlamentsvalg samt de regler i folketingsvalgloven, som er af betydning for Europa-Parlamentsvalg.

I denne vejledning redegøres der for de opgaver, der i henhold til lovgivningen m.v. påhviler henholdsvis kommunalbestyrelser og valgbestyrelser i forbindelse med forberedelse, afholdelse og opgørelse af Europa-Parlamentsvalget søndag den 7. juni 2009.

Velfærdsministeriet vil desuden udsende en række meddelelser inden Europa-Parlamentsvalget, der vil gøre rede for særlige forhold vedrørende Europa-Parlamentsvalget, herunder udformning af stemmesedler, håndtering af brevstemmeafgivningen m.v.

Søndag den 7. juni 2009 afholdes der endvidere folkeafstemning om ændring af tronfølgeloven. Velfærdsministeriet har samtidig med denne vejledning udsendt en vejledning om afholdelsen af folkeafstemningen om ændring af tronfølgeloven.

Om forholdet mellem valget til Europa-Parlamentet søndag den 7. juni 2009 og folkeafstemningen om ændring af tronfølgeloven, der afholdes samme dag, henvises til Velfærdsministeriets brev af 27. november 2008 til alle

kommunalbestyrelser. Brevet er, dog uden bilag, vedhæftet denne vejledning som *bilag 7*.

2. Oversigt over opgavefordelingen ved Europa-Parlamentsvalg

Dette afsnit indeholder en oversigt over de opgaver, der påhviler henholdsvis kommunalbestyrelserne og valgbestyrelserne. Det nærmere indhold af de enkelte opgaver er beskrevet i de følgende afsnit i vejledningen.

2.1. Kommunalbestyrelsens opgaver

Ved Europa-Parlamentsvalg varetager kommunalbestyrelsen følgende opgaver:

- 1) Behandler og afgør sager om optagelse af herboende EU-borgere på valglisten efter ansøgning, se afsnit 4.1.3.
 - 2) Udarbejder valglister og udsender valgkort, se afsnit 4.
 - 3) Vælger medlemmer til opstillingskredsens valgbestyrelse, se afsnit 5.1.
 - 4) Vælger valgstyrere til at stå for afstemningen og den efterfølgende stemmeoptælling på de enkelte afstemningssteder, se afsnit 5.2.
 - 5) Vælger tilfornordnede vælgere dels til at hjælpe valgstyrerne, dels til at være stemmemodtagere ved afgivning af brevstemmer i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, herunder i pleje- og ældreboliger, samt i vælgerens hjem, se afsnit 5.3.
 - 6) Tilrettelægger afgivningen af brevstemmer på folkeregistrene/borgerservicecentre, i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, herunder i pleje- og ældreboliger, samt i vælgerens hjem og udpeger stemmemodtagere på mindre øer, se afsnit 8.
 - 7) Forbereder afstemningen på valgdagen (bortset fra fremstilling af stemmesedler og opslag), se afsnit 7.
 - 8) Sørger for, at valgmaterialer er til stede ved fintællingen, se afsnit 9.
 - 9) Opbevarer valgmaterialer og tilintetgør nærmere angivne dele af dette, når Folketinget endeligt har afgjort eventuelle klager over valget, se afsnit 10 (gælder kun de kommuner, hvis borgmester er formand for valgbestyrelsen).
- Københavns Kommune varetager ved Europa-Parlamentsvalg endvidere den opgave at behandle og afgøre sager om optagelse af personer med dansk indfødsret, der har fast bopæl i én af de øvrige EU-lande, på valglisten efter ansøgning, se afsnit 4.2.2.2.

2.2. Valgbestyrelsens opgaver

Ved Europa-Parlamentsvalg tager valgbestyrelsen i opstillingskredsen sig af følgende opgaver:

- 1) Får fremstillet stemmesedler og opslag og sørger for, at dette materiale bliver afleveret til kommunalbestyrelsen i de enkelte kommuner i opstillingskredsen, se afsnit 6.2.
- 2) Modtager indberetninger på valgaftenen fra de enkelte afstemningssteder i opstillingskredsen om resultatet af stemmeafgivningen. Indberetter resultatet af stemmeafgivningen for opstillingskredsen som helhed til Danmarks Statistik, se afsnit 9.
- 3) Foretager senest dagen efter valget fintælling for hele opstillingskredsen, udarbejder valgbook m.v. og sender samme dag en attesteret kopi af valgbooken m.v. til Velfærdsministeriet og en attesteret kopi af valgbooken m.v. til Danmarks Statistik, se afsnit 9. En annulleret stemmeseddel indsendes samtidig til Velfærdsministeriet.

3. Oversigt over tidsfristerne ved Europa-Parlamentsvalget den 7. juni 2009

Forberedelsen, gennemførelsen og opgørelsen af Europa-Parlamentsvalget skal ske inden for de tidsfrister, der er fastsat i Europa-Parlamentsvalgloven, herunder ved en henvisning i Europa-Parlamentsvalgloven til de relevante bestemmelser i folketingsvalgloven, eller i henhold til disse love. I det følgende gives en oversigt over disse tidsfrister.

Oversigten er på enkelte punkter præciseret i forhold til den oversigt over tidsfristerne, der ved brev af 27. november 2008 blev tilsendt alle kommunalbestyrelser.

8. oktober 2008

Datoen for underskrivelse af Velfærdsministeriets bekendtgørelse nr. 1002 om fastsættelse af dagen for afholdelse af valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet i 2009 til søndag den 7. juni 2009.

21. oktober 2008

Velfærdsministeriet udsender meddelelse til alle kommunalbestyrelser om, at velfærdsministeren har fastsat, at stemmeoptællingen ved Europa-Parlamentsvalget søndag den 7. juni 2009 skal foretages på de enkelte afstemningssteder umiddelbart efter afstemningens afslutning med efterfølgende fintælling i opstillingskredsene senest dagen efter afstemningen.

27. november 2008

Velfærdsministeriet udsender meddelelse til alle kommunalbestyrelser om forskellige praktiske forhold i anledning af, at der samme dag som Europa-Parlamentsvalget søndag den 7. juni 2009 skal afholdes folkeafstemning om

ændring af tronfølgeoven (under forudsætning af, at Folketinget forinden vedtager lovforslaget herom i uændret form).

Fredag den 5. december 2008

(Nærmeste hverdag før 6 måneder før valgdagen)

Tidligste frist for indgivelse af ansøgning til Københavns Kommune om optagelse på en særlig valgliste i Københavns Kommune af personer med dansk indfødsret, der har fast bopæl i et af de øvrige EU-lande (EU-bosatte).

Snarest muligt efter fredag den 6. marts 2009

(Dagen før 3 måneder før valgdagen)

1) Velfærdsministeriet sender snarest muligt efter *fredag den 6. marts 2009* underretning om de betingelser og bestemmelser, der gælder for udøvelse af retten til at stemme og opstille til valg i Danmark, til de personer, som denne dag:

- er tilmeldt folkeregistret i Danmark,
- er statsborgere i et af de øvrige EU-lande,
- vil være fyldt 18 år senest på valgdagen,
- ikke er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6 og
- ikke er omfattet af pkt. 2) nedenfor.

Samtidig med underretning får de pågældende tilsendt et eksemplar af det ansøgningsskema, de skal bruge, når de søger om at blive optaget på valglisten. Underretning og ansøgningsskema udsendes på dansk og engelsk og findes endvidere på fransk, tysk og polsk på ministeriets hjemmeside *valg.vfm.dk*.

2) Velfærdsministeriet sender snarest muligt efter *fredag den 6. marts 2009* underretning til de relevante EU-borgere om, at vedkommende automatisk vil blive optaget på valglisten i Danmark, medmindre vedkommende anmoder om at blive slettet af valglisten. Underretningen sendes til de EU-borgere, som:

- denne dag er bopælsregistreret i CPR,
- var optaget på valglisten i Danmark til Europa-Parlamentsvalget i 2004 og siden da uafbrudt har haft fast bopæl i Danmark og
- ikke har anmodet om at blive slettet af valglisten

I underretningen gives tillige oplysning om betingelserne for at opstille til valg i Danmark. Underretning og ansøgningsskema udsendes på dansk og engelsk og findes endvidere på fransk, tysk og polsk på ministeriets hjemmeside *valg.vfm.dk*.

Lørdag den 7. marts 2009

(3 måneder før valgdagen)

- 1) Tidligste frist for herboende EU-borgeres indgivelse af ansøgning om optagelse på valglisten til kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor ansøgeren er bopælsregistreret i CPR.
- 2) Brevstemmeafgivning kan begynde på folkeregistrene i Danmark, på Færøerne, i Grønland, i udlandet, på danske skibe i udenrigsfart og på danske havanlæg uden for dansk område. Det bemærkes, at folke-registrene/borgerservicecentre og danske repræsentationer i udlandet normalt holder lukket lørdag og søndag.
- 3) Brevstemmematerialet skal senest fra denne dag findes på de nævnte brevstemmesteder. Dette gælder for så vidt angår folkeregistrene/borgerservicecentre og danske repræsentationer i udlandet normalt først fra mandag den 9. marts 2009.
- 4) Velfærdsministeriet udsender senest denne dag til brug for brevstemmeafgivningen en fortegnelse over de partier, der er opstillingsberettiget til Europa-Parlamentsvalg. Fortegnelsen gælder, medmindre Velfærdsministeriet efter sidste frist for anmeldelse af nye partier til Europa-Parlamentet søndag den 12. april 2009 kl. 12 udsender en revideret fortegnelse.

Kommunalbestyrelsen kan – på et passende tidspunkt i forhold til påbegyndelsen af brevstemmeafgivning på folkeregistrene – indrykke annoncer i de stedlige dagblade eller lokalaviser om brevstemmeafgivning.

Perioden fra lørdag den 7. marts 2009 til mandag den 4. maj 2009

Kommunalbestyrelsen udleverer eller sender underretning og ansøgnings-skema til personer,

- 1) der er statsborgere i et af de øvrige EU-lande, *og*
- 2) som vil være fyldt 18 år senest på valgdagen, *og*
- 3) som ikke er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6, *og*
- 4) som inden for perioden fra og med lørdag den 7. marts 2009 til mandag den 4. maj 2009:
 - anmelder flytning til tilflytningskommunen for en flytning til Danmark, der er foretaget inden lørdag den 7. marts 2009, *eller*
 - er flyttet til Danmark og har anmeldt flytningen til tilflytningskommunen *eller*
 - har erhvervet statsborgerskab i et af de øvrige EU-lande *eller*
 - har fået ophævet værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6.

Søndag den 12. april 2009

(8 uger før valgdagen)

- 1) – kl. 12. Sidste frist for anmeldelse til Velfærdsministeriet af nye partier til deltagelse i Europa-Parlamentsvalget søndag den 7. juni 2009.

2) Velfærdsministeriet udsender denne dag eller snarest muligt derefter til brug for brevstemmeafgivningen en revideret fortegnelse over de partier, der er opstillingsberettiget til Europa-Parlamentsvalg, hvis der er ændringer i forhold til den tidligere udsendte fortegnelse.

Søndag den 26. april 2009

(6 uger før valgdagen)

1) Partier, der er opstillingsberettiget i kraft af repræsentation i Folketinget henholdsvis Europa-Parlamentet, skal denne dag opfylde betingelserne herfor.

2) Tidligste frist for indlevering af kandidatlistor til Velfærdsministeriet.

3) Tidligste frist for indlevering af anmeldelser om valgforbund til Velfærdsministeriet.

Mandag den 4. maj 2009

(dagen efter 5 uger før valgdagen)

1) Sidste frist for EU-bosatte danske statsborgere til at søge Københavns Kommune om at blive optaget på en særlig valgliste i Københavns Kommune af EU-bosatte (Københavnervalglisten).

2) Sidste frist for visse herboende EU-borgere (statsborgere i et af de øvrige EU-lande) til at søge den kommune, hvor ansøgerne er bopælsregistreret i CPR, om at blive optaget på valglisten. Fristen gælder de EU-borgere, som senest mandag den 27. april 2009

- er flyttet til Danmark og
- har anmeldt flytningen til tilflytningskommunen, og
- har erhvervet statsborgerskab i et af de øvrige EU-lande og
- har fået ophævet et eventuelt værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6.

Bemærk, at fristen rykkes til mandag den 11. maj 2009 henholdsvis fredag den 22. maj 2009 for visse herboende EU-borgere, se nærmere nedenfor.

Søndag den 10. maj 2009

(4 uger før valgdagen)

- 1) – kl. 12. Sidste frist for indlevering af kandidatlistor til Velfærdsministeriet.
- 2) – kl. 12. Sidste frist for tilbagetrækning af kandidatlistor over for Velfærdsministeriet.

- 3) – kl. 12. Sidste frist for indlevering af anmeldelser om valgforbund til Velfærdsministeriet.
- 4) Kandidater til valget skal opfylde valgretsbetingelserne bortset fra aldersbetingelsen denne dag.
- 5) Tidligste frist for indgivelse af ansøgning om at brevstemme i hjemmet til folkeregistret i opholdskommunen.
- 6) Sidste frist for kommunalbestyrelsens valg af medlemmer til valgbestyrelsen.

Kommunalbestyrelsen skal vælge valgstyrere og tilforordnede vælgere i passende tid forud for valgdagen.

Kommunalbestyrelsen indrykker på et passende tidspunkt i forhold til, hvornår brevstemmeafgivning i vælgerens hjem kan begynde, annoncer i de stedlige dagblade eller lokalaviser om brevstemmeafgivning.

Mandag den 11. maj 2009

(dagen efter 4 uger før valgdagen)

Sidste frist for visse herboende EU-borgere (statsborgere i et af de øvrige EU-lande) til at søge den kommune, hvor ansøgerne er bopælsregistreret i CPR, om at blive optaget på valglisten. Fristen gælder for de herboende EU-borgere, som inden for perioden fra og med tirsdag den 28. april 2009 til og med mandag den 4. maj 2009

- har anmeldt flytning til tilflytningskommunen for en flytning til Danmark, der er foretaget senest mandag den 27. april 2009, eller
- er flyttet til Danmark og har anmeldt flytningen til tilflytningskommunen, eller
- har erhvervet statsborgerskab i et af de øvrige EU-lande eller
- har fået ophævet et eventuelt værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6.

Mandag den 11. maj 2009 og snarest muligt derefter

(dagen efter 4 uger før valgdagen)

1) Velfærdsministeriet bekendtgør i Statstidende, hvilke kandidatlisteministeriet har godkendt, hvilke bogstavbetegnelser de har fået tildelt, samt hvilke af kandidatlisterne der har indgået valgforbund.

2) Velfærdsministeriet udsender fortegnelser over de godkendte kandidatlistes, herunder navnene på de godkendte kandidater, de tildelte bogstavbetegnelser og de anmeldte valgforbund, til valgbestyrelserne og til kommunalbestyrelser m.fl. til brug for brevstemmeafgivningen. Udsendelsen sker senest 3 uger før valgdagen, dvs. senest søndag den 17. maj 2009.

Søndag den 17. maj 2009

(3 uger før valgdagen)

Brevstemmeafgivning kan begynde på sygehuse, i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, herunder pleje- og ældreboliger, samt i vælgerens hjem, i kriminalforsorgens anstalter og arresthuse, på afsides beliggende øer, der ikke udgør et selvstændigt afstemningsområde, og på danske havanlæg på dansk område.

Fredag den 22. maj 2009

(16 dage før valgdagen)

Da 15.-dagen før valgdagen er en lørdag, rykkes de skæringsdatoer/sidste frister, der er nævnt under nr. 1-8, frem til hverdagen umiddelbart før, som ikke er en lørdag, dvs. fredag den 22. maj 2009. 15.-dagsvalglisten betegnes derfor i det følgende 16.-dagsvalglisten.

- 1) Sidste frist for at søge den kommune, hvor ansøgeren er bopælsregistreret i CPR, om at blive optaget på valglisten. Fristen gælder for herboende personer, der hidtil har haft dansk indfødsret, men som i perioden fra og med tirsdag den 5. maj 2009 til og med fredag den 22. maj 2009 i stedet er blevet statsborgere i et af de øvrige EU-lande.
- 2) Sidste frist for statsborgere i et af de øvrige EU-lande til at anmode den kommune, hvor vedkommende er bopælsregistreret i CPR, om at blive slettet af valglisten med virkning for Europa-Parlamentsvalget i 2009.
- 3) Sidste frist for kommunalbestyrelsens afgørelser om optagelse på valglisten af statsborgere i et af de øvrige EU-lande.
- 4) Sidste frist for Københavns Kommunes afgørelser om optagelse af EU-bosatte på en særlig valgliste i Københavns Kommune (Københavnervalglisten).
- 5) Skæringsdato for optagelse af tilflyttere fra en anden kommune på valglisten.
- 6) Skæringsdato for optagelse af personer, der flytter inden for kommunen, på valglisten under den nye bopæl.
- 7) Skæringsdato for kommunalbestyrelsens indberetninger til CPR af
 - anmeldelser om flytning,
 - iværksættelse eller ophævelse af værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6,
 - erhvervelse eller fortabelse af dansk indfødsret
 - fortabelse af statsborgerskab i et af de øvrige EU-lande uden erhvervelse af statsborgerskab i et andet af de øvrige EU-lande samt
 - dødsfald i de særlige tilfælde, hvor dødsfald indberettes af kommunalbestyrelsen og ikke af sognemyndigheden.Indberetningerne sker til brug for den maskinelle udskrivning af en valgliste over de vælgere, der denne dag er bopælsregistreret i CPR i kommunen (16.-dagsvalglisten).
- 8) Skæringsdato for kommunalbestyrelsens indberetning til CPR af
 - de afgørelser om optagelse på valglisten, der er nævnt ovenfor under 3) og 4), samt

- de anmodninger om at blive slettet af valglisten, der er nævnt ovenfor under 2).

Indberetningerne sker til brug for den maskinelle udskrivning af 16.-dagsvalglisten.

- 9) Sidste frist for kommunalbestyrelsens indberetning af ændringer vedrørende afstemningsområder (valgdistrikter) til CPR's vejregister.
- 10) Sidste frist for kommunalbestyrelsens indberetning af ændringer vedrørende afstemningssteder til kommunens databehandler.

Valgbestyrelsen vil senest denne dag modtage en CD-rom fra Velfærdsministeriet med stemmesedlen og opslaget til Europa-Parlamentsvalget.

Uanset, at den 22. maj 2009 er dagen efter Kristi Himmelfartsdag, skal kommunen denne dag modtage/afhente post og efterse sin postkasse og elektroniske post for samme dag at behandle de meddelelser, der er nævnt under pkt. 1 – 10, som kommunen har modtaget senest denne dag. Der skal være tilstrækkeligt personale til på denne dag at modtage, åbne og behandle de nævnte meddelelser.

Lørdag den 23. maj 2009

(15 dage før valgdagen)

Det vil være hensigtsmæssigt at holde folkeregistrene/borgerservicecentre åbne nogle timer for brevstemmeafgivning.

Tirsdag den 26. maj 2009

(12 dage før valgdagen)

- kl. 18. Sidste frist for at ansøge folkeregisteret i opholdskommunen om at brevstemme i hjemmet.

Folkeregistret skal til dette formål mindst ét sted i kommunen holdes åbent mindst nogle timer umiddelbart inden kl. 18.

Torsdag den 28. maj 2009

(10 dage før valgdagen)

Velfærdsministeriet bekendtgør senest denne dag i landets dagblade

- på hvilken dag og på hvilket tidspunkt afstemningen finder sted,
- at der vil blive udsendt valgkort til vælgerne, samt
- at indsigelser vedrørende manglende modtagelse af valgkort eller modtagelse af valgkort med fejlagtigt indhold skal fremsættes over for kommunalbestyrelsen.

Fredag den 29. maj 2009

(9 dage før valgdagen)

Da 7.-dagen før valgdagen er en søndag, rykkes de skæringsdatoer/sidste frister, der er nævnt under nr. 1 og 2, frem til hverdagen umiddelbart før, som ikke er en lørdag, dvs. fredag den 29. maj 2009.

1) Skæringsdato for kommunalbestyrelsens indberetninger til CPR af

- anmeldelser om tilflytning fra Færøerne, Grønland eller udlandet,
- ophævelse af værgemål med fratagelse af den retlige handleevne, jf. værgemålslovens § 6,
- erhvervelse af dansk indfødsret samt
- dødsfald i de særlige tilfælde, hvor dødsfald indberettes af kommunalbestyrelsen og ikke af sognemyndigheden.

Indberetningerne sker til brug for den maskinelle udskrivning af en særlig valgliste over de folketingsvælgere, der ikke er optaget på 16.-dagsvalglisten, men som senest 9 dage før valgdagen er flyttet til kommunen fra Færøerne, Grønland eller udlandet eller har fået ophævet værgemål med fratagelse af den retlige handleevne, jf. værgemålslovens § 6, eller har fået dansk indfødsret (Udlandstilflyttervalglisten).

2) Skæringsdato for kommunalbestyrelsens indberetninger til CPR af afgørelser om optagelse på valglisten af personer, der har valget til Folketinget uanset udlandsophold, til brug for den maskinelle udskrivning af en særlig valgliste over disse vælgere (Udlandsdanskervalglisten).

Lørdag den 30. maj 2009

(8 dage før valgdagen)

Kommunalbestyrelsen skal have modtaget de maskinelt udskrevne 16.-dagsvalglisten. Kommunalbestyrelsen skal også have modtaget de maskinelt udskrevne valgkort for vælgere optaget på 16.-dagsvalglisten, hvis det er kommunalbestyrelsen og ikke kommunens databehandler, der afleverer valgkortene til postbesørgelse.

Kommunalbestyrelsen sørger for manuel rettelse af disse valglisten. Se afsnit 4.5. – 4.7.

Det vil være hensigtsmæssigt at holde folkeregistrene/borgerservicecentre åbne nogle timer for brevstemmeafgivning.

Kommunen afhenter post på posthuset og efterser sin postkasse og elektroniske post denne dag for at behandle ansøgninger om optagelse på valglisten fra udlandsdanskere senest dagen efter.

Søndag den 31. maj 2009

(7 dage før valgdagen)

1) Maskinelt udskrevne valgkort vedrørende vælgere, der er optaget på den maskinelt udskrevne 16.- dagsvalgliste, skal være afleveret til postbesørgelse enten af kommunalbestyrelsen eller af kommunens databehandler.

2) Skæringsdato for optagelse på valglisten af vælgere, der flytter til Danmark fra Færøerne, Grønland eller udlandet (udlandstilflyttervalglisten).

3) Personer, der har valget til Folketinget uanset ophold i udlandet, og som i forbindelse med udlandsopholdet er registreret i CPR som udrejst, skal optages på valglisten, hvis kommunalbestyrelsen eller Valgnævnet senest denne dag har truffet afgørelse herom (udlandsdanskervalglisten).

De under nr. 2 og 3 nævnte vælgere skal optages manuelt på valglisten, hvis de ikke er optaget på de maskinelt udskrevne valglister, hvis skæringsdato er fredag den 29. maj 2009, jf. ovenfor.

Kommunen efterser sin postkasse og elektroniske post denne dag for at behandle ansøgninger om optagelse på valglisten fra udlandsdanskere samme dag.

Mandag den 1. juni 2009

(6 dage før valgdagen)

Kommunens databehandler skal aflevere de maskinelt udskrevne valgkort til postbesørgelse vedrørende de vælgere, der er optaget på den maskinelt udskrevne udlandstilflyttervalgliste.

Tirsdag den 2. juni 2009

(5 dage før valgdagen)

Vælgerne skal have modtaget de maskinelt udskrevne valgkort.

Kommunalbestyrelsen skal have modtaget den maskinelt udskrevne udlandstilflytterliste og udlandsdanskervalgliste. Kommunalbestyrelsen i Københavns Kommune skal have modtaget den maskinelt udskrevne særlige valgliste over EU-bosatte danskere (Københavnervalglisten).

Kommunalbestyrelsen sørger for manuel rettelse af disse valglister. Se afsnit 4.5. – 4.7.

Fredag den 5. juni 2009

(Næstsidste hverdag før valgdagen)

Sidste dag for brevstemmeafgivning i Danmark, herunder på danske havnælæg på dansk område.

Uanset, at den 5. juni 2009 er grundlovsdag, og kommunens folkeregister/borgerservicecenter normalt måtte holde lukket på grundlovsdag, skal folkeregistrene/borgerservicecentre mindst ét sted i kommunen holde åbent for brevstemmeafgivning i mindst nogle timer. Det vil i øvrigt være hensigtsmæssigt at holde også de øvrige folkeregistre/borgerservicecentre i kommunen åbent for brevstemmeafgivning nogle timer den pågældende dag.

Lørdag den 6. juni 2009

(Dagen før valgdagen)

Valgstyrerne kan begynde at undersøge, om brevstemmerne kan komme i betragtning. Undersøgelsen skal være færdig, inden afstemningen begynder på afstemningsdagen.

For at komme i betragtning skal brevstemmerne være modtaget af valgstyrrerne, inden afstemningen begynder.

Kommunen afhenter post på posthuset og efterser sin postkasse denne dag for at sikre, at brevstemmer rettidigt kan afleveres til vedkommende valgstyrrere.

Valgbestyrelsen skal aflevere stemmesedler og opslag til kommunalbestyrelserne i god tid, inden afstemningen begynder.

Søndag den 7. juni 2009

(Valgdagen)

Afstemning kl. 9-20. Stemmeoptælling på afstemningsstederne. Indberetning af resultatet til valgbestyrelsen og til Danmarks Statistik.

Mandag den 8. juni 2009

(Dagen efter valgdagen)

Kommunalbestyrelsen sørger for, at stemmematerialet er til stede ved fintællingen.

Valgbestyrelsen foretager fintælling for hele opstillingskredsen udarbejder valgbog og sender samme dag attesteret kopi af valgbogen m.v. til Velfærdsministeriet og Danmarks Statistik. Valgbestyrelsen sender samme dag en annulleret stemmeseddel til Velfærdsministeriet.

Søndag den 14. juni 2009

(Ugedagen efter valgdagen)

Sidste frist for at klage over valget. Klager skal stiles til Folketinget og sendes til Velfærdsministeriet.

Når Folketinget endeligt har afgjort eventuelle klager over valget, tilintetgøres stemmesedler, valglister og valgkort samt brevstemmemateriale.

4. Valgret, valglister og valgkort

4.1. Valgret

Europa-Parlamentsvalgloven indeholder i § 3 følgende bestemmelse om valgret til Europa-Parlamentet:

»§ 3. Valgret til Europa-Parlamentet har enhver, der på valgdagen

- 1) har valgret til Folketinget eller
- 2) har dansk indfødsret, har opnået alderen for valgret til Folketinget og har fast bopæl i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, medmindre vedkommende er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne, jf. værgemålslovens § 6, eller
- 3) er statsborger i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, har opnået alderen for valgret til Folketinget og har fast bopæl i Danmark, medmindre vedkommende er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne, jf. værgemålslovens § 6.

Stk. 2. Personer, der har fast bopæl på Færøerne eller i Grønland, har ikke valgret til Europa-Parlamentet.«

4.1.1. Folketingsvælgere (§ 3, stk. 1, nr. 1)

Efter grundlovens § 29 og folketingsvalglovens § 1 har enhver valgret til Folketinget, der

- har dansk indfødsret (statsborgerskab),
- er fyldt 18 år og
- har fast bopæl i riget.

Personer, der er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne, jf. værgemålslovens § 6, har dog ikke valgret (tidligere kaldt "umyndiggjorte").

Personer, der er under andre former for værgemål, jf. værgemålslovens §§ 5 og 7, bevarer deres valgret.

Folketingsvælgere, der har fast bopæl på Færøerne eller i Grønland, har ikke valgret til Europa-Parlamentet. Se Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 2.

Personer, der er ansat i den danske stat og beordret til tjeneste uden for riget, anses for at have fast bopæl i riget, jf. folketingsvalglovens § 2, stk. 1. Endvidere anses personer, der midlertidigt har taget ophold i udlandet, og som er omfattet af en af de persongrupper, der er opregnet i folketingsvalglovens § 2, stk. 2, for at have fast bopæl i riget.

Personer, der opholder sig i udlandet, anses også for at have fast bopæl i riget, hvis de agter at vende tilbage til riget, inden der er gået 2 år efter udrejsen, jf. folketingsvalglovens § 2, stk. 3.

Det samme gælder under visse betingelser for ægtefæller, registrerede partnere og samlevere til personer, der er omfattet af folketingsvalglovens § 2, stk. 1, 2 eller 3, jf. § 2, stk. 4.

Se om optagelse på valglisten for denne gruppe afsnit 4.2.1.1. og 4.2.2.1. nedenfor.

4.1.2. Danskere bosat i et andet EU-land (§ 3, stk. 1, nr. 2)

Personer med dansk indfødsret, der har fast bopæl i et af de øvrige EU-lande, og som på valgdagen er fyldt 18 år, har valgret til Europa-Parlamentet i Danmark. Personer under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6 har dog ikke valgret.

Bopælskravet anses for opfyldt, når man i forbindelse med flytning til udlandet er registreret som udrejst i CPR og har taget ophold i et af de øvrige EU-lande på en måde, der ikke er rent midlertidig, som f.eks. ferie, gennemrejse og lignende.

Se om optagelse på valglisten for denne gruppe afsnit 4.2.2.2. nedenfor.

4.1.3. Herboende EU-borgere (§ 3, stk. 1, nr. 3)

Statsborgere i et af de øvrige EU-lande har valgret til Europa-Parlamentsvalg i Danmark, hvis de på valgdagen er fyldt 18 år og har fast bopæl i Danmark. Personer under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6 har dog ikke valgret.

Bopælskravet anses for opfyldt, hvis man er bopælsregistreret i CPR.

Se om optagelse på valglisten for denne gruppe afsnit 4.2.1.2. og 4.2.2.3. nedenfor.

EU-borgere, der har fast bopæl på Færøerne eller i Grønland, har ikke valgret til Europa-Parlamentet. Se Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 2.

4.2. Generelt om optagelse på valglisten

For at udøve sin valgret, dvs. have ret til at stemme, skal man være optaget på valglisten, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 4.

Kommunalbestyrelsen skal i de år, hvor der afholdes valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, udarbejde en valgliste over kommunens vælgere, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 1. Der skal udarbejdes en valgliste for hvert afstemningsområde i kommunen, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, 1. pkt., der henviser til folketingsvalglovens § 18, stk. 1.

Bemærk, at der skal udarbejdes særskilte valglisten for Europa-Parlamentsvalget henholdsvis folkeafstemningen om ændring af tronfølgeloven. Der henvises til Velfærdsministeriets brev af 27. november 2008 til alle kommunalbestyrelser. Brevet er, dog uden bilag, vedhæftet denne vejledning som *bilag 7*.

Bemærk, at der på Færøerne og i Grønland ikke afholdes valg til Europa-Parlamentet, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 2, stk. 3. Færøerne og Grønland skal derfor betragtes som udland med hensyn til tilflytning og fraflytning, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, 2. pkt.

Valglisten består af en 15.-dagsvalgliste (ved dette valg en 16.-dagsvalgliste), en udlandstilflyttervalgliste og en udlandsdanskervalgliste. Herudover har Københavns Kommune ansvaret for en særlig valgliste over EU-bosatte danskere med valgret i Danmark til Europa-Parlamentet (Københavnervalglisten).

Da 15.-dagen før valgdagen er lørdag den 23. maj 2008, rykkes de skæringsdatoer/frister, der i henhold til folketingsvalglovens bestemmelser falder på 15.-dagen før valgdagen, frem til hverdagen umiddelbart før, som ikke er en lørdag, dvs. fredag den 22. maj 2008, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, 1. pkt., jf. folketingsvalglovens § 18, stk. 7. 15.-dagsvalglisten benævnes derfor i det følgende for 16.-dagsvalglisten.

På *16.-dagsvalglisten* optages de folketingsvælgere og herboende EU-borgere med valgret til Europa-Parlamentet, jf. afsnit 4.1.3., der senest 16 dage før valgdagen, dvs. senest fredag den 22. maj 2009, er flyttet til kommunen, og som senest denne dag har anmeldt flytningen til tilflytningskommunen. Dette følger af Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, 1. pkt. og § 14 a, stk. 1 og 2, sammenholdt med folketingsvalglovens § 18, stk. 2, 1. pkt., samt § 13 i bekendtgørelse nr. 1429 af 19. december 2008.

På *udlandstilflyttervalglisten* optages de folketingsvælgere, der ikke er optaget på 16.-dagsvalglisten, og som senest 7 dage før valgdagen, dvs. senest søndag den 31. maj 2009, er flyttet til kommunen fra udlandet, Færøerne eller Grønland, og senest denne dag har anmeldt flytningen til tilflytningskommunen, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, samt folketingsvalglovens § 18, stk. 6, 1. pkt. Det gælder, selv om 7.-dagen før valgdagen falder på en søndag. Dette følger modsætningsvis af folketingsvalglovens § 18, stk. 7, som der henvises til i Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, 1. pkt.

På *udlandstilflyttervalglisten* optages også de vælgere, der ikke er optaget på 16.-dagsvalglisten, og som senest 7 dage før valgdagen har fået ophævet værgemål med fratagelse af den retlige handleevne, jf. værgemålslovens § 6, eller har fået dansk indfødsret.

På *udlandsdanskervalglisten* optages de folketingsvælgere, der har valgret uanset ophold i udlandet efter folketingsvalglovens § 2, og som i forbindelse med udlandsopholdet er registreret i CPR som udrejst, såfremt de har søgt om at blive optaget på valglisten, og enten kommunalbestyrelsen eller Valgnævnet har truffet afgørelse herom senest 7 dage før valgdagen, dvs. senest søndag den 31. maj 2009, jf. folketingsvalglovens § 18, stk. 6, 2. pkt., som der henvises til i Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, 1. pkt. Det gælder, selv om 7.-dagen før valgdagen falder på en søndag. Dette følger modsætningsvis af folketingsvalglovens § 18, stk. 7, som der henvises til i Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, 1. pkt.

På *Københavnervalglisten* optages de personer med dansk indfødsret, der har fast bopæl i et andet EU-land og valgret i Danmark til Europa-Parlamentet, jf. afsnit 4.1.2., såfremt de har søgt om at blive optaget på valglisten, og kommunalbestyrelsen i Københavns Kommune har truffet afgørelse herom senest fredag den 22. maj 2009 (16 dage før valgdagen). Se bekendtgørelse nr. 1095 af 18. november 2008. Vælgere, der er optaget på udlandsdanskevalglisten, kommer ikke på Københavnervalglisten eller slettes efterfølgende. Se nærmere afsnit 4.2.2.2.

4.2.1. Automatisk optagelse på valglisten

4.2.1.1. Herboende folketingsvælgere

Vælgere, der har valgret til Folketinget, og som er bopælsregistreret i CPR, dvs. registreret i CPR med bopæl, fast opholdssted eller under vejkode større end 9900, optages automatisk, dvs. uden at ansøge herom, på valglisten til Europa-Parlamentsvalg. De optages på valglisten i den kommune, hvor de er bopælsregistreret i CPR senest 16 dage før valgdagen, dvs. senest fredag den 22. maj 2009. Skæringsdagen er dog, for så vidt angår vælgere, der flytter hertil fra udlandet, Grønland eller Færøerne, senest 7 dage før valgdagen, dvs. senest søndag den 31. maj 2009. Se Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, jf. folketingsvalglovens § 15 sammenholdt med § 18.

Det gælder også vælgere, der er ansat i den danske stat og beordret til tjeneste uden for riget, jf. folketingsvalglovens § 2, stk. 1, såfremt de har taget ophold i udlandet i forbindelse med den beordrede tjeneste fra og med den 1. juli 2000. Det samme gælder under visse betingelser deres ægtefæller, registrerede partnere og samleverer, jf. folketingsvalglovens § 2, stk. 4. Dette skyldes, at de nævnte vælgere fra og med den 1. juli 2000 ikke registreres som udrejst i CPR, jf. § 24, stk. 5 og 6, i lov om det Centrale Personregister (CPR-loven), jf. lovbekendtgørelse nr. 1134 af 20. november 2006 med senere ændringer. Også vælgere, der på 16.-dagen før valgdagen i øvrigt er registreret under vejkode større end 9900, jf. § 14 i bekendtgørelse nr. 1153 af 23. november 2006 om folkeregistrering m.v., optages automatisk på valglisten (se dog afsnit 4.10. nedenfor om udsendelse af valgkort). Vælgere, der på 16.-dagen før valgdagen er registreret af den hidtidige bopælskommune som forsvundet i CPR, fordi de resultatløst er eftersøgt, jf. § 6, stk. 5, i CPR-loven, optages ikke på valglisten.

Den omstændighed, at en vælger er uden fast opholdssted og dermed hjemløs, indebærer således ikke i sig selv, at den pågældende ikke optages på valglisten. Er vedkommende registreret som forsvundet i CPR, optages den pågældende derimod ikke på valglisten, medmindre vedkommende er fundet eller har givet sig til kende senest på 16.-dagen før valgdagen. I så fald skal vedkommendes registrering som forsvundet i CPR ophøre. Kommer der efter 16.-dagen før valgdagen, men dog senest på valgdagen oplysninger frem, der gør, at det kan konstateres, at den pågældende fejlagtigt på 16.-dagen før valgdagen var registreret som forsvundet i CPR, skal den pågældende manuelt optages på valglisten. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis en vælger, der på 16.-dagen før valgdagen er registreret som forsvundet i CPR, giver sig til kende på et senere tidspunkt, f.eks. ved at møde frem på et afstemningssted på valgdagen, og hvis det på grundlag af de oplysninger,

kommunalbestyrelsen herved kommer i besiddelse af, kan konstateres, at vælgeren fejlagtigt på 16.-dagen var registreret som forsvundet i CPR.

Skæringsdatoen for automatisk optagelse på valglisten *under den nye bopæl* er som nævnt 16 dage før valgdagen, dvs. fredag den 22. maj 2009, for vælgere, der flytter til kommunen fra en anden kommune. Skæringsdatoen for automatisk optagelse på valglisten under den nye bopæl er ligeledes 16 dage før valgdagen for vælgere, der flytter inden for kommunen. Det betyder, at kommunalbestyrelsen skal optage de vælgere på valglisten under den aktuelle bopæl, der senest 16 dage før valgdagen er flyttet til kommunen fra en anden kommune eller er flyttet inden for kommunen, og som senest denne dag har anmeldt flytningen til (tilflytnings)kommunen. Se folketingsvalglovens § 18, stk. 2, 1. pkt., og stk. 3 sammenholdt med stk. 7, som der henvises til i Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, 1. pkt.

Vælgere, der senere end 16 dage før valgdagen er flyttet til en anden kommune eller inden for kommunen, eller som senere end denne dag har anmeldt flytning, skal forblive optaget på valglisten under den hidtidige bopæl, jf. folketingsvalglovens § 18, stk. 4 og 7, som der henvises til i Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, 1. pkt.

For folketingsvælgere, der flytter til kommunen fra udlandet, Færøerne eller Grønland, er skæringsdatoen for at blive optaget på valglisten 7 dage før valgdagen, dvs. søndag den 31. maj 2009, jf. folketingsvalglovens § 18, stk. 6, 1. pkt., sammenholdt med Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2. Det gælder, selv om 7.-dagen før valgdagen falder på en søndag, jf. folketingsvalglovens § 18, stk. 7, modsætningsvis, som der henvises til i Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, 1. pkt. Det betyder, at kommunalbestyrelsen skal optage de vælgere på valglisten under den aktuelle bopæl, der er flyttet til kommunen fra udlandet, Færøerne eller Grønland senest 7 dage før valgdagen, og som senest denne dag har anmeldt flytningen til tilflytningskommunen.

De pågældende vælgere skal optages manuelt på valglisten, hvis de ikke er optaget på den maskinelt udskrevne udlandstilflyttervalgliste, hvis skæringsdato er fredag den 29. maj 2009, jf. afsnit 4.4.2. og 4.6.1.

4.2.1.2. Visse herboende EU-borgere

Herboende EU-borgere, der var optaget på valglisten til Europa-Parlamentsvalget i 2004, optages automatisk på valglisten til Europa-Parlamentsvalget i 2009, hvis de pågældende siden da uafbrudt har haft fast bopæl i Danmark (dvs. siden da uafbrudt har været bopælsregistreret i CPR) og ikke i mellemtiden har anmodet om at blive slettet af valglisten, samt i øvrigt fortsat opfylder betingelserne for at have valget, som er beskrevet i afsnit 4.1.3. ovenfor. Se Europa-Parlamentsvalglovens § 14 a, stk. 2. De herboende EU-borgere skal optages på valglisten i den kommune, hvor de er bopælsregistreret i CPR på skæringsdatoen for optagelse på valglisten af vælgere, der tilflytter fra en anden kommune, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 14 a, stk. 2, jf. folketingsvalglovens § 18. Ved Europa-Parlamentsvalget i 2009 er denne skæringsdato 16.-dagen før valgdagen, dvs. fredag den 22. maj 2009, jf. nærmere afsnit 4.2. ovenfor.

Herboende EU-borgere, der automatisk er optaget på valglisten til Europa-Parlamentsvalget i Danmark, skal slettes af valglisten til Europa-Parlamentsvalget den 7. juni 2009, hvis de senest fredag den 22. maj 2009 sender en skriftlig anmodning til kommunalbestyrelsen om at blive slettet af valglisten. Se nærmere afsnit 4.2.2.3.

4.2.2. Optagelse på valglisten efter ansøgning

Alle andre vælgere end dem, der er nævnt ovenfor i afsnit 4.2.1., optages kun på valglisten, hvis de har søgt om det. De nærmere regler herom er fastsat i de bekendtgørelser med tilhørende vejledninger, der er nævnt nedenfor i afsnit 4.2.2.1.- 4.2.2.3.

4.2.2.1. Folketingsvælgere, der (midlertidigt) opholder sig i udlandet

Vælgere, der har valgt til Folketinget uanset ophold i udlandet efter folketingsvalglovens § 2, og som i forbindelse med udlandsopholdet er registreret i CPR som udrejst, optages kun på valglisten, hvis de har ansøgt om det, og enten kommunalbestyrelsen eller Valgnævnet har truffet afgørelse om optagelse på valglisten senest 7 dage før valgdagen, dvs. senest søndag den 31. maj 2009. Det gælder, selv om 7.-dagen før valgdagen falder på en søndag, jf. folketingsvalglovens § 18, stk. 7, modsætningsvis, som der henvises til i Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2.

Optagelse på valglisten i kraft af kommunalbestyrelsens eller Valgnævnets afgørelse herom vil endvidere kun få betydning for Europa-Parlamentsvalget, hvis vælgerens registrerede udrejsedato i CPR ligger forud for eller samtidig med valgdagen, jf. nærmere afsnit 4.6.2. Ellers vil vælgeren på valgdagen være automatisk optaget på valgdagen som herboende folketingsvælger, jf. afsnit 4.2.1.1.

Optagelse på valglisten sker i den kommune i Danmark, hvor de sidst har været bopælsregistreret i CPR. Vælgere, der er omfattet af folketingsvalglovens § 2, stk. 1, eller § 2, stk. 4, jf. stk. 1 (ansatte i den danske stat beordret til tjeneste uden for riget og deres ægtefæller, samlever eller registrerede partnere), og som umiddelbart inden udsendelsen til tjeneste uden for riget var bopælsregistreret i CPR i en kommune på Færøerne eller i Grønland, optages også efter ansøgning på valglisten i den kommune i Danmark, hvor de sidst har været bopælsregistreret i CPR, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, jf. folketingsvalglovens § 16, stk. 1.

Ansøgning om optagelse på valglisten af en vælger, der har valgt uanset ophold i udlandet efter folketingsvalglovens § 2, og som er registreret i CPR som udrejst, skal indgives til kommunalbestyrelsen i den kommune i Danmark, hvor vælgeren sidst har været bopælsregistreret i CPR, idet vælgeren i givet fald skal optages på valglisten i denne kommune, jf. ovenfor.

Skæringsdatoen for optagelse på valglisten af vælgere, der har valgt uanset ophold i udlandet efter folketingsvalglovens § 2, er som nævnt 7 dage før valgdagen, dvs. søndag den 31. maj 2009. Det betyder, at afgørelse om optagelse på valglisten skal være truffet senest 7 dage før valgdagen, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, jf. folketingsvalglovens § 18, stk. 6, 2. pkt.

Ansøgninger om optagelse på valglisten skal behandles løbende. Kommunalbestyrelsen skal endvidere, så vidt det overhovedet er muligt, sikre, at indkomne ansøgninger kan blive behandlet senest 7 dage før valgdagen, dvs. senest søndag den 31. maj 2009. Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at kommunen lørdag den 30. maj 2009 afhenter post på posthuset samt lørdag den 30. maj 2009 og søndag den 31. maj 2009 efterser sin postkasse og elektroniske post med henblik på at konstatere, om der i posten måtte være ansøgninger om optagelse på valglisten af vælgere omfattet af folketingsvalglovens § 2.

De pågældende vælgere skal optages manuelt på valglisten, hvis de ikke er optaget på den maskinelt udskrevne udlandsdanskervalgliste, hvis skæringsdato er fredag den 29. maj 2009, jf. afsnit 4.4.3. og 4.6.2. Ansøgninger, der er modtaget senest fredag den 29. maj 2009, skal derfor så vidt muligt behandles senest denne dag af hensyn til fristen for den maskinelle optagelse på udlandsdanskervalglisten.

Ansøgninger om optagelse på valglisten, herunder ansøgninger om fornyet optagelse, som kommunalbestyrelsen modtager senest 7 dage før valgdagen, dvs. senest søndag den 31. maj 2009, skal derfor behandles straks efter modtagelsen, herunder eventuelt straks sendes videre til Valgnævnet. Hvis det er nødvendigt, kan videresendelse til Valgnævnet ske pr. telefaks (33 92 94 41) eller sikker (krypteret) e-post til valg@vfm.dk ved anvendelse af digital signatur med anførelse af "Valgnævnet" i emnefeltet. Der henvises til bekendtgørelse nr. 528 af 15. juni 2000 med senere ændringer om sikkerhedsforanstaltninger til beskyttelse af personoplysninger, som behandles for den offentlige forvaltning, samt tilhørende vejledning nr. 37 af 2. april 2001. På Velfærdsministeriets hjemmeside valg.vfm.dk/valgmyndigheder/sikker_e-post findes en vejledning i, hvordan man sender sikker e-post til ministeriet.

Behandlingen af en ansøgning om *fornyet* optagelse på valglisten, der er indgivet *inden* 2-årsperiodens udløb, kan dog i visse tilfælde sættes i bero til efter afstemningen, jf. nedenfor i afsnit 4.6.2. under punkt D. 1.

Det er kun Valgnævnet, der kan give *afslag* på ansøgninger om optagelse på valglisten, herunder om fornyet optagelse. Kommunalbestyrelsen kan dog give afslag på optagelse på valglisten, hvis afslaget skyldes, at den pågældende ikke opfylder de almindelige valgrets betingelser, bortset fra bopælsbetingelsen (alderskrav, krav om dansk indfødsret samt krav om retlig handleevne, jf. værgemålslovens § 6).

Vælgere, der ansøger om at blive optaget på valglisten senere end 7 dage før valgdagen, dvs. senere end søndag den 31. maj 2009, kan ikke optages (eller eventuelt forblive optaget) på valglisten, heller ikke selvom ansøgningen indgives i forbindelse med anmeldelse af flytning til udlandet.

Reglerne om optagelse på valglisten af personer, der har valgret uanset ophold i udlandet efter folketingsvalglovens § 2, og som er registreret i CPR som udrejst, er fastsat dels i folketingsvalglovens §§ 16 og 17 og § 18, stk. 6, 2. pkt., dels i bekendtgørelse nr. 605 af 21. juni 2004 om optagelse på folketingsvalglisten af personer, der har valgret uanset udlandsophold, med tilhørende vejledning nr. 65 af 27. juni 2004 om behandling af ansøgninger om

optagelse på folketingsvalglisten af personer, der har valget uanset udlandsophold.

Får Velfærdsministeriet underretning fra et af de andre EU-lande om, at en person med dansk indfødsret, der har fast bopæl i et andet EU-land og uanset ophold i udlandet er optaget på valglisten som folketingsvælger til Europa-Parlamentsvalget i Danmark, er optaget på valglisten til Europa-Parlamentsvalget i et af de øvrige EU-lande, kommer vælgeren ikke på valglisten til Europa-Parlamentsvalget i Danmark eller slettes efterfølgende. Se Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 4. Der henvises til afsnit 4.2.2.2. nedenfor.

4.2.2.2. Danskere bosat i et andet EU-land

Reglerne om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalget den 7. juni 2009 af personer med dansk indfødsret, der bor i et andet EU-land, er fastsat i bekendtgørelse nr. 1095 af 18. november 2008 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalget den 7. juni 2009 af personer med dansk indfødsret, der har fast bopæl i et af de øvrige EU-lande. Disse regler administreres af Københavns Kommune.

Personer med dansk indfødsret, der har fast bopæl i et af de øvrige EU-lande, og som opfylder de øvrige betingelser for valget til Europa-Parlamentsvalget i Danmark, jf. afsnit 4.1.2., kan efter ansøgning optages på en særlig valgliste i Københavns Kommune (Københavnervalglisten). Ansøgning skal ske på et særligt ansøgningsskema til Københavns Kommune, og ansøgningen skal være modtaget af Københavns Kommune senest mandag den 4. maj 2009.

Københavns Kommune skal senest fredag den 22. maj 2009 afgøre ansøgningerne om optagelse på den særlige valgliste af personer med dansk indfødsret, der har fast bopæl i et af de øvrige EU-lande. Københavns Kommune skal endvidere senest samme dag indberette afgørelserne til CPR om optagelse på valglisten af personer med dansk indfødsret, der har fast bopæl i et andet EU-land.

Via CPR kontrolleres, om en vælger, der er optaget på den særlige valgliste i Københavns Kommune, også i medfør af reglerne om udlandsdanskernes valget i folketingsvalglovens § 2, jf. § 16, er optaget på valglisten i den kommune, hvor vælgeren sidst har været bopælsregistreret i CPR (udlandsdanskervalglisten). Hvis det viser sig, at en vælger, der er optaget på Københavnervalglisten, tillige er optaget på udlandsdanskervalglisten, bliver vælgeren slettet af den særlige valgliste i Københavns Kommune og bliver stående på valglisten i den kommune, hvor den pågældende sidst har været bopælsregistreret i CPR.

Den særlige valgliste for Københavns Kommune vil derfor blive maskinelt udskrevet fra CPR på skæringsdatoen for udskrivelsen af udlandsdanskervalglisten, som ved dette Europa-Parlamentsvalg er fredag den 29. maj 2009 (9.-dagen før valgdagen).

Får Velfærdsministeriet underretning fra et af de andre EU-lande om, at en person med dansk indfødsret, der har fast bopæl i et andet EU-land og er optaget på valglisten til Europa-Parlamentsvalget i Danmark, er optaget på

valglisten til Europa-Parlamentsvalget i et af de øvrige EU-lande, skal vælgeren slettes af valglisten til Europa-Parlamentsvalget i Danmark, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 4.

Det er Velfærdsministeriet, som træffer afgørelse om og sørger for sletning af valglisten, jf. bekendtgørelse nr. 79 af 31. januar 1994 om slettelse af valglisten til Europa-Parlamentsvalg af personer med dansk indfødsret, der er optaget på valglisten i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union. Det sker enten ved en markering i CPR, der medfører, at den pågældende ikke kommer på den maskinelt udskrevne valgliste, der udskrives på 9.-dagen før valgdagen, eller efterfølgende ved en manuel sletning af valglisten af vedkommende på grundlag af CPR-systemets hændelseskatalog.

Disse regler om slettelse af valglisten gælder ikke blot vælgere, der har valgt i medfør af Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 2 (EU-bosatte danskere), men også vælgere, der uanset ophold i udlandet har valgt til Folketinget og dermed i medfør af Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 1, valgt til Europa-Parlamentsvalget i Danmark. Der henvises i øvrigt til afsnit 4.7. nedenfor, punkt E.

4.2.2.3. Visse herboende EU-borgere

Regler om optagelse på valglisten af herboende EU-borgere er fastsat i bekendtgørelse nr. 1429 af 19. december 2008 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalget den 7. juni 2009 af personer, der er statsborgere i et af de øvrige EU-lande. Velfærdsministeriet har den 6. marts 2009 (dagen før ansøgningen tidligst kan indgives) udsendt en meddelelse til alle kommunalbestyrelser om behandling af ansøgninger om optagelse af herboende EU-borgere på valglisten til Europa-Parlamentsvalget den 7. juni 2009.

Statsborgere i et af de øvrige EU-lande, som har fast bopæl i Danmark, og som opfylder de øvrige betingelser for valgt til Europa-Parlamentet, jf. afsnit 4.1.3., kan efter ansøgning optages på valglisten. Ansøgning skal indgives på et særligt ansøgningsskema til kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor ansøgeren er bopælsregistreret i CPR.

Herboende EU-borgere, der var optaget på valglisten til Europa-Parlamentsvalget i 2004, optages dog automatisk på valglisten, jf. ovenfor i afsnit 4.2.1.2., hvis de pågældende siden da uafbrudt har haft fast bopæl i Danmark og ikke i mellemtiden har anmodet om at blive slettet af valglisten.

Ansøgning om optagelse på valglisten skal være indgivet senest mandag den 4. maj 2009. I særlige tilfælde er ansøgningsfristen dog mandag den 11. maj 2009, henholdsvis fredag den 22. maj 2009, se oversigten over tidsfrister ved Europa-Parlamentsvalget den 7. juni 2009 gengivet i afsnit 3 ovenfor.

Afgørelse om optagelse på valglisten af herboende statsborgere i et af de øvrige EU-lande skal træffes senest fredag den 22. maj 2009. Dette er en betingelse for, at vælgeren kan optages på valglisten til Europa-Parlamentsvalget i 2009. Se § 8, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1429 af 19. december 2008. Kommunalbestyrelsen skal endvidere indberette afgørelser om optagelse på valglisten til CPR senest fredag den 22. maj 2009.

Herboende EU-borgere, der er optaget på valglisten til Europa-Parlamentsvalget i Danmark, skal slettes af valglisten til Europa-Parlamentsvalget den 7. juni 2009, hvis de senest fredag den 22. maj 2009 sender en skriftlig anmodning til kommunalbestyrelsen om at blive slettet af valglisten. Sletning skal ske, hvad enten EU-borgeren er optaget på valglisten automatisk, jf. afsnit 4.2.1.2., eller efter ansøgning. Kommunalbestyrelsen skal indberette anmodningen om sletning af valglisten til CPR senest fredag den 22. maj 2009. Modtager kommunalbestyrelsen vælgerens anmodning om at blive slettet af valglisten senere end den 22. maj 2009, skal vælgeren først slettes af valglisten med virkning for Europa-Parlamentetsvalget i 2014. Se § 14, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 1429 af 19. december 2008.

4.3. Indberetning af ændringer vedrørende afstemningsområder og afstemningssteder

Kommunalbestyrelsen skal udarbejde en valgliste over kommunens vælgere for hvert afstemningsområde i kommunen. For hvert afstemningsområde er der ét afstemningssted. De valgkort, som kommunalbestyrelsen sender ud til vælgerne, skal bl.a. indeholde oplysning om det afstemningssted, hvor vælgeren skal henvende sig for at stemme, jf. afsnit 4.10. nedenfor.

Bemærk, at kommunalbestyrelsen kan beslutte at benytte forskellige afstemningssteder, men ikke forskellige afstemningsområder til valget til Europa-Parlamentet henholdsvis folkeafstemningen om ændring af tronfølgeloven. Der henvises til Velfærdsministeriets brev af 27. november 2008 til alle kommunalbestyrelser. Brevet er, dog uden bilag, vedhæftet denne vejledning som *bilag 7*.

Kommunalbestyrelsen skal løbende indberette ændringer i afstemningsområder (valgdistrikter) til CPRs vejregister og ændringer i afstemningssteder til kommunens databehandler. Ændringer vedrørende afstemningsområder (valgdistrikter) og afstemningssteder skal være indberettet *senest 16 dage før valgdagen*, dvs. senest fredag den 22. maj 2009, til CPRs vejregister henholdsvis kommunens databehandler.

Skæringsdatoen er egentlig 15 dage før valgdagen. Da 15.-dagen ved denne afstemning falder på en lørdag, rykkes skæringsdatoen frem til 16.-dagen før valgdagen, jf. afsnit 4.2.

Ved »kommunens databehandler« forstår den virksomhed, der på vegne af kommunen elektronisk modtager det relevante udtræk fra CPR og på grundlag heraf udskriver valglisten og valgkort, som sendes til kommunen henholdsvis vælgerne i kommunen.

4.4. Maskinel udarbejdelse af valglisten

4.4.1. 16.-dagsvalglisten

16.-dagsvalglisten er fortegnelsen over de vælgere til Europa-Parlamentetsvalget, der senest 16 dage før valgdagen er flyttet til kommunen eller er flyttet inden for kommunen, og som senest denne dag har anmeldt flytningen til (tilflytnings)kommunen. 16.-dagsvalglisten udarbejdes maski-

nelt på grundlag af oplysningerne i CPR med de ændringer, som kommunen har modtaget til og med 16 dage før valgdagen, dvs. til og med fredag den 22. maj 2009. 16.-dagsvalglisten omfatter dermed både herboende folketingsvælgere, jf. afsnit 4.2.1.1., og herboende EU-borgere med valgret til Europa-Parlamentet, hvad enten de sidstnævnte optages på valglisten automatisk, jf. afsnit 4.2.1.2., eller efter ansøgning, jf. afsnit 4.2.2.3.

Med henblik på den maskinelle udarbejdelse af 16.-dagsvalglisten skal kommunalbestyrelsen indberette til CPR:

1) alle flytninger til kommunen, som kommunen har fået meddelelse om til og med 16 dage før valgdagen, og hvor flyttedatoen ligger før eller er lig med 16 dage før valgdagen, dvs. fredag den 22. maj 2009.

2) meddelelser om erhvervelse eller fortabelse af dansk indfødsret, som kommunen har modtaget senest 16 dage før valgdagen, dvs. senest fredag den 22. maj 2009.

3) meddelelser om fortabelse af statsborgerskab i et af de øvrige EU-lande uden erhvervelse af statsborgerskab i et andet af de øvrige EU-lande, som kommunen har modtaget senest 16 dage før valgdagen, dvs. senest fredag den 22. maj 2009.

4) meddelelser om iværksættelse eller ophævelse af værgemål med fratagelse af den retlige handleevne, jf. værgemålslovens § 6, som kommunen har modtaget senest 16 dage før valgdagen, dvs. senest fredag den 22. maj 2009.

5) afgørelser om optagelse på valglisten af vælgere, der har valgret efter Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 3, og som optages på valglisten efter ansøgning, dvs. herboende EU-borgere, der ikke var optaget på valglisten til valget i 2004 eller ikke i øvrigt opfylder betingelserne for automatisk at blive optaget på valglisten, jf. afsnit 4.2.1.2. Disse afgørelser skal være truffet af kommunalbestyrelsen senest 16 dage før valgdagen, dvs. senest fredag den 22. maj 2009. Se afsnit 4.2.2.3.

6) anmodninger om slettelse af valglisten, der senest 16 dage før valgdagen, dvs. senest fredag den 22. maj 2009, indgives af vælgere med valgret efter Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 3, dvs. af herboende EU-borgere. Dette gælder både anmodninger om slettelse fra herboende EU-borgere, der er optaget på valglisten automatisk, jf. afsnit 4.2.1.2., og efter ansøgning, jf. afsnit 4.2.2.3.

7) dødsfald i de særlige tilfælde, hvor dødsfald indberettes af kommunalbestyrelsen. Dødsfald indberettes normalt til CPR af sognemyndigheden.

Indberetningerne skal foretages senest 16 dage før valgdagen, dvs. *senest fredag den 22. maj 2009*. Meddelelser modtaget på 16.-dagen skal derfor indberettes samme dag. Meddelelsernes rigtighed skal kontrolleres på sædvanlig måde. De almindelige betingelser i CPR-loven for indberetning, herunder af en flytning, til CPR skal være opfyldt. En anmeldt tilflytning, der ikke opfylder betingelserne for registrering i CPR, vil ikke kunne danne grundlag for optagelse på valglisten.

Uanset, at den 22. maj 2009 er dagen efter Kristi Himmelfartsdag, og kommunen måtte holde lukket denne dag, skal kommunalbestyrelserne sørge for, at der senest denne dag sker indberetning til CPR af de meddelelser, der er nævnt under pkt. 1 – 7, som kommunen har modtaget senest denne dag. Kommunalbestyrelserne skal derfor sørge for den 22. maj 2009 at modtage/afhente post og at efterse sin postkasse og elektroniske post for samme dag at behandle de meddelelser, der er nævnt under pkt. 1 – 7, som kommunen har modtaget senest denne dag. Der skal være tilstrækkeligt personale til på denne dag at modtage, åbne og behandle de nævnte meddelelser.

Det vil derimod ikke være nødvendigt at holde åbent for *personlig henvendelse* den pågældende dag, hvis kommunen i øvrigt holder lukket. Det forudsættes dog herved, at kommunalbestyrelsen i stedet sørger for, at kommunen kan kontaktes telefonisk vedrørende de spørgsmål, der har relation til de indberetninger, der skal foretages den 22. maj 2009.

Kommunalbestyrelsen modtager den maskinelt udskrevne 16.-dagsvalgliste senest 8 dage før valgdagen, dvs. senest lørdag den 30. maj 2009.

4.4.2. Udlandstilflyttervalglisten

Udlandstilflyttervalglisten er fortegnelsen over de folketingsvælgere, der ikke er optaget på 16.-dagsvalglisten, og som senest 9 dage før valgdagen, dvs. senest fredag den 29. maj 2009, er flyttet til kommunen fra udlandet, Færøerne eller Grønland, og senest denne dag har anmeldt flytningen til tilflytningskommunen.

Udlandstilflyttervalglisten omfatter også de vælgere, der ikke er optaget på 16.-dagsvalglisten, og som senest 9 dage før valgdagen, dvs. senest fredag den 29. maj 2009, har fået ophævet værgemål med fratagelse af den retlige handleevne, jf. værgemålslovens § 6, eller har fået dansk indfødsret.

Udlandsdanskervalglisten udarbejdes maskinelt på grundlag af oplysningerne i CPR.

Skæringsdatoen for den maskinelt udskrevne udlandstilflyttervalgliste er egentlig 7 dage før valgdagen. Da 7.-dagen ved denne afstemning falder på en søndag, rykkes skæringsdatoen frem til den umiddelbart foregående arbejdsdag, dvs. 9.-dagen før valgdagen, for så vidt angår den maskinelt udskrevne valgliste.

Med henblik på den maskinelle udarbejdelse af udlandstilflyttervalglisten skal kommunalbestyrelsen indberette til CPR:

- 1) alle flytninger fra udlandet, Færøerne eller Grønland, som kommunen har modtaget meddelelse om til og med 9 dage før valgdagen, og hvor flyttedatoen ligger før eller er lig med 9.-dagen før valgdagen,
- 2) meddelelser om ophævelse af værgemål med fratagelse af den retlige handleevne, jf. værgemålslovens § 6, som kommunen har modtaget senest 9 dage før valgdagen, samt

3) meddelelser om erhvervelse af dansk indfødsret, som kommunen har modtaget senest 9 dage før valgdagen.

Indberetningerne skal som nævnt ske *senest 9 dage før valgdagen*, dvs. senest fredag den 29. maj 2009. Meddelelser modtaget på 9.-dagen før valgdagen skal derfor indberettes samme dag. Om kontrol af modtagne meddelelser m.v. henvises til det, der er anført ovenfor i forbindelse med 16.-dagsvalglisten.

Kommunalbestyrelsen modtager den maskinelt udskrevne udlandstilflyttervalgliste senest 5 dage før valgdagen, dvs. senest tirsdag den 2. juni 2009.

4.4.3. Udlandsdanskervalglisten

Udlandsdanskervalglisten er fortegnelsen over folketingsvælgere med valgret uanset ophold i udlandet, jf. folketingsvalglovens § 2, der efter ansøgning og afgørelse herom senest 9 dage før valgdagen, dvs. senest fredag den 29. maj 2009, er optaget på folketingsvalglisten. Udlandsdanskervalglisten udarbejdes maskinelt på grundlag af oplysningerne i CPR.

Skæringsdatoen for den maskinelt udskrevne udlandstilflyttervalgliste er egentlig 7 dage før valgdagen. Da 7.-dagen ved denne afstemning falder på en søndag, rykkes skæringsdatoen frem til den umiddelbart foregående arbejdsdag, dvs. 9.-dagen før valgdagen, for så vidt angår den maskinelt udskrevne valgliste.

Til brug for den maskinelle udarbejdelse af udlandsdanskervalglisten skal kommunalbestyrelsen indberette til CPR optagelsen på valglisten af vælgere, der har valgret uanset ophold i udlandet efter folketingsvalglovens § 2, og som kommunalbestyrelsen senest 9 dage før valgdagen, dvs. senest fredag den 29. maj 2009, har truffet afgørelse om skal optages på valglisten, eller for hvilke kommunalbestyrelsen senest denne dag har modtaget skriftlig eller telefonisk meddelelse fra Valgnævnet om, at de pågældende er optaget på valglisten. Afgørelser om optagelse på valglisten af vælgere, der er omfattet af folketingsvalglovens § 2, stk. 1, eller § 2, stk. 4, jf. stk. 1 (statsansatte, der er beordret til tjeneste uden for riget samt deres ægtefæller, registrerede partnere og samlever), og som umiddelbart inden udsendelsen til tjeneste uden for riget var bopælsregistreret i CPR med adresse i Grønland, skal dog ikke indberettes til CPR. Disse vælgere skal i stedet optages manuelt på valglisten, jf. nedenfor i afsnit 4.6.2. under punkt C.

Indberetningerne skal foretages *senest 9 dage før valgdagen*, dvs. senest fredag den 29. maj 2009.

Kommunalbestyrelsen modtager den maskinelt udskrevne udlandsdanskervalgliste senest 5 dage før valgdagen, dvs. senest tirsdag den 2. juni 2009.

4.4.4. Københavnervalglisten

Københavnervalglisten er den særlige fortegnelse over de personer med dansk indfødsret, der har fast bopæl i et andet EU-land og valgret i Danmark til Europa-Parlamentet, jf. afsnit 4.1.2., såfremt de har søgt om at blive optaget på valglisten, og kommunalbestyrelsen i Københavns Kommune har

truffet afgørelse herom senest fredag den 22. maj 2009 (16 dage før valgdagen). Se bekendtgørelse nr. 1095 af 18. november 2008. Københavnervalglisten udarbejdes maskinelt på grundlag af oplysningerne i CPR.

Med henblik på den maskinelle udarbejdelse af den særlige valgliste for Københavns Kommune til Europa-Parlamentsvalget den 7. juni 2009 skal kommunalbestyrelsen i Københavns Kommune senest fredag den 22. maj 2009 (16 dage før valgdagen) foretage indberetning til CPR om de afgørelser, Københavns Kommune senest denne dag har truffet om optagelse af personer med dansk indfødsret, der har fast bopæl i et andet EU-land og har valget til Europa-Parlamentsvalget i Danmark.

Via CPR kontrolleres, om en vælger, der er optaget på den særlige valgliste i Københavns Kommune, også i medfør af reglerne om udlandsdanskernes valgret i folketingsvalglovens § 2, jf. § 16, er optaget på valglisten i den kommune, hvor vælgeren sidst har været bopælsregistreret i CPR (udlandsdanskervalglisten). Den særlige valgliste for Københavns Kommune vil derfor blive maskinelt udskrevet af CPR på skæringsdatoen for udskrivelsen af udlandsdanskervalglisten, som ved dette Europa-Parlamentsvalg er fredag den 29. maj 2009 (9.-dagen før valgdagen). Se nærmere afsnit 4.2.2.2.

Københavns Kommune modtager den maskinelt udskrevne Københavnervalgliste senest 5 dage før valgdagen, dvs. senest tirsdag den 2. juni 2009.

4.5. Manuel rettelse af valglisten på grund af mangler m.v. vedrørende indberetning til CPR

Hvis det konstateres, at kommunalbestyrelsen ikke har foretaget en indberetning til CPR, som kommunalbestyrelsen burde have foretaget senest 16 dage før afstemningen, dvs. senest fredag den 22. maj 2009, jf. ovenfor i afsnit 4.4.1., skal de pågældende vælgere manuelt optages på eller slettes af valglisten. Er vælgeren flyttet fra en kommune til en anden, uden at det er registreret i CPR, må tilflytningskommunen henvende sig til fraflytningskommunen, så den pågældende vælger kan slettes manuelt af valglisten i fraflytningskommunen.

Dette gælder også, hvis der kommer oplysninger frem efter fristen for indberetning til CPR, men dog senest på valgdagen, der gør, at der nu skal ske indberetning til CPR. Er en flytning til en kommune ikke indberettet til CPR senest 16 dage før valgdagen, dvs. senest fredag den 22. maj 2009, f.eks. fordi der ikke er indsendt en erklæring fra vælgerens logivært, som bekræfter, at vælgeren er flyttet til adressen m.v. eller lignende, skal den pågældende vælger optages manuelt på valglisten i tilflytningskommunen, når logiværterklæringen m.v. foreligger efter 16.-dagen før valgdagen, dog senest på valgdagen. Fraflytningskommunen skal i disse tilfælde - medmindre der er tale om tilflytning fra udlandet, Færøerne eller Grønland - underrettes for at kunne slette vælgeren af valglisten dér. Det forudsættes herved, at tilflytningskommunen har modtaget meddelelse om flytningen senest 16 dage før valgdagen, og at flyttedatoen ligger før eller er lig med 16 dage før valgdagen.

Hvis kommunalbestyrelsens afgørelse om, at en anmeldt flytning til en kommune ikke opfylder betingelserne for registrering i CPR, ændres af

kommunalbestyrelsen selv eller af Velfærdsministeriet efter 16.-dagen før valgdagen, dvs. efter fredag den 22. maj 2009, men dog senest på valgdagen, skal den pågældende vælger optages manuelt på valglisten. Optagelse på valglisten skal i denne situation ske manuelt, da vælgeren ikke er optaget på den maskinelt udskrevne valgliste over kommunens vælgere. Fraflytningskommunen skal i disse tilfælde - medmindre der er tale om tilflytning fra udlandet, Færøerne eller Grønland - underrettes for at kunne slette vælgeren af valglisten dér. Det forudsættes herved, at tilflytningskommunen har modtaget meddelelse om flytningen senest 16 dage før valgdagen, og at flyttedatoen ligger før eller er lig med 16.-dagen før valgdagen.

Tilsvarende gælder, hvis det efterfølgende konstateres, at en vælger fejlagtigt er registreret som forsvunden i CPR på 16.-dagen før valgdagen, jf. afsnit 4.2.1.

Konstateres det, at en indberetning til CPR, som kommunalbestyrelsen burde have foretaget senest 9 dage før valgdagen, dvs. senest fredag den 29. maj 2009, jf. afsnit 4.2. og 4.3., ikke er foretaget, skal de pågældende vælgere optages manuelt på valglisten. Der henvises til det, som er anført ovenfor om indberetninger til CPR, som kommunalbestyrelsen burde have foretaget senest 16 dage før valgdagen.

4.6. Manuel optagelse på valglisten i øvrigt

4.6.1. Manuel optagelse på valglisten af visse vælgere, der er tilflyttet fra udlandet, Færøerne eller Grønland

Folketingsvælgere, der senest 7 dage før valgdagen, dvs. senest søndag den 31. maj 2009, er flyttet til kommunen fra udlandet, Færøerne eller Grønland og senest denne dag har anmeldt flytningen til tilflytningskommunen, skal optages på valglisten, jf. folketingsvalglovens § 18, stk. 6, 1. pkt., sammenholdt med Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2. Dette gælder, selv om 7.-dagen før valgdagen falder på en søndag, jf. folketingsvalglovens § 18, stk. 7, modsætningsvis, som der henvises til i Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, 1. pkt. Disse vælgere optages imidlertid kun på den maskinelt udskrevne udlandstilflyttervalgliste, hvis de senest 9 dage før valgdagen, dvs. senest fredag den 29. maj 2009, er flyttet til kommunen fra udlandet, Færøerne eller Grønland og senest denne dag har anmeldt flytningen til tilflytningskommunen, jf. afsnit 4.4.2.

De folketingsvælgere, der senest søndag den 31. maj 2009 er flyttet til kommunen fra udlandet, Færøerne eller Grønland og senest denne dag har anmeldt flytningen til tilflytningskommunen, men som ikke er optaget på udlandstilflyttervalglisten, skal derfor optages manuelt på valglisten.

Som følge heraf, skal folketingsvælgere, der

- 1) senest fredag den 29. maj 2009 har anmeldt flytning til kommunen fra udlandet, Færøerne eller Grønland pr. lørdag den 30. maj 2009 eller søndag den 31. maj 2009, eller
- 2) lørdag den 30. maj 2009 eller søndag den 31. maj 2009 indgiver anmeldelse om flytning til kommunen fra udlandet, Færøerne eller Grønland pr. søndag den 31. maj 2009 eller tidligere, optages manuelt på valglisten.

De anmeldelser, der er nævnt under 2), kan være indgivet ved nedlæggelse af anmeldelserne i kommunens postkasse eller ved elektronisk post til kommunen fredag aften den 29. maj 2009 til og med søndag den 31. maj 2009 eller – om lørdagen – være fremkommet pr. post eller eventuelt ved personlig henvendelse i kommunens folkeregister, såfremt folkeregistret denne lørdag holder åbent for brevstemmeafgivning.

Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at kommunen lørdag den 30. maj 2009 afhenter post på posthuset samt lørdag den 30. maj 2009 og søndag den 31. maj 2009 efterser sin postkasse og elektroniske post med henblik på at konstatere, om der i posten måtte være anmeldelser om tilflytning fra udlandet, Færøerne eller Grønland.

Vælgere, der senere end søndag den 31. maj 2009 flytter eller anmelder tilflytning til kommunen, skal ikke optages på valglisten, jf. nærmere nedenfor i afsnit 4.9.

4.6.2. Manuel optagelse på valglisten af visse vælgere, der har valgt uanset ophold i udlandet efter folketingsvalglovens § 2

Vælgere, der efter folketingsvalglovens § 2 har valgt til Folketinget uanset ophold i udlandet, og som i forbindelse med udlandsopholdet er registreret i CPR som udrejst, skal optages på valglisten, hvis de har ansøgt om det, og der er truffet afgørelse herom senest 7 dage før valgdagen, dvs. senest søndag den 31. maj 2009. Se folketingsvalglovens § 18, stk. 6, 2. pkt., som der henvises til i Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, 1. pkt. Dette gælder, selv om 7.-dagen før valgdagen falder på en søndag, jf. folketingsvalglovens § 18, stk. 7, modsætningsvis, som der henvises til i Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, 1. pkt.

Afgørelser om optagelse på valglisten af ansøgere, der efter folketingsvalglovens § 2 har valgt uanset ophold i udlandet, skal indberettes til CPR på sædvanlig måde, medmindre ansøgeren er omfattet af folketingsvalglovens § 2, stk. 1 eller § 2, stk. 4, jf. stk. 1, (statsansatte, der er beordret til tjeneste uden for riget og deres ægtefæller, registrerede partnere eller samlever) og umiddelbart inden udsendelsen til tjeneste uden for riget var bopælsregistreret i CPR med adresse i Grønland, jf. punkt C nedenfor.

Optagelsen af ansøgere, der efter folketingsvalglovens § 2, stk. 1 eller 2, eller § 2, stk. 4, jf. stk. 1 og 2, har valgt uanset ophold i udlandet, sker med virkning fra afgørelsens dato, men dog ikke før vælgerens registrerede udrejsedato i CPR. Optagelsen af ansøgere, der efter folketingsvalglovens § 2, stk. 3, eller § 2, stk. 4, jf. stk. 3, har valgt uanset ophold i udlandet, sker med virkning fra ansøgerens registrerede udrejsedato i CPR. Se § 17, stk. 1 - 3 i bekendtgørelse nr. 605 af 21. juni 2004 om optagelse på valglisten af personer, der har valgt uanset ophold i udlandet. Optagelse på valglisten i kraft af kommunalbestyrelsens eller Valgnævnets afgørelse herom vil derfor kun få betydning for Europa-Parlamentsvalget, hvis vælgerens registrerede udrejsedato i CPR ligger forud for eller samtidig med valgdagen.

Indberettes sådanne afgørelser til CPR senest 9 dage før valgdagen, dvs. senest fredag den 29. maj 2009, hvilket er skæringsdagen for den maskinelt udskrevne valgliste, jf. afsnit 4.4.3., vil disse vælgere derfor også blive optaget på den maskinelt udskrevne valgliste på sædvanlig måde.

Det indebærer, at de vælgere, der efter folketingsvalglovens § 2 har valget til Folketinget uanset ophold i udlandet, og som er nævnt under punkt A – C og punkt D 2 og 3, skal optages manuelt på valglisten:

A) De vælgere med valget til Folketinget uanset ophold i udlandet, jf. folketingsvalglovens § 2, hvis ansøgning om optagelse på valglisten er blevet imødekommet lørdag den 30. maj 2009 eller søndag den 31. maj 2009, og som flytter til udlandet senest på valgdagen, skal optages manuelt på valglisten. Tilsvarende gælder de vælgere, hvis ansøgning om optagelse på valglisten er blevet imødekommet senest fredag den 29. maj 2009, uden at kommunalbestyrelsen, som den ellers skulle, har nået at indberette disse afgørelser til CPR, jf. afsnit 4.5., sidste afsnit.

B) De vælgere med valget til Folketinget uanset ophold i udlandet, jf. folketingsvalglovens § 2, hvis ansøgning om optagelse på valglisten er blevet imødekommet senest 9 dage før valgdagen, dvs. senest fredag den 29. maj 2009, men som først flytter til udlandet *senere end 9 dage før valgdagen, dog senest på valgdagen*, skal optages manuelt på udlandsdanskervalglisten (eller forblive optaget på den maskinelt udskrevne 16.-dagsvalgliste).

C) De vælgere, der har valget til Folketinget uanset ophold i udlandet efter folketingsvalglovens § 2, stk. 1, eller § 2, stk. 4, jf. stk. 1 (statsansatte, der er beordret til tjeneste uden for riget og deres ægtefæller, registrerede partnere eller samlevere), og som umiddelbart inden udsendelse til tjeneste i udlandet var bopælsregistreret i CPR med adresse i Grønland, skal optages manuelt på valglisten, hvis kommunalbestyrelsen eller Valgnævnet senest 7 dage før valgdagen, dvs. senest søndag den 31. maj 2009, har truffet afgørelse om optagelse på valglisten af en sådan vælger, og hvis de pågældende vælgere flytter til udlandet senest på valgdagen. Også vælgere omfattet af punkt C, for hvem der er truffet afgørelse om optagelse 9 dage eller tidligere før valgdagen, skal optages manuelt på valglisten.

Da disse vælgere skal optages på valglisten i den kommune i Danmark, hvor de sidst har været bopælsregistreret i CPR, er det kommunalbestyrelsen i denne kommune, der har pligt til at sørge for, at vælgerne optages manuelt på valglisten. Der henvises herved til § 17, stk. 3 og 4, i bekendtgørelse nr. 605 af 21. juni 2004 om optagelse på valglisten af personer, der har valget uanset ophold i udlandet.

D) For vælgere, der har valget til Folketinget uanset ophold i udlandet efter folketingsvalglovens § 2, stk. 1 eller 2, eller § 2, stk. 4, jf. stk. 1 eller 2, og som tidligere er optaget på valglisten og nu har søgt om *forny*et optagelse på valglisten *inden* 2-årsperiodens udløb, gælder følgende:

1) Hvis 2-årsperioden udløber på valgdagen søndag den 7. juni 2009 eller senere, vil den pågældende blive optaget på den maskinelt udskrevne valgliste. Behandlingen af ansøgningen kan sættes i bero til efter valget.

2) Hvis 2-årsperioden udløber før valgdagen, og der ikke er truffet afgørelse om fornyet optagelse senest 9 dage før valgdagen, dvs. senest fredag den 29. maj 2009, vil den pågældende ikke blive optaget på den maskinelt udskrevne valgliste. Er den pågældende optaget på valglisten i medfør af folketingsvalglovens § 2, stk. 1 eller 2, eller § 2, stk. 4, jf. stk. 1 eller 2, skal den pågældende *optages manuelt på valglisten*. Dette er en følge af, at 2-årsperioden forlænges for disse grupper af vælgere, indtil der er truffet afgørelse, hvis de anmoder om fornyet optagelse inden 2-årsperiodens udløb, jf. folketingsvalglovens § 16, stk. 3. Behandlingen af ansøgningen kan sættes i bero til efter afstemningen.

3) Er den pågældende optaget på valglisten i medfør af § 2, stk. 3, eller § 2, stk. 4, jf. stk. 3 (personer, der opholder sig i udlandet og som agter at vende tilbage til landet, inden der er gået to år efter udrejsen, samt deres ægtefæller, registrerede partnere eller samlevende), forlænges 2-årsperioden derimod ikke, uanset om der er søgt om fornyet optagelse på valglisten inden udløbet af 2-årsperioden. Disse vælgere kan kun optages på valglisten på et nyt grundlag, dvs. når enten kommunalbestyrelsen eller Valgnævnet har truffet afgørelse om, at de pågældende er omfattet af en af persongrupperne i folketingsvalglovens § 2, stk. 1 eller 2, eller § 2, stk. 4, jf. stk. 1 og 2.

Hvis 2-årsperioden udløber før valgdagen, kan disse vælgere derfor kun optages på valglisten, når enten kommunalbestyrelsen eller Valgnævnet har truffet afgørelse herom senest 7 dage før valgdagen, dvs. senest søndag den 31. maj 2009. Er ansøgningen om fornyet optagelse modtaget senest 7 dage før valgdagen, skal ansøgningen derfor efter omstændighederne straks behandles, for at der i givet fald kan være truffet en afgørelse om optagelse på valglisten senest 7 dage før afstemningen med henblik på manuel optagelse på valglisten.

Det skal hertil bemærkes, at fristen for optagelse på den maskinelt udskrevne valgliste er 9 dage før valgdagen, dvs. fredag den 29. maj 2009, hvorfor optagelse på valglisten skal være indberettet til CPR senest denne dato, hvis vælgeren skal optages på den *maskinelt* udskrevne valgliste. Ansøgninger, der er modtaget senest fredag den 29. maj 2009, skal derfor så vidt muligt behandles senest denne dag af hensyn til fristen for den maskinelle optagelse på udlandsdanskervalglisten.

4.6.3. Manuel optagelse på valglisten af vælgere, der får dansk indfødsret, eller som får ophævet deres værgemål med fratagelse af den retlige handleevne senere end 9 dage før valgdagen

Personer, der får dansk indfødsret senere end 9 dage før valgdagen, dvs. senere end fredag den 29. maj 2009, skal optages manuelt på valglisten, hvis de opfylder de øvrige betingelser for optagelse på valglisten.

Personer, der har været under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne, jf. værgemålslovens § 6, men hvis værgemål med fratagelse af den retlige handleevne ophæves senere end 9 dage før valgdagen, dvs. senere end fredag den 29. maj 2009, skal optages manuelt på valglisten, hvis de opfylder de øvrige betingelser herfor.

Disse rettelse af valglisten i form af manuel optagelse på valglisten skal foretages til og med valgdagen for de meddelelser, der modtages i kommunen til og med valgdagen.

4.7. Manuel slettelse af valglisten i øvrigt

De vælgere, der er nævnt nedenfor under punkt A – E, skal slettes manuelt af valglisten. Slettelse af valglisten skal i disse tilfælde foretages til og med valgdagen for de meddelelser, der modtages i kommunen til og med valgdagen.

A) Når tilflytningskommunen henvender sig om manuel optagelse af tilflyttende vælgere på valglisten, jf. ovenfor i afsnit 4.5., skal fraflytningskommunen slette de pågældende vælgere af valglisten manuelt.

B) Ved meddelelser om dødsfald, iværksættelse af værgemål med fratagelse af den retlige handleevne, jf. værgemålslovens § 6, eller fortabelse af dansk indfødsret, som modtages i kommunen senere end 16 dage før valgdagen, dvs. senere end fredag den 22. maj 2009, skal de pågældende vælgere slettes manuelt af valglisten. Tilsvarende gælder ved fortabelse af statsborgerskab i et af de øvrige EU-lande uden erhvervelse af dansk indfødsret eller statsborgerskab i et andet af de øvrige EU-lande.

C) Ved meddelelser om fraflytning til udlandet, Færøerne og Grønland, som modtages i kommunen senere end 16 dage før valgdagen, dvs. senere end fredag den 22. maj 2009, skal de pågældende vælgere slettes manuelt af valglisten, jf. dog nedenfor.

Ved meddelelser om fraflytning skal der kun ske sletning af valglisten, hvis flyttedatoen ligger før eller er lig med valgdagen.

En vælger, som har anmeldt flytning til et andet nordisk land, skal dog kun slettes, hvis fraflytningskommunen underrettes om, at den pågældende senest på valgdagen er registreret som bosat i tilflytningslandet, jf. CPR-lovens § 25, stk. 2. Tilsvarende gælder ved fraflytning til Færøerne, jf. CPR-lovens § 27, stk. 2.

En vælger, der flytter til udlandet mellem 16.-dagen og 9.-dagen før valgdagen, dvs. mellem fredag den 22. maj 2009 og fredag den 29. maj 2009, kan være maskinelt optaget på både 16.-dagsvalglisten og udlandsdanskervalglisten. I en sådan situation skal den pågældende vælger, ligesom andre vælgere, der flytter til udlandet, slettes af 16.-dagsvalglisten. Om vælgere med valgret til Folketinget uanset ophold i udlandet, jf. folketingsvalglovens § 2, der først flytter til udlandet senere end 9 dage før valgdagen, henvises til afsnit 4.6.2., under punkt B.

D) En vælger med valgret til Folketinget uanset ophold i udlandet, jf. folketingsvalglovens § 2, der først bliver optaget på valglisten lørdag den 30. maj 2009 og søndag den 31. maj 2009, bliver ikke maskinelt optaget på udlandsdanskervalglisten, men skal manuelt optages på valglisten, jf. afsnit 4.6.2. ovenfor under punkt A. Er den pågældende vælger også optaget på den særlige valgliste i Københavns Kommune over EU-bosatte personer med dansk

indfødsret, skal vedkommende slettes af denne særlige valgliste (Københavnervalglisten), jf. afsnit 4.2.2.2. ovenfor. Sletningen skal ske manuelt, da Københavnervalglisten maskinelt udskrives med samme skæringsdato som udlandsdanskervalglisten.

Da disse vælgere skal optages på udlandsdanskervalglisten i den kommune i Danmark, hvor de sidst har været bopælsregistreret i CPR, er det kommunalbestyrelsen i denne kommune, der har pligt til at undersøge, om vedkommende tillige er optaget på Københavnervalglisten. Viser det sig, at dette er tilfældet, skal den pågældende kommune rette henvendelse til Københavns Kommune med henblik på, at vedkommende slettes af Københavnervalglisten.

E) Hvis en person med dansk indfødsret, der er optaget på valglisten i et af de øvrige EU-lande, manuelt skal slettes af valglisten, jf. herom afsnit 4.2.2.2., vil Velfærdsministeriet underrette kommunalbestyrelsen herom, se § 2, stk. 4, i bekendtgørelse nr. 79 af 31. januar 1994 om slettelse af valglisten til Europa-Parlamentsvalg af personer med dansk indfødsret, der er optaget på valglisten i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union.

4.8. Særligt om flytning mellem kommuner eller inden for en kommune senere end 16 dage før valgdagen

Vælgere, herunder EU-borgere, der er optaget på valglisten, som flytter til en anden kommune senere end 16 dage før valgdagen, dvs. senere end fredag den 22. maj 2009, eller som anmelder flytning senere end denne dato, skal blive ved med at være optaget på valglisten under den hidtidige bopæl i fraflytningskommunen, jf. folketingsvalglovens § 18, stk. 4, jf. stk. 7, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, og § 14 a, stk. 2.

Kommunalbestyrelsen i tilflytningskommunen skal i overensstemmelse med kommunens almindelige vejledningsforpligtelse udlevere eller sende skriftlig oplysning til disse vælgere om, at de kan stemme enten ved at møde frem på valgdagen på afstemningsstedet i den hidtidige bopælskommune eller ved at brevstemme. Samtidig skal kommunalbestyrelsen oplyse vælgerne om sidste frist for brevstemmeafgivning, samt om at brevstemmen skal stiles til kommunalbestyrelsen i den hidtidige bopælskommune.

Ved flytninger inden for kommunen senere end 16 dage før valgdagen, dvs. senere end fredag den 22. maj 2009, forbliver vælgeren optaget på valglisten under den tidligere bopæl i kommunen, jf. folketingsvalglovens § 18, stk. 4, jf. stk. 7, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2, og § 14 a, stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal i overensstemmelse med kommunens almindelige vejledningsforpligtelse udlevere eller sende skriftlig oplysning til disse vælgere om, at de kan stemme enten ved at møde frem på valgdagen på afstemningsstedet for den hidtidige bopæl eller ved at brevstemme. Samtidig skal kommunalbestyrelsen oplyse vælgerne om sidste frist for brevstemmeafgivning, samt om at brevstemmen skal stiles til kommunalbestyrelsen i kommunen.

4.9. Særligt om tilflytning fra udlandet, Færøerne eller Grønland senere end 7 dage før valgdagen

Vælgere, der flytter eller anmelder flytning til kommunen fra udlandet, Færøerne eller Grønland senere end 7 dage før valgdagen, dvs. senere end søndag den 31. maj 2009, kan ikke optages på valglisten.

Folketingsvælgere, der er optaget på valglisten under henvisning til deres valgret uanset deres ophold i udlandet i medfør af folketingsvalglovens § 16, jf. § 2, og som flytter eller anmelder flytning til kommunen fra udlandet senere end 7 dage før valgdagen, dvs. senere end søndag den 31. maj 2009, skal dog blive ved med at være optaget på valglisten i medfør af folketingsvalglovens § 16, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 2.

4.10. Udsendelse af valgkort

Så snart valglisten er udarbejdet, sender kommunalbestyrelsen automatisk valgkort ud til de vælgere i kommunen, der er optaget på valglisten til Europa-Parlamentsvalget og registreret i CPR med bopæl eller fast opholdssted i kommunen, se Europa-Parlamentsvalglovens § 15, stk. 1, 1. pkt..

Bemærk, at der skal udsendes særskilte valgkort for Europa-Parlamentsvalget henholdsvis folkeafstemningen om ændring af tronfølgeloven. Der henvises til Velfærdsministeriets brev af 27. november 2008 til alle kommunalbestyrelser. Brevet er, dog uden bilag, vedhæftet denne vejledning som *bilag 7*.

Der skal således sendes valgkort til herboende folketingsvælgere samt til herboende EU-borgere med valgret til Europa-Parlamentet, hvad enten de sidstnævnte er optaget automatisk eller efter ansøgning på valglisten.

Der skal ikke sendes valgkort til vælgere, der har valgret til Folketinget uanset ophold i udlandet efter folketingsvalglovens § 2, og som i forbindelse med udlandsopholdet er registreret i CPR som udrejst, uanset om kommunalbestyrelsen eller Valgnævnet har truffet afgørelse om optagelse på valglisten. Vælgere, der er registreret under vejkode højere end 9900, skal heller ikke have tilsendt valgkort. De sidstnævnte skal dog have udleveret et valgkort, hvis de beder om det, eller sendt et valgkort, hvis de beder om det og samtidig angiver en adresse, hvor valgkortet kan sendes til.

Der skal heller ikke sendes valgkort til de personer med dansk indfødsret, der har fast bopæl i et af de øvrige EU-lande, og som Københavns Kommune har optaget på valglisten til Europa-Parlamentsvalget (Københavnervalglisten), jf. afsnit 4.2.2.2.

Valgkortene udarbejdes maskinelt på grundlag af de maskinelt udarbejdede valglisten og dermed på grundlag af kommunernes indberetninger til CPR, jf. afsnit 4.4. ovenfor.

Valgkortet skal indeholde oplysning om vælgerens navn og adresse, nummer på valglisten samt afstemningsstedets beliggenhed og, på hvilken dag og på hvilket tidspunkt afstemningen finder sted, jf. Europa-Parlamentsvalglovens

§ 15, stk. 1, 2. pkt. Hvis de maskinelt udskrevne valgkort ikke indeholder de nævnte oplysninger, f.eks. fordi ændringerne i afstemningsområderne eller afstemningsstederne er indberettet for sent, jf. afsnit 4.3. ovenfor, må de manglende oplysninger påføres valgkortene manuelt.

Ifølge den tidsplan, der gælder for udtræk fra CPR til brug for fremstilling af valglister og valgkort m.v., skal kommunalbestyrelsen senest 8 dage før valgdagen, dvs. senest lørdag den 30. maj 2009, have modtaget de valgkort, der udskrives efter *16.-dagsvalglisten*.

Kommunalbestyrelsen skal *senest 7 dage før valgdagen*, dvs. senest søndag den 31. maj 2009, aflevere alle valgkort, der udskrives efter 16.-dagsvalglisten, til postbesørgelse, for at disse kan være modtaget af vælgerne senest 5 dage før valgdagen, dvs. senest tirsdag den 2. juni 2009.

For at sikre hurtig udbringning opfordres kommunalbestyrelsen til at orientere postvæsenet om udsendelsen i god tid inden afleveringen til postbesørgelse.

Det anbefales endvidere, at kommunalbestyrelsen har fjernet valgkort vedrørende personer, for hvem der senere end 16 dage før valgdagen er modtaget meddelelse om, at de er afgået ved døden eller af andre grunde har mistet deres valgret (fraflytning til udlandet, Færøerne eller Grønland, iværksættelse af værgemål med fratagelse af den retlige handleevne, jf. værgemålslovens § 6, fortabelse af statsborgerskab i et af de øvrige EU-lande uden erhvervelse af dansk indfødsret eller statsborgerskab i et andet af de øvrige EU-lande, eller fortabelse af dansk indfødsret), inden valgkortene afleveres til postvæsenet.

Kommunalbestyrelsen kan i stedet aftale med kommunens databehandler, at databehandleren afleverer valgkortene direkte til postbesørgelse (som B-post). I så fald anbefales det, at kommunalbestyrelsen aftaler med kommunens databehandler, at sidstnævnte orienterer postvæsenet om udsendelsen i god tid før afleveringen til postbesørgelse.

Valgkort, der udskrives efter *udlandstilflyttervalglisten*, skal ifølge den tidsplan, der gælder for udtræk fra CPR til brug for fremstilling af valglister og valgkort m.v., afleveres til postbesørgelse direkte fra kommunens databehandler 6 dage før valgdagen, dvs. mandag den 1. juni 2009, for at vælgerne kan have modtaget valgkortene 5 dage før valgdagen. Disse valgkort skal derfor sendes som A-post.

Kommunalbestyrelsen sender valgkort til vælgere, der *ikke er omfattet* af den maskinelle udskrivning af valglister og valgkort, men som optages manuelt på valglisten af kommunalbestyrelsen, jf. afsnit 4.5. og 4.6., hvis kommunen senest dagen før valgdagen har haft de oplysninger, der fører til optagelse på valglisten. Der udsendes dog ikke valgkort til de vælgere, der er nævnt i afsnit 4.6.2., dvs. vælgere omfattet af folketingsvalglovens § 2, der manuelt optages på valglisten.

Tilflytningskommunen skal sende nyt valgkort til vælgere, der *er omfattet* af den maskinelle udskrivning af valglister og valgkort i fraflytningskommu-

nen, men som skal optages manuelt på valglisten i tilflytningskommunen, jf. afsnit 4.5. ovenfor. Med valgkortene skal der følge en meddelelse om, at det nye valgkort træder i stedet for det tidligere tilsendte.

4.11. Indsigelser vedrørende valgkort og valglister

Senest 10 dage før valgdagen, dvs. senest torsdag den 28. maj 2009, bekendtgør Velfærdsministeriet i landets dagblade, at der vil blive udsendt valgkort til vælgerne, og at indsigelser om manglende modtagelse af valgkort eller modtagelse af valgkort med fejlagtigt indhold skal fremsættes over for kommunalbestyrelsen, jf. folketingsvalglovens § 21, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 15, stk. 2.

Kommunalbestyrelsen skal straks behandle indsigelser om valgkort samt i givet fald rette fejlene ved at udfærdige nye valgkort og rette i valglisten, jf. princippet i folketingsvalglovens § 22, stk. 1.

Rettelser i valglisten kan foretages til og med valgdagen. Det er derfor nødvendigt, at der på valgdagen i hele det tidsrum, hvor der kan stemmes (kl. 9-20) er personale til stede i kommunerne, der kan tage stilling til de indsigelser, der måtte blive fremsat.

For at sikre, at kommunerne kan komme i kontakt med hinanden i hele det tidsrum, hvor der kan stemmes, kan kommunen f.eks. på valgdagen på sin hjemmeside offentliggøre det telefonnummer, som kommunen kan kontaktes på i hele det nævnte tidsrum.

Indfødsretskontoret i Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration kan kontaktes telefonisk i hele det tidsrum, hvor der kan afgives stemme (kl. 9-20), for at afklare eventuelle tvivlsspørgsmål om en persons danske indfødsret.

4.12. Elektronisk valgliste

Ved en lovændring i 2005 er der givet mulighed for, at kommunalbestyrelsen kan beslutte at anvende en elektronisk valgliste for et, flere eller alle afstemningsområder i kommunen, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 14, stk. 1, 2. pkt.. Det er frivilligt, om en kommune vil anvende elektroniske valglister. Det er i givet fald kommunalbestyrelsen selv, der skal betale de nødvendige merudgifter, hvis den beslutter at anvende en elektronisk valgliste.

Den elektroniske valgliste skal indeholde de samme oplysninger som valglister på papir efter den gældende lovgivning og skal rettes og afmærkes samt påføres bemærkninger efter de gældende regler herom. Den elektroniske valgliste kan anvendes til alle de opgaver, som en valgliste i papirudgave bruges til efter gældende lovgivning ved afholdelse af valg. Forskellen vil derfor alene bestå i, at valglisten som udgangspunkt ikke skal foreligge på papir, men alene i elektronisk form, og i, at rettelser og afmærkning af valglister sker elektronisk, ligesom eventuelle bemærkninger påføres valglisten elektronisk. Af sikkerhedshensyn (systemnedbrud m.v.) skal kommunen til

enhver tid kunne udskrive en papirudgave af valglisten for hvert afstemningsområde med de oplysninger, der kræves efter den gældende lovgivning.

Den elektroniske valgliste skal ligesom valglisterne på papir udarbejdes på grundlag af oplysningerne i CPR.

Selv om kommunalbestyrelsen har besluttet at anvende en elektronisk valgliste, skal valgkortene stadig sendes ud til vælgerne på papir, jf. afsnit 4.10. Valgkortene skal indeholde de oplysninger, der kræves efter den gældende lovgivning, se afsnit 4.10. ovenfor, og kan herudover forsynes med en stregkode for at gøre det nemmere på valgdagen at registrere på den elektroniske valgliste, at den pågældende vælger har afgivet stemme.

Der skal udarbejdes en elektronisk valgliste for hvert af de afstemningsområder i kommunen, hvor der efter kommunalbestyrelsens beslutning skal anvendes elektronisk valgliste. I modsætning til afstemningsområder, hvor der alene anvendes valgliste i papirform, skal der derimod ikke udarbejdes en særskilt valgliste for hvert valgbord i tilfælde, hvor der er flere valgborde på afstemningsstedet. Den elektroniske valgliste er fælles for alle valgborde. En vælger, der bliver afmærket på den elektroniske valgliste ved et valgbord, bliver derfor automatisk også afmærket på den elektroniske valgliste ved det/de øvrige valgbord/e. Vælgeren skal derfor ikke som ved en papirvalgliste henvende sig ved et bestemt valgbord, men kan gå hen til det bord, hvor køen er kortest.

Den elektroniske valgliste kan godt indeholde flere oplysninger eller varetage andre funktioner end de, der er nævnt i valglovgivningen (se f.eks. afsnit 8.7.3. om brevstemmeafmærkning). Omvendt kan kommunalbestyrelsen beslutte, at den elektroniske valgliste kun skal bruges til nogle af de opgaver, der har med valglister at gøre. F.eks. kan kommunalbestyrelsen beslutte at anvende en papirbaseret valgliste til manuelle rettelser og kontrol af brevstemmer og kun anvende en elektronisk valgliste til at kontrollere de fremmødte vælgere på valgdagen. Det forudsætter dog, at de ændringer, der er sket i valglisten som følge af den hidtidige anvendelse af den papirbaserede valgliste, siden er tastet korrekt ind på den elektroniske valgliste. Omvendt vil der heller ikke være noget i vejen for, at kommunalbestyrelsen beslutter at anvende en elektronisk valgliste til rettelser og gennemgang af brevstemmer og en papirbaseret valgliste til at kontrollere de fremmødte vælgere, forudsat at den papirbaserede valgliste først skrives ud, efter at den elektroniske valgliste er brugt til de nævnte opgaver.

Kommunalbestyrelsen skal som dataansvarlig og KMD A/S eller en anden dataleverandør skal som databehandler træffe de nødvendige tekniske og organisatoriske sikkerhedsforanstaltninger mod, at oplysninger hændeligt eller ulovligt bliver ødelagt, mistes eller forringes, samt mod, at uvedkommende får kendskab til oplysningerne, at oplysningerne misbruges eller i øvrigt behandles i strid med loven, jf. persondatalovens § 41, stk. 3, og bekendtgørelse nr. 528 af 15. juni 2000 med senere ændringer om sikkerhedsforanstaltninger til beskyttelse af personoplysninger, som behandles for den offentlige forvaltning (sikkerhedsbekendtgørelsen), der er udstedt i medfør af persondatalovens § 41, stk. 5.

Beslutter kommunalbestyrelsen at bruge en elektronisk valgliste, skal den træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at valgstyrene ved gennemgangen af brevstemmerne og valglisteførerne ved kontrollen af de fremmødte vælgere på valgdagen hurtigt går over til at registrere manuelt på en papirudgave af valglisten, hvis systemet bryder sammen, der sker strømsvigt eller lignende. På samme måde skal kommunalbestyrelsen have truffet de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at de manuelle registreringer efterfølgende bliver tastet ind i den elektroniske valgliste, når det elektroniske system er kommet op at køre igen efter et systemnedbrud m.v. I sådanne tilfælde er det både den elektroniske og den manuelle valgliste, der skal destrueres, når klagefristen er udløbet, og Folketinget endeligt har afgjort eventuelle klager over valget, jf. nedenfor afsnit 10.

5. Valg m.v. af valgbestyrelser, valgstyrere og tilforordnede vælgere

5.1. Valgbestyrelser

Reglerne om valg af valgbestyrelser findes i Europa-Parlamentsvalglovens § 16, stk. 1, der henviser til reglerne i kapitel 5 i lov om valg til Folketinget.

For hver opstillingskreds vælges en valgbestyrelse. Dette gælder, uanset om opstillingskredsen består af flere (dele af) kommuner. I kommuner med flere opstillingskredse vælges én valgbestyrelse, der er fælles for alle opstillingskredse i kommunen, jf. folketingsvalglovens § 23, stk. 1. Landets inddeling i opstillingskredse er fastlagt i valgkredsfortegnelsen, der er et bilag til folketingsvalgloven. Valgkredsfortegnelsen indeholder en angivelse af, hvilken eller hvilke kommuner der helt eller delvis indgår i opstillingskredsen.

Bemærk, at der skal vælges særskilte valgbestyrelser til Europa-Parlamentsvalget henholdsvis folkeafstemningen om ændring af tronfølge-loven. Der er intet til hinder for, at personer, der er medlemmer af valgbestyrelsen til folkeafstemningen om ændring af tronfølge-loven i de enkelte opstillingskredse, tillige er medlemmer af valgbestyrelsen i samme opstillingskreds til Europa-Parlamentsvalget. Der henvises nærmere til Velfærdsministeriets brev af 27. november 2008 til alle kommunalbestyrelser. Brevet er, dog uden bilag, vedhæftet denne vejledning som *bilag 7*.

Indgår flere kommuner helt eller delvis i opstillingskredsen, udføres de fælles funktioner i den kommune, der i valgkredsfortegnelsen er angivet som kredskommune, jf. folketingsvalglovens § 8, stk. 4. Valgkredsfortegnelsen indeholder en angivelse af, hvilken af kommunerne i opstillingskredsen der er kredskommune.

Medlemmerne af valgbestyrelsen vælges af kommunalbestyrelsen blandt dens medlemmer. Borgmesteren er født medlem af valgbestyrelsen. Hvis opstillingskredsen alene består af én kommune, er borgmesteren født formand for valgbestyrelsen. I kommuner med magistratsstyre eller en styreform med delt administrativ ledelse, se §§ 64 og 64 a i lov om kommunernes styrelse (lovbekendtgørelse nr. 696 af 27. juni 2008), kan kommunalbestyrelsen i kommunens styrelsesvedtægt bestemme, at et magistratsmedlem

eller en udvalgsformand er medlem i stedet for borgmesteren, se folketingsvalglovens § 23, stk. 3.

Indgår flere kommuner helt eller delvis i opstillingskredsen, vælger hver kommunalbestyrelse i de kommuner, der helt eller delvis indgår i opstillingskredsen, et nærmere fastlagt antal medlemmer til valgbestyrelsen blandt kommunalbestyrelsens medlemmer. Borgmesteren er født medlem af valgbestyrelsen. Borgmesteren i kredskommunen er født formand for valgbestyrelsen.

Valgbestyrelsens næstformand vælges af kommunalbestyrelsen (i kredskommunen) blandt (kreds)kommunens medlemmer af valgbestyrelsen.

Med hensyn til de nærmere regler om valg af valgbestyrelsens medlemmer og stedfortrædere for disse samt om formand og valg af næstformand, herunder for valg af valgbestyrelsen m.v. for opstillingskredse, der består af flere kommuner, henvises til Europa-Parlamentsvalglovens § 16, stk. 1, jf. folketingsvalglovens §§ 23-26.

Valgbestyrelsen skal ifølge Europa-Parlamentsvalglovens § 16, stk. 1, vælges senest 4 uger før valgdagen, dvs. senest søndag den 10. maj 2009. Medlemmer til valgbestyrelsen kan dog godt være valgt allerede på et tidligere tidspunkt, f.eks. på det konstituerende møde.

Bliver et medlem af kommunalbestyrelsen, der er valgt som medlem af en valgbestyrelse, forhindret i at varetage hvervet som medlem af valgbestyrelsen, indtræder det medlem af kommunalbestyrelsen, der efter folketingsvalglovens regler er udpeget som stedfortræder for vedkommende, i valgbestyrelsen, jf. folketingsvalglovens § 23, stk. 3.

Medlemmer af kommunalbestyrelsen, der er opstillet som kandidater til Europa-Parlamentsvalget, kan ikke vælges som medlemmer eller stedfortrædere til valgbestyrelsen, se Europa-Parlamentsvalglovens § 16, stk. 2.

Efter almindelige retsgrundsætninger om generel inhabilitet kan et medlem af kommunalbestyrelsen, der lever i ægteskab eller fast samlivsforhold med en kandidat til Europa-Parlamentsvalget, ikke vælges som medlem eller stedfortræder til valgbestyrelsen.

Om valgbestyrelsens opgaver, se oversigten i afsnit 2.2. Der henvises endvidere til Europa-Parlamentsvalglovens § 17, stk. 1, samt til folketingsvalglovens § 23, stk. 2, og § 28, stk. 3, med de ændringer, der følger af Europa-Parlamentsvalglovens § 17, stk. 1.

Valgbestyrelsen forestår ved dette Europa-Parlamentsvalg fintællingen. Da stemmeoptællingen ved dette Europa-Parlamentsvalg finder sted på valgdagen, forestår valgbestyrelsen ved dette Europa-Parlamentsvalg ikke denne første stemmeoptælling.

Om formanden for valgbestyrelsens opgaver, se folketingsvalglovens § 28, stk. 1 og 2, § 70, § 71 og § 74, stk. 3, samt Europa-Parlamentsvalglovens § 30, stk. 4. Om valgbestyrelsens valgprotokol, se afsnit 9.8. nedenfor.

5.2. Valgstyrere

Reglerne om valg af valgstyrere m.v. findes i Europa-Parlamentsvalglovens § 16, stk. 1, der henviser til reglerne i folketingsvalglovens kapitel 5.

Kommunalbestyrelsen vælger for hvert afstemningsområde mindst 5 og højst 9 valgstyrere til at stå for afstemningen og den efterfølgende stemmeoptælling på afstemningsstedet, se folketingsvalglovens § 29, stk. 1. Valgstyrerne vælges i passende tid før valgdagen.

Bemærk, at der skal vælges valgstyrere til henholdsvis Europa-Parlamentsvalget og folkeafstemningen om ændring af tronfølgeloven. Der er intet til hinder for at vælge samme person som valgstyrer til både Europa-Parlamentsvalget og folkeafstemningen om ændring af tronfølgeloven, idet det dog skal bemærkes, at der vil være et øget behov for valgstyrere som følge af den samtidige afholdelse af begge afstemninger. Der henvises nærmere til Velfærdsministeriets brev af 27. november 2008 til alle kommunalbestyrelser. Brevet er, dog uden bilag, vedhæftet denne vejledning som *bilag 8*.

Valgstyrerne vælges ved forholdstalsvalg under ét blandt de vælgere, der bor i kommunen, jf. folketingsvalglovens § 29, stk. 2.

Kommunalbestyrelsen vælger blandt valgstyrerne en formand for disse for hvert afstemningsområde. Formændene vælges ved forholdstalsvalg under ét, jf. folketingsvalglovens § 29, stk. 4.

Enhver vælger har pligt til at påtage sig hvervet som valgstyrer, jf. folketingsvalglovens § 31, stk. 1.

Et medlem af kommunalbestyrelsen, herunder et medlem af valgbestyrelsen, kan godt vælges til valgstyrer.

En kandidat til valget kan godt vælges til valgstyrer, se folketingsvalglovens § 29, stk. 3. En kandidat til valget må dog ikke deltage i optællingen af, hvor mange stemmer der er afgivet for den kandidatliste, vedkommende er opstillet for, eller i opgørelsen af, hvordan de afgivne stemmer for den pågældende kandidatliste fordeler sig på personlige stemmer for hver kandidat og listestemmer, se Europa-Parlamentsvalglovens § 28, stk. 4, samt afsnit 9.1. nedenfor. Kandidater til valget må heller ikke yde hjælp til stemmeafgivningen på valgdagen som valgstyrer, se Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 3. På samme måde må en kandidat til valget ikke yde hjælp til stemmeafgivningen som stemmemodtager ved brevstemmeafgivningen, se Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 5. En kandidat til valget må derimod godt yde hjælp ved stemmeafgivningen, hvis kandidaten udpeges af vælgeren som personlig hjælper, jf. folketingsvalglovens §§ 49, stk. 2, 2. pkt., og 64, stk. 4, 2. pkt., jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 1, og § 26, stk. 6.

Forholdstalsvalgene foretages efter reglerne i den kommunale styrelseslovs § 24, stk. 3. Det er dog ikke nødvendigt at afholde valg, hvis der er enighed i kommunalbestyrelsen om, hvem der skal udpeges til valgstyrere og formænd for valgstyrerne.

Om valgstyrenes opgaver se folketingsvalglovens §§ 46-52, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 1, folketingsvalglovens §§ 65 og 66, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 6, og folketingsvalglovens § 68, § 69, stk. 3, og § 70, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 28, stk. 2. Om valgstyrenes afstemningsbog se afsnit 9.5. nedenfor.

Valgstyrene har pligt til at udføre de hverv, der påhviler dem, medmindre de har forfald (er lovligt forhindret). Har en valgstyret forfald, udpeger den gruppe i kommunalbestyrelsen, der har udpeget den pågældende, en ny valgstyret, jf. folketingsvalglovens § 31, stk. 2.

Er der uenighed om, hvor de enkelte valgstyret skal gøre tjeneste, afgøres spørgsmålet af kommunalbestyrelsen ved almindelig flertalsafgørelse. Det er forudsat i valgloven, at valgstyret på de enkelte afstemningssteder repræsenterer flere grupper i kommunalbestyrelsen.

5.3. Tilforordnede vælgere

Reglerne om valg af tilforordnede vælgere findes i Europa-Parlamentsvalglovens § 16, stk. 1, der henviser til folketingsvalglovens kapitel 5.

Kommunalbestyrelsen vælger et antal tilforordnede vælgere til at hjælpe til ved valget. De tilforordnede vælges ved forholdstalsvalg under ét blandt de vælgere, der bor i kommunen, se folketingsvalglovens § 30, stk. 1. De tilforordnede vælgere vælges i passende tid forud for valgdagen.

Bemærk, at der skal vælges tilforordnede vælgere til henholdsvis Europa-Parlamentsvalget og folkeafstemningen om ændring af tronfølge-loven. Der er intet til hinder for at vælge samme person som tilforordnet vælger til både Europa-Parlamentsvalget og folkeafstemningen om ændring af tronfølge-loven, idet det dog skal bemærkes, at der vil være et øget behov for tilforordnede vælgere som følge af den samtidige afholdelse af begge afstemninger. Der henvises nærmere til Velfærdsministeriets brev af 27. november 2008 til alle kommunalbestyrelser. Brevet er, dog uden bilag, vedhæftet denne vejledning som *bilag 7*.

Enhver vælger har pligt til at påtage sig hvervet som tilforordnet vælger, jf. folketingsvalglovens § 31, stk. 1.

Et medlem af kommunalbestyrelsen, herunder et medlem af valgbestyrelsen, kan godt vælges til tilforordnet vælger.

En kandidat til valget kan godt vælges til tilforordnet vælger, se folketingsvalglovens § 30, stk. 2. Kandidater til valget kan dog ikke udpeges til at varetage hverv som stemmemodtager ved brevstemmeafgivning i forskellige boliger og boformer efter lov om social service og boliglovgivningen, f.eks. på plejehjem m.v. og i ældreboliger, samt i vælgerens hjem, se nærmere afsnit 8.4.2. nedenfor. Kandidater til valget må heller ikke deltage i optællingen af, hvor mange stemmer der er afgivet for den kandidatliste, de er opstillet for, eller i opgørelsen af, hvordan de afgivne stemmer for den pågældende kandidatliste fordeler sig på personlige stemmer for hver kandidat og listestemmer, se Europa-Parlamentsvalglovens § 28, stk. 4, samt afsnit 9.1. nedenfor. Kandidater til valget må heller ikke yde hjælp til stemmeafgivnin-

gen på valgdagen som tilforordnet vælger, se Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 3. På samme måde må en kandidat til valget ikke yde hjælp til stemmeafgivningen som stemmemodtager ved brevstemmeafgivningen, se Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 5. En kandidat til valget må derimod godt yde hjælp ved stemmeafgivningen, hvis kandidaten udpeges af vælgeren som personlig hjælper, jf. folketingsvalglovens §§ 49, stk. 2, 2. pkt., og 64, stk. 4, 2. pkt., jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 1, og § 26, stk. 6.

De tilforordnede vælgere vælges ved forholdstalsvalg under ét, medmindre de udpeges i enighed af kommunalbestyrelsen, jf. ovenfor i afsnit 5.2. om valg af valgstyrere ved forholdstalsvalg.

Velfærdsministeriet *henstiller*, at kommunalbestyrelsen tager særligt hensyn til de mindre partier samt de partier, der ikke er repræsenteret i kommunalbestyrelsen, når den udpeger de tilforordnede vælgere.

Er der uenighed om, hvor de enkelte tilforordnede vælgere skal gøre tjeneste, afgøres spørgsmålet af kommunalbestyrelsen ved almindelig flertalsafgørelse. Det er forudsat i valgloven, at de tilforordnede vælgere på de enkelte afstemningssteder repræsenterer flere grupper i kommunalbestyrelsen.

De tilforordnede vælgere har pligt til at udføre de hverv, der påhviler dem, medmindre de har forfald (er lovligt forhindret). Har en tilforordnet vælger forfald, udpeger den gruppe i kommunalbestyrelsen, der har udpeget den pågældende, en ny tilforordnet vælger, jf. folketingsvalglovens § 31, stk. 2.

De tilforordnede vælgere skal hjælpe valgstyrerne med deres opgaver på valgdagen, herunder stemmeoptællingen på afstemningsstedet. Valgbestyrelsen kan beslutte, at tilforordnede vælgere også skal medvirke ved fintællingen.

Tilforordnede vælgere skal endvidere være stemmemodtagere ved afgivning af brevstemmer i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, herunder i pleje- og ældreboliger, samt i vælgerens hjem. Efter folketingsvalglovens § 55, stk. 2, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 6, afgives brevstemmer de nævnte steder til to stemmemodtagere, der er udpeget blandt de tilforordnede vælgere. Kommunalbestyrelsen kan dog bestemme, at en af stemmemodtagerne er en person udpeget blandt personale ansat i kommunens forvaltning. Se nærmere afsnit 8.4.2 nedenfor.

Der er ikke noget krav om, at de tilforordnede vælgere, der fungerer som brevstemmemodtagere, også skal medvirke ved afstemningen på valgdagen m.v.

5.4. Diæter

Reglerne om diæter m.v. findes i Europa-Parlamentsvalglovens § 17, stk. 2, der henviser til reglerne i folketingsvalglovens kapitel 5.

Valgbestyrelsens medlemmer, valgstyrerne og de tilforordnede vælgere får diæter for deres virksomhed i forbindelse med afstemningen, se folketingsvalglovens § 31, stk. 3.

Diæterne gives efter reglerne i den kommunale styrelseslov. Der gives ikke diæter til en borgmester eller til medlemmer af magistraten i kommuner med magistratsstyre, jf. § 64 i styrelsesloven, eller til udvalgsformænd i kommuner, der har en styreform med delt administrativ ledelse, jf. § 64 a i styrelsesloven. De øvrige kommunalbestyrelsesmedlemmer har krav på diæter, selv om de også får fast vederlag m.v. for hvervet som medlem af kommunalbestyrelsen, se vejledning nr. 9 af 9. februar 2007 om vederlag, diæter, pension m.v. for varetagelsen af kommunale hverv, kapitel 2, afsnit 2.1.1.1., pkt. b og f, vedrørende styrelseslovens § 16, stk. 1, litra b og f.

Diæterne er af samme størrelse som de diæter, der gives efter den kommunale styrelseslov. Diætsatsen for hverv, der beslæglægger højst 4 timer, udgør i 2007-niveau 365 kr. pr. dag. Dette beløb forhøjes hvert år den 1. januar, første gang den 1. januar 2008, med 5 kr. I 2009 udgør diætbeløbet således 375 kr. pr. dag. Hvis hvervet beslæglægger mere end 4 timer, ydes der dog det dobbelte af det for det pågældende år gældende diætbeløb, dvs. 750 kroner pr. dag. Se § 4, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 1461 af 19. december 2005 om vederlag, diæter, pension m.v. for varetagelsen af kommunale hverv.

Efter Skatteministeriets bekendtgørelse nr. 419 af 21. maj 2008 om kildeskat, § 18, nr. 4, er diæter til valgstyrelser og tilforordnede ikke A-indkomst. Der skal derfor ikke tilbageholdes kildeskat.

Folketingsvalglovens diætbestemmelse medfører ikke en indskrænkning i retten til godtgørelse og erstatning for tabt arbejdsfortjeneste efter den kommunale styrelseslovs §§ 16 og 16 a. For eventuelle kommunalbestyrelsesmedlemmers vedkommende betyder det, at bl.a. befordringsgodtgørelse er obligatorisk, jf. styrelseslovens § 16, stk. 10. For ikke-kommunalbestyrelsesmedlemmers vedkommende kan kommunalbestyrelsen beslutte at yde godtgørelse, jf. styrelseslovens § 16 a, stk. 7. Eventuel ydelse af kørselsgodtgørelse til ikke-kommunalbestyrelsesmedlemmer forudsætter således en beslutning fra kommunalbestyrelsen.

6. Kandidatlistor, stemmesedler og opslag m.v.

6.1. Kandidatlistor m.v.

Reglerne om hvilke partier, der har ret til at deltage i valg til Europa-Parlamentet, findes i Europa-Parlamentsvalglovens § 10:

”§ 10. Partier, der ved et folketingsvalg afholdt senest seks uger før valgdagen har opnået repræsentation i Folketinget, og som seks uger før valgdagen fortsat er repræsenteret i dette, samt partier, der ved det sidst afholdte valg til Europa-Parlamentet har opnået repræsentation i Europa-Parlamentet, og som seks uger før valgdagen fortsat er repræsenteret i dette, har ret til at deltage i Europa-Parlamentsvalg.

Stk. 2. Ret til at deltage i Europa-Parlamentsvalg har endvidere nye partier, der er anmeldt for velfærdsministeren efter reglerne i § 11.”

Nye partier, der senest kl. 12 8 uger før valgdagen, dvs. senest søndag den 12. april 2009 kl. 12, er anmeldt for Velfærdsministeriet, har ret til at deltage

i Europa-Parlamentsvalg. Med anmeldelsen skal på en Valgnævnet godkendt formular følge erklæringer fra et antal vælgere, der mindst svarer til 2 pct. af samtlige gyldige stemmer ved det sidst afholdte folketingsvalg, dvs. 69.188 vælgere (2 pct. af 3.459.420). Se nærmere Europa-Parlamentsvalglovens § 11.

De partier, der har ret til at deltage i valg til Europa-Parlamentet, kan opstille kandidater til Europa-Parlamentsvalg. Kandidaterne opføres på en kandidatliste, se nærmere Europa-Parlamentsvalglovens § 18. Der kan således ikke opstilles kandidater uden for partierne.

Kandidatlistor og anmeldelser om valgforbund indleveres til Velfærdsministeriet, se Europa-Parlamentsvalglovens § 19, stk. 1, og § 21. Kandidatlistor kan tidligst indleveres seks uger før valgdagen, dvs. tidligst søndag den 26. april 2009 ved det kommende valg til Europa-Parlamentet den 7. juni 2009, og skal senest indleveres kl. 12 fire uger før valgdagen, dvs. senest søndag den 10. maj 2009 kl. 12. Denne frist er også sidste frist for indlevering af anmeldelser om valgforbund.

Kandidaterne skal anføres på kandidatlisten i den rækkefølge, hvori de ønskes anført på stemmesedlen, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 19, stk. 4.

Velfærdsministeriet undersøger, om de rettidigt indleverede kandidatlistor kan godkendes, samt om kandidaterne kan godkendes eller skal slettes af kandidatlistor, se nærmere Europa-Parlamentsvalglovens §§ 19-23 a. Velfærdsministeriet bekendtgør i Statstidende, hvilke kandidatlistor der er godkendt, hvilke bogstavbetegnelser de har fået tildelt, samt hvilke af kandidatlistor der har indgået valgforbund, se Europa-Parlamentsvalglovens § 24, stk. 1. Velfærdsministeriet sender disse oplysninger til valgbestyrelserne sammen med oplysninger om navnene på de opstillede kandidater, og i hvilken rækkefølge kandidaternes navne skal anføres på stemmesedlen, se Europa-Parlamentsvalglovens § 24, stk. 2. Velfærdsministeriet vil sende denne meddelelse til valgbestyrelserne senest tre uger før valgdagen, dvs. senest søndag den 17. maj 2009.

Velfærdsministeriet sender endvidere senest tre uger før valgdagen, dvs. senest søndag den 17. maj 2009, fortegnelser over de opstillede kandidatlistor, de opstillede kandidater og de anmeldte valgforbund til kommunalbestyrelserne m.fl. til brug ved brevstemmeafgivningen.

6.2. Stemmesedler og opslag

6.2.1. Stemmesedler

Valgbestyrelsen sørger for at få fremstillet stemmesedler til valget til Europa-Parlamentet.

Bemærk, at der skal fremstilles særskilte stemmesedler til folkeafstemningen om ændring af tronfølgeoven.

Som ved Europa-Parlamentsvalget i 2004 vil Velfærdsministeriet sende valgbestyrelserne en CD-rom med en PDF-fil og en EPS-fil med stemmesedlen og med det opslag, der skal være i stemmelokalerne, jf. afsnit 6.2., til brug for valgbestyrelsernes fremstilling af stemmesedler og opslag. Valgbe-

styrelserne kan forvente at modtage den nævnte CD-rom i løbet af uge 21, dvs. senest fredag den 22. maj 2009.

Reglerne om stemmesedler til brug ved Europa-Parlamentsvalg er fastsat i bekendtgørelse nr. 263 af 31. marts 2009 om stemmesedler til brug ved valg af medlemmer til Europa-Parlamentet, der er gengivet som *bilag 3* til denne vejledning.

Med hensyn til stemmesedlernes indhold og udformning kan valgbestyrelsen rent praktisk holde sig til den CD-rom, som Velfærdsministeriet som nævnt ovenfor vil sende ud i løbet af i uge 21.

Ifølge bekendtgørelsens § 1 skal stemmesedlerne være af hvidt karton eller svært papir med en gramvægt på mindst 120 g/m². Minimumskravet til stemmesedlens gramvægt er ved den senest udstedte bekendtgørelse sat ned fra 125 g/m² til 120 g/m². Valgbestyrelsen kan vælge at bruge en sværere kvalitet, f.eks. med en gramvægt på 140 g/m². Stemmesedlerne skal kunne foldes sammen ved to anbragte knæk, så de kan lægges ned i stemmekassen af vælgerne, uden at nogen kan se, hvad der er stemt.

Valgbestyrelsen skal sørge for, at det nødvendige antal stemmesedler er afleveret til kommunalbestyrelsen i god tid inden afstemningens begyndelse, jf. princippet i folketingsvalglovens § 44.

6.2.2. Opslag

Valgbestyrelsen sørger for at få fremstillet de opslag, der skal være i stemmelokalerne til Europa-Parlamentsvalget. Opslagene skal indeholde alle kandidatlisters navne og bogstavbetegnelse samt alle kandidaters navne i den rækkefølge, som de er anført i på stemmesedlerne. Opslagene skal endvidere indeholde oplysning om de anmeldte valgforbund. Se Europa-Parlamentsvalglovens § 17, stk. 1, og folketingsvalglovens § 45, stk. 3, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 1.

Bemærk, at der skal fremstilles særskilte opslag til folkeafstemningen om ændring af tronfølgeoven.

Som ved Europa-Parlamentsvalget i 2004 vil Velfærdsministeriet sende valgbestyrelserne en CD-rom med en PDF-fil og en EPS-fil med opslaget, jf. afsnit 6.2. ovenfor. Valgbestyrelserne kan forvente at modtage den nævnte CD-rom i løbet af uge 21, dvs. senest fredag den 22. maj 2009.

Valgbestyrelsen skal sørge for, at det nødvendige antal opslag er afleveret til kommunalbestyrelsen i god tid inden afstemningens begyndelse, jf. princippet i folketingsvalglovens § 44.

6.2.3. Fejl i stemmesedler og opslag

Valgbestyrelsen skal inden afstemningen sikre sig, at der ikke er fejl i de fremstillede stemmesedler og opslag. Er der fejl i de fremstillede stemmesedler og opslag, skal valgbestyrelsen sørge for at få fremstillet nye stemmesedler og opslag, hvor fejlen er rettet. Dette skal ske tids nok til, at de nye stemmesedler og opslag kan anvendes, når afstemningen går i gang på valgdagen.

Er det ikke muligt at få fremstillet nye stemmesedler og opslag tids nok til, at disse kan anvendes, når afstemningen går i gang på valgdagen, skal valgbestyrelsen, uden at afbryde afstemningen, straks orientere Velfærdsministeriet for at drøfte, hvordan fejlen kan afhjælpes.

6.2.4. Afdøde kandidater

Europa-Parlamentsvalgloven indeholder ikke udtrykkelige regler om, hvad der skal ske, hvis en kandidat til Europa-Parlamentsvalget dør inden valget. Velfærdsministeriet vil i givet fald give valgbestyrelserne besked om, hvorledes valgbestyrelserne skal forholde sig, herunder om valgbestyrelserne skal sørge for, at stemmesedlen ændres eller fremstilles på ny, således at den afdøde kandidat ikke medtages, eller, hvis dette ikke er muligt, at vælgerne får kendskab til dødsfaldet på anden måde.

I sidstnævnte tilfælde vil den relevante oplysning af vælgerne kunne ske ved opslag i stemmerum og stemmelokaler. Opslagene skal udformes neutralt, f.eks. som en meddelelse om, at kandidat NN med angivelse af den kandidatliste, kandidaten opstiller for, er afgået ved døden. Det er i givet fald valgbestyrelsen, der sørger for at få fremstillet opslagene, og kommunalbestyrelsen, der sørger for at få sat opslagene op.

6.3. Partiernes plakatsætning ved offentlig gade eller vej m.v.

Om partiernes plakatsætning ved offentlig gade eller vej m.v. gælder reglerne i lov om offentlige veje (lovbekendtgørelse nr. 432 af 22. maj 2008), hvorefter det er vejbestyrelsen, der giver tilladelse til varig eller midlertidig anbringelse af bl.a. skilte, se § 102 i lov om offentlige veje. Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 645 af 12. oktober 1989 som ændret ved bekendtgørelse nr. 828 af 25. november 1998 om valgagitation fastsætter på samme måde, at opslag af plakater o.lign. til valgagitation på eller ud til offentlig gade, vej eller plads kun må ske, hvis ejeren har givet skriftlig tilladelse til det.

Kommunalbestyrelsens afgørelse af, om og i bekræftende fald på hvilke vilkår den kan give tilladelse til opslag af plakater på kommunens veje efter vejloven og den nævnte bekendtgørelse om valgagitation, skal træffes i overensstemmelse med almindelige grundsætninger om saglighed og ligelighed i forvaltningen.

En kommunalbestyrelse kan f.eks. ikke beslutte, at der slet ikke må hænges valgplakater op på kommunens vejarealer. Kommunalbestyrelsen kan heller ikke i øvrigt følge en praksis, der fører til, at valgplakater ikke kan sættes op på kommunevejene, eller at valgplakater kun kan hænges op på veje, hvor man må regne med, at opsætningen ikke vil have nogen effekt. Regler eller retningslinjer for plakatsætning skal endvidere administreres på samme måde over for alle partier m.v., der deltager i valget.

Om forbuddet mod valgagitation i stemmelokalerne og andre steder i umiddelbar tilknytning hertil, se afsnit 7.5. nedenfor.

Det er kommunalbestyrelsen, der som ejer eller eventuelt bruger af den matrikel, hvor bygningen med stemmelokalerne er beliggende, kan beslutte, om

kommunalbestyrelsen i det hele taget vil tillade valgagitation på afstemningsstedets matrikel, se afsnit 7.5. nedenfor.

7. Afstemning på valgdagen

Ifølge Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 1, finder afstemningen på valgdagen sted efter reglerne i kapitel 7 i lov om valg til Folketinget med de afvigelser, der følger af, at der ikke kan opstilles kandidater uden for partierne.

Bemyndigelsen for velfærdsministeren til at fastsætte regler om, at vælgere, der har valgtret efter denne lovs § 3, stk. 1, nr. 2 (personer med dansk indfødsret, der bor i et andet EU-land), ikke kan afgive stemme ved personligt fremmøde på afstemningsstedet på valgdagen, se Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 2, er ikke udnyttet. Enhver vælger til Europa-Parlamentsvalget, også personer med dansk indfødsret, der bor i et andet EU-land, kan således afgive stemme ved personligt fremmøde på afstemningsstedet på valgdagen.

Afstemningen foregår på ét afstemningsted i hvert afstemningsområde.

Overalt i landet begynder afstemningen kl. 9 og fortsætter til kl. 20 og så længe der endnu derefter møder vælgere op for at stemme. Afstemningen slutes, når ingen vælger tilkendegiver at ville stemme, selvom de opfordres til det, jf. folketingsvalglovens § 46, stk. 1.

Ingen vælger må således nægtes adgang til at stemme – heller ikke efter kl. 20 – hvis vælgeren er mødt op for at stemme, inden afstemningen rent faktisk er sluttet. Det gælder også, hvis vælgeren er mødt op for at stemme efter kl. 20, men inden afstemningen rent faktisk er afsluttet.

Bemærk, at Europa-Parlamentsvalget og folkeafstemningen om ændring af tronfølgeloven skal gennemføres som to adskilte afstemninger med særskilte valgborde og stemmekasser og så vidt muligt med særskilte stemmerum og i adskilte lokaler. Det skal ved tydelig skiltning markeres, hvilke lokaler, valgborde, stemmerum og stemmekasser der vedrører Europa-Parlamentsvalget henholdsvis folkeafstemningen om ændring af tronfølgeloven. Der henvises til Velfærdsministeriets brev af 27. november 2008 til alle kommunalbestyrelser. Brevet er, dog uden bilag, vedhæftet denne vejledning som *bilag 7*.

Som anført i Velfærdsministeriets brev af 27. november 2008 vil der dog kunne benyttes fælles stemmerum, hvis anvendelse af særskilte stemmerum ikke er mulig, og det i øvrigt sikres, at de to valghandlinger gennemføres særskilt.

I tilfælde, hvor de fysiske forhold således udelukker, at der kan benyttes særskilte stemmerum til hver afstemning, vil der endvidere i princippet ikke være noget i vejen for, at en vælger får udleveret begge stemmesedler, inden vælgeren foretager stemmeafgivningen vedrørende begge valghandlinger samtidig i stemmerummet. I så fald skal kommunalbestyrelsen dog sørge for, at vælgeren ved tydelig skiltning bliver behørigt vejledt om den valgte pro-

cedure. Det kan i den forbindelse være hensigtsmæssigt at vejlede vælgeren om vigtigheden af at beholde sin stemmeseddel, indtil man går ind i stemmerummet, og om vigtigheden af ikke at stemme, før man er inde i stemmerummet. Endvidere skal kommunalbestyrelsen ved skiltning og udformning af stemmekasser samt ved indskærpelse over for de valgtillordnede om vigtigheden af, at de holder nøje øje med, at vælgerne lægger stemmesedlerne i de rigtige stemmekasser, sikre sig, at stemmesedlerne havner i de respektive stemmekasser, der hører til de to forskellige valgbehandlinger.

7.1. Kommunalbestyrelsens forberedelse af afstemningen

Kommunalbestyrelsen skal sørge for lokaler til afstemningen samt det nødvendige antal stemmerum og stemmekasser, jf. folketingsvalglovens § 45, stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal i øvrigt sørge for, at der er truffet de nødvendige forberedelser til afstemningen på hvert afstemningssted, jf. folketingsvalglovens § 45, stk. 4. Det indebærer, at kommunalbestyrelsen skal sørge for det nødvendige antal valgborde m.v. med den nødvendige bemanding. Loven indeholder ikke nærmere regler om, hvor mange valgborde, stemmerum og stemmekasser der skal være på de enkelte afstemningssteder i forhold til antallet af vælgere ved afstemningsstederne. Dette spørgsmål afgøres af kommunalbestyrelsen ud fra erfaringerne fra tidligere valg med, hvad der må anses for nødvendigt på de enkelte afstemningssteder, og hvad der må anses for muligt under hensyn til de pladmæssige forhold og antallet af tilforordnede vælgere, der vil kunne udpeges. Det vil dog være hensigtsmæssigt at prøve at undgå, at der er mere end 1.500 vælgere pr. bord (valgliste), da dette normalt kan medføre kødannelse på visse tidspunkter under afstemningen.

Stemmerum og stemmekasser skal være indrettet som fastsat i folketingsvalglovens § 45, stk. 2. Der skal bl.a. være det nødvendige udstyr i hvert stemmerum for, at vælgerne kan afgive deres stemme (skriveplade, blyant eller andet egnet skriveredskab).

På hvert afstemningssted (i hvert stemmelokale) skal der være indrettet et stemmerum, hvor der er plads til, at tre personer kan opholde sig samtidig. Stemmerummet skal have plads til, at der ud over vælgeren kan opholde sig to valgstyrelere eller tilforordnede vælgere, eller en valgstyrelere/tilforordnet vælger og en personligt udpeget hjælper, når en vælger har brug for hjælp til at afgive sin stemme, se nedenfor i afsnit 7.3. Det særlige stemmerum skal så vidt muligt være stort nok til, at det ud over to hjælpere kan benyttes af en vælger i kørestol.

Når kommunalbestyrelsen udpeger de bygninger/lokaler, der skal bruges under afstemningen, skal kommunalbestyrelsen i øvrigt tage hensyn til, at lokalerne og stemmerummene så vidt muligt skal være tilgængelige for kørestolsbrugere og andre stærkt bevægelsehæmmede. Kommunalbestyrelsen kan af Statens Byggeforskningsinstitut få rådgivning om den fysiske indretning af stemmelokalerne og om, hvilke mål et stemmerum skal have, for at det også vil kunne benyttes af kørestolsbrugere. Statens Byggeforskningsinstitut kan kontaktes på tlf.nr. 45 86 55 33. Se også instituttets hjemmeside, der findes på adressen: www.sbi.dk/tilgaengelighed/bygningsindretning.

I stemmelokalerne skal der være opslag, der angiver alle kandidatlisters navne og bogstavbetegnelse samt alle kandidaters navne i den rækkefølge, som de er anført i på stemmesedlerne. Opslagene skal endvidere indeholde oplysning om de anmeldte valgforbund. Se afsnit 6.2.2.

Det vil være hensigtsmæssigt, at der hænges opslag op i stemmerummene, som vejleder vælgeren om fremgangsmåden ved stemmeafgivningen og om muligheden for at få byttet stemmesedlen til en ny, hvis den er fejlagtigt afkrydset, jf. folketingsvalglovens § 48, stk. 2.

Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at der er truffet de nødvendige forberedelser til afstemningen på hvert afstemningssted, herunder at valgstyrrerne og de tilfornordnede vælgere er oplyst om deres opgaver på valgdagen, jf. folketingsvalglovens § 45, stk. 4.

En række af den tidligere lovs detaljerede bestemmelser om, hvordan opgaverne på afstemningsstedet skal varetages, herunder om opbevaring af nøglerne til stemmekasserne, er ikke medtaget i den gældende lov. Det forudsættes, at de nærmere regler herom i stedet fastsættes af kommunalbestyrelsen.

Om rygning i stemmelokalerne se lov nr. 512 af 6. juni 2007 om røgfri miljøer, hvorefter det ikke er tilladt at ryge i indendørs lokaliteter, som offentligheden har adgang til, jf. lovens § 18, stk. 1. Det kan besluttes at indrette rygerum og rygekabiner, hvor rygning kan finde sted, jf. lovens § 18, stk. 2. Hvad der forstås ved et rygerum og en rygekabine fremgår af lovens § 3, stk. 1 og 2.

Hvis stemmelokalerne befinder sig på en skole eller en anden institution for børn og unge under 16 år, må der heller ikke ryges på skolens eller institutionens udendørs arealer, jf. lovens § 8, stk. 1. Det følger af lovens § 8, stk. 2, at det på sådanne skoler og institutioner vil være tilladt at indrette rygerum. Derimod vil det ikke være tilladt at opstille rygekabiner.

7.2. Den almindelige fremgangsmåde ved stemmeafgivningen

Den almindelige fremgangsmåde ved stemmeafgivningen er fastsat i folketingsvalglovens §§ 47 og 48 med de afvigelser, der er en følge af, at der ikke som til folketingsvalg kan opstilles kandidater uden for partierne, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 1.

I folketingsvalglovens § 47 er følgende fastsat:

»§ 47. Valgret udøves ved personligt fremmøde på afstemningsstedet. Vælgeren skal inden stemmeafgivningen aflevere sit valgkort til valglisteføreren. Har en vælger ikke medbragt valgkort, udskrives et valgkort. Vælgeren skal i øvrigt på forespørgsel give oplysning om navn, bopæl og fødselsdato. Hvis der er tvivl om en vælgers identitet, skal denne fastslås, om fornødent ved fremlæggelse af dokumentation herfor. Derefter, og når valglisteføreren har afmærket vælgerens navn på valglisten, udleveres en stemmeseddel til vælgeren.

Stemmeafgivningen sker i stemmerummet, hvor kun vælgeren må være til stede, jf. lovens § 48, stk. 1, 1. pkt. På stemmesedlen sætter vælgeren et

kryds ud for navnet på en kandidat eller partinavnet på en kandidatliste, jf. folketingsvalglovens § 48, stk. 1, 2. pkt., sammenholdt med Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 1, og § 30.

I folketingsvalglovens § 48, stk. 2 og 3, er følgende fastsat:

»Stk. 2. En vælger kan få ombyttet sin stemmeseddel, hvis den er fejlagtigt afkrydset eller ved uagtsomhed gjort ubrugelig. Ombytning kan ikke ske, efter at stemmesedlen er lagt i stemmekassen.

Stk. 3. Når stemmeafgivningen er foretaget, sammenfolder vælgeren stemmesedlen, således at ingen kan se, hvordan der er stemt. Derefter lægger vælgeren stemmesedlen i stemmekassen i overværelse af en tilforordnet vælger.«

Vælgere, der har afgivet en brevstemme, som er taget i betragtning, kan ikke stemme ved afstemningen på valgdagen, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 1, jf. folketingsvalglovens § 67.

Det er en betingelse for at have ret til at stemme, at vælgeren er optaget på valglisten, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 4. Møder en vælger, der på 16.-dagen før valgdagen er registreret som forsvunden i CPR og derfor ikke er optaget på valglisten, frem på et afstemningssted på valgdagen, skal den pågældende manuelt optages på valglisten for at vedkommende kan stemme. Se herom afsnit 4.2.1.1.

Det er ikke nogen betingelse, at valgkort medbringes ved stemmeafgivningen, jf. folketingsvalglovens § 47, 3. pkt. som gengivet ovenfor.

Som det fremgår af folketingsvalglovens § 47, 5. pkt., skal en vælgers identitet, hvis der er tvivl herom, fastslås, om nødvendigt ved, at vælgeren bliver bedt om at fremlægge dokumentation herfor (ID). Det vil ikke være i overensstemmelse med loven, hvis der kræves ID af alle, der stemmer. Dokumentation for en vælgers identitet skal alene kræves i tilfælde, hvor der er tvivl om den pågældende vælgers identitet. Der kan endvidere ikke stilles et generelt krav om billedlegitimation, mens der konkret vil kunne stilles krav herom, hvis der, efter at vælgeren har fremvist legitimation uden billede, stadig er tvivl om vælgerens identitet.

Valglisteføreren skal efter folketingsvalglovens § 47, sidste pkt., afmærke vælgerens navn på valglisten. Afmærkning på valglisten kan ske ved afkrydsning af den rubrik, hvor vælgerens navn står anført på valglisten. Der er endvidere ikke noget i vejen for, at der i valglisten af praktiske årsager sættes nr. ud for vælgerne, efterhånden som de møder op for at stemme på valgdagen, og at samme nr. påføres den pågældende vælgers valgkort.

Om elektroniske valglisten se afsnit 4.12.

7.3. Reglerne om hjælp til stemmeafgivningen på valgdagen

Reglerne om hjælp til stemmeafgivningen er blevet ændret ved en lovændring i 2008. I det følgende vil det blive fremhævet, på hvilke punkter reglerne er blevet ændret.

Vælgere, der på grund af manglende førlighed, svagelighed eller lignende ikke kan bevæge sig ind i stemmelokalet eller stemmerummet eller i øvrigt afgive stemme på den foreskrevne måde, kan forlange at få den nødvendige hjælp til stemmeafgivningen. Der kan i den forbindelse ske de nødvendige lempelser i den foreskrevne fremgangsmåde, jf. folketingsvalglovens § 49, stk. 1.

Retten til at forlange hjælp ved stemmeafgivningen gælder *alle* vælgere, herunder fysisk og psykisk handicappede, der har behov for hjælp til stemmeafgivningen. Også vælgere med behov for at få forklaret stemmesedlens indhold og få vejledning om fremgangsmåden ved stemmeafgivningen har ret til at få hjælp hertil.

Skal en vælger have hjælp til at afgive stemme, skal to valgstyrere eller tilfornordnede vælgere, efter at vælgerens identitet er blevet sikret efter reglerne i folketingsvalglovens § 47, give vælgeren den fornødne hjælp, jf. folketingsvalglovens § 49, stk. 2, 1. pkt.

Ved lovændringen i 2008 har *enhver vælger*, der har ret til at forlange hjælp til stemmeafgivningen, fået ret til at forlange, at hjælpen i stedet for den ene af de to valgstyrere eller tilfornordnede vælgere ydes af en person, som vælgeren selv har udpeget, jf. folketingsvalglovens § 49, stk. 2, 2. pkt.

Ønsker vælgeren hjælp fra en personligt udpeget hjælper, skal der således i *alle* tilfælde tillige medvirke en myndighedsperson i form af en valgstyrer eller tilfornordnet vælger. Den person, vælgeren udpeger til at yde sig hjælp til stemmeafgivningen, kan kun yde hjælpen *i stedet for* den ene af de to valgstyrere eller tilfornordnede vælgere, som ellers skal yde hjælp til vælgerens stemmeafgivning.

Den tidligere gældende særlige regulering af blindes og svagsynedes mulighed for hjælp ved stemmeafgivningen, hvorefter blinde og svagsynede havde ret til *alene* at lade sig bistå af en personligt valgt hjælper *i stedet for* to valgstyrere eller tilfornordnede vælgere, er ophævet. Ønsker en blind eller svagsynet hjælp til stemmeafgivningen, skal der således også i disse tilfælde tillige medvirke en myndighedsperson i form af en valgstyrer eller tilfornordnet vælger.

Ønsker vælgeren ikke at udpege en personligt valgt hjælper, ydes hjælpen som hidtil af to valgstyrere eller tilfornordnede vælgere på valgdagen.

En kandidat til valget må ikke som valgstyrer eller tilfornordnet vælger yde hjælp til stemmeafgivningen, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 3. Dette gælder, hvad enten vælgeren har udpeget en personligt valgt hjælper eller ej. En kandidat til valget må således ikke som myndighedsperson yde hjælp til stemmeafgivningen. Der er derimod ikke noget i vejen for, at en kandidat som personligt udpeget hjælper yder hjælp til stemmeafgivningen.

Det er *vælgeren selv* og ingen andre, der over for en valgstyrer eller tilfornordnet vælger skal forlange hjælp til sin stemmeafgivning af en person, vælgeren selv har udpeget. Og vælgerens tilkendegivelse skal være utvetydig og ikke kunne misforstås. Det er ikke tilstrækkeligt, at vælgeren ledsages af en anden person hen til valgstyrer eller tilfornordnet vælger. Vælgerens tilkende-

givelse behøver ikke at blive fremsat umiddelbart over for valgstyrelsen eller den tilfornordede vælger, dvs. den kan f.eks. ske på et andet sprog end dansk og kan eventuelt formidles gennem en anden person.

Der er ikke begrænsninger i, *hvilken person* vælgeren ønsker at udpege til at yde sig bistand ved stemmeafgivningen. Hjælperen behøver ikke at have valget til det valg, hvortil vælgeren ønsker at stemme. Hjælperen behøver heller ikke at være myndig, men skal dog have en sådan alder og modenhed, at vedkommende forstår karakteren af sin virksomhed. En valgstyrelse, en tilfornordnet vælger eller en kandidat til valget kan også udpeges af vælgeren til at yde sig bistand.

Den person, vælgeren udpeger til at yde sig bistand ved stemmeafgivningen, er ikke forpligtet til at påtage sig eller at udføre dette hverv, hvorimod hvervet som valgstyrelse eller tilfornordnet vælger er et borgerligt ombud, jf. folketingsvalglovens § 31, stk. 1 og 2. Der ydes følgelig heller ikke vederlag fra det offentlige til at yde en vælger bistand ved stemmeafgivningen.

At hjælpen ydes *i forening* mellem myndighedspersonen og den person, der er udpeget af vælgeren selv, indebærer, at den praktiske bistand til selve stemmeafgivningen ydes af både myndighedspersonen og den person, der er udpeget af vælgeren selv. I det omfang, en praktisk opgave kun kan udføres af én person alene, f.eks. afkrydsning på stemmesedlen, må det aftales mellem myndighedspersonen og den person, der er udpeget af vælgeren selv, hvem der udfører opgaven. I tilfælde af uenighed kan det almindelige hensyn til valghandlingens uforstyrrede afvikling i ro og orden føre til, at en valgstyrelse må tilkaldes for at give anvisninger for stemmeafgivningens afvikling, som hjælperen skal rette sig efter, jf. folketingsvalglovens § 50.

Den person, vælgeren udpeger til at yde sig bistand ved stemmeafgivningen, er forpligtet til at yde bistand i overensstemmelse med *valglovgivningen*. Den person, vælgeren udpeger til at yde sig bistand ved stemmeafgivningen, må ikke give vælgeren råd eller opfordring med hensyn til, hvad vælgeren skal stemme på, sammenlign folketingsvalglovens § 51, ligesom vedkommende heller ikke må udsætte vælgeren for anden form for holdningsmæssig påvirkning. Vedkommende må heller ikke optræde støjende eller truende eller på anden måde forstyrre den offentlige ro og orden. Vedkommende må ikke forhindre, at kun vælgeren, myndighedspersonen og hjælperen overværer vælgerens stemmeafgivning, sammenlign folketingsvalglovens § 48, stk. 1. Det tilkommer i første række den myndighedsperson, der er til stede ved stemmeafgivningen, at påse, at disse principper bliver overholdt ved stemmeafgivningen, og hvis dette ikke er tilfældet, at afbryde stemmeafgivningen og tilkalde en valgstyrelse. Hjælperen skal som andre personer i stemmelokalet rette sig efter valgstyrernes anvisninger og skal om fornødent, hvis valgstyrelsen bestemmer dette, forlade lokalet, jf. folketingsvalglovens § 50, 1. og 2. pkt. Den fornødne hjælp til vælgerens stemmeafgivning må, medmindre vælgeren frabeder sig bistand, herefter ydes af to valgstyrere eller tilfornordede vælgere i overensstemmelse med den almindelige regel herom, eller vælgeren kan udpege en ny personlig hjælper.

En vælger må kun få hjælp til at afkrydse stemmesedlen, hvis vælgeren umiddelbart over for dem, der yder hjælp, utvetydigt kan tilkendegive, hvorledes vælgeren ønsker at stemme, jf. folketingsvalglovens § 49, stk. 4.

Ydes hjælpen til vælgerens stemmeafgivning af både en myndighedsperson og den person, der er udpeget af vælgeren selv, skal vælgeren umiddelbart over for *både* den person, der er udpeget af vælgeren selv, og myndighedspersonen afgive en utvetydig tilkendegivelse af, hvorledes vælgeren ønsker at stemme. Det er ikke tilstrækkeligt, at vælgerens tilkendegivelse af, hvorledes vælgeren ønsker at stemme, alene opfattes som utvetydig af den person, der er udpeget af vælgeren selv. Uenighed herom mellem myndighedspersonen og den person, der er udpeget af vælgeren selv, vil indebære, at vælgerens tilkendegivelse om sin stemmeafgivning ikke kan betragtes som utvetydig, hvis tvivlen ikke umiddelbart kan afklares ved supplerende neutrale spørgsmål til vælgeren.

En håndskrevet eller maskinskrevet seddel, som vælgeren selv har medbragt, hvor der står, hvorledes vælgeren ønsker at stemme, kan ikke anses som en *umiddelbar* tilkendegivelse om vælgerens stemmeafgivning. En tilkendegivelse formidlet gennem tolk kan heller ikke anses for en umiddelbar tilkendegivelse. Vælgeren må i disse tilfælde supplerende tilkendegive umiddelbart over for hjælperne, hvorledes vælgeren ønsker at stemme. Det er forudsat i valglovgivningen, at den nødvendige kommunikation om vælgerens stemmeafgivning mellem vælgeren og dem, der yder bistand til vælgerens stemmeafgivning, foregår på dansk.

Vælgerens tilkendegivelse om, hvad vælgeren ønsker at stemme på, skal være *utvetydig*. Ved bedømmelsen heraf kan man tage udgangspunkt i de krav, der stilles til, at en skriftlig tilkendegivelse på en brevstemmeseddel med tilstrækkelig sikkerhed angiver, hvad vælgeren ønsker at stemme, se afsnit 9.4.2. Der vil ikke være noget i vejen for umiddelbart at afklare tvivlen ved supplerende neutrale spørgsmål til vælgeren.

Hvis det er nødvendigt, skal en vælger have mulighed for at afgive stemme umiddelbart uden for stemmelokalet, f.eks. i en bil parkeret ved afstemningsstedet. To valgstyrelser eller tilforordnede vælgere skal i så fald, efter at have sikret sig vælgerens identitet efter reglerne i folketingsvalglovens § 47, bringe stemmesedlen ud til vælgeren. Efter at vælgeren har stemt og foldet stemmesedlen sammen, lægger valgstyrelserne eller de tilforordnede stemmesedlen ned i en transportabel stemmekasse og bringer stemmekassen tilbage til stemmelokalet.

Det er meget vigtigt, at stemmeafgivningen sker på en betryggende måde, så de pågældende vælgere ikke bliver udsat for nogen påvirkning med hensyn til, hvordan de skal stemme, og så ingen får lejlighed til at gøre sig bekendt med, hvorledes vælgeren har stemt.

Hvis en vælger, der afgiver stemme umiddelbart uden for stemmelokalet, skal have hjælp til at afkrydse stemmesedlen, må alene *enten* de to valgstyrelser eller tilforordnede vælgere, der giver vælgeren den nødvendige hjælp, *eller* den hjælper, som vælgeren selv har udpeget samt den medvirkende myndighedsperson, medvirke ved stemmeafgivningen og gøre sig bekendt med, hvorledes vælgeren har stemt.

De personer, der forestår afstemningen, må ikke under afstemningen give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, på hvilket parti (kandidatliste)

eller hvilken kandidat vælgeren skal stemme. De må ikke over for uvedkommende oplyse, om en vælger har været til stede for at afgive stemme eller i øvrigt oplyse forhold vedrørende en vælgers stemmeafgivning. Se folketingsvalglovens § 51, stk. 1.

De myndighedspersoner, der medvirker ved afstemningen, har således *tavs-hedspligt* med hensyn til, hvad de får at vide om en vælgers stemmeafgivning. Det gælder også, hvis myndighedspersonen medvirker som hjælper.

7.4. Opretholdelse af ro og orden i stemmelokalerne

Ifølge folketingsvalglovens § 50 kan valgstyrene bestemme, at det ud over de personer, der står for afstemningen, kun er de vælgere, der skal afgive stemme, der må opholde sig i stemmelokalet. Valgstyrene kan også begrænse antallet af de vælgere, der må være til stede, når hensynet til ro og orden i stemmelokalerne kræver det. De tilstedeværende skal rette sig efter valgstyrenes anvisninger.

Reglerne i den tidligere folketingsvalglov, hvorefter de opstillede kandidater – og for hver kandidat en vælger, som kandidaten angav over for valgstyrene – havde en særlig ret til at opholde sig i stemmelokalet, er ophævet. Det har dog ikke været meningen at ændre eventuelle lokale traditioner for kandidater med fleres tilstedeværelse på afstemningsstederne, men spørgsmålet om, hvorvidt og i hvilket omfang de pågældendes har ret til at være til stede, vil være op til valgstyrenes beslutning.

Borgmesteren hører til de personer, der står for afstemningen, og har derfor ret til at opholde sig i stemmelokalerne. Den person, en vælger selv har udpeget til at yde sig bistand til stemmeafgivningen, hører ikke til de personer, der står for afstemningen, og kan derfor bortvises af valgstyrene, når hensynet til ro og orden i stemmelokalerne kræver det.

7.5. Valgagitation er ikke tilladt i stemmelokalerne m.v.

Valgstyrene skal sørge for, at vælgerne ikke bliver udsat for valgagitation i stemmelokalerne eller andre steder i umiddelbar tilknytning hertil, jf. folketingsvalglovens § 50.

Efter almindelige valgretlige grundsætninger om neutralitet med hensyn til de ydre omstændigheder ved valghandlingens afvikling skal valgstyrene endvidere sikre, at vælgerne kan afgive stemme uden at blive udsat for nogen form for holdningsmæssig påvirkning umiddelbart inden.

Der må derfor ikke uddeles propagandamateriale eller hænges valgplakater op eller på anden måde udøves egentlig valgagitation i de nævnte lokaliteter eller de umiddelbare adgangsveje hertil, f. eks. gange, trapper samt efter omstændighederne skolegårde og lignende, jf. nedenfor.

Endvidere må der i stemmelokalerne ikke befinde sig et TV, som er tændt.

Det er i loven forudsat, at valgstyrene alene skal skride ind, når manifestationerne er af en vis påtrængende karakter. At vælgere, der møder op for at stemme, bærer emblemer, mærkater eller lignende med opfordringer til at stemme for eller imod lovforslaget, er normalt ikke i sig selv nok til, at valgstyrene skal skride ind.

Derimod må de personer, der deltager i afviklingen af afstemningen, dvs. valgstyrelser og tilfornede og kommunalt ansatte, overhovedet ikke bære politiske emblemer, mærkater eller lignende. De må heller ikke bære mærkater, emblemer eller lignende, der agiterer for et bestemt synspunkt i forhold til aktuelle politiske spørgsmål eller i øvrigt giver udtryk for en bestemt politisk holdning eller lignende.

Det er ikke i strid med de nævnte grundsætninger at bære dannebrogselementer eller lignende eller at flage med dannebrogssflag.

Valgstyrelserne skal i øvrigt sørge for, at vælgerne har uforstyrret adgang til og fra stemmelokalerne.

Placering af valgplakater m.v. på afstemningsstedets matrikel (f.eks. i en skolegård) er ikke i sig selv i strid med folketingsvalglovens § 50. Det afgørende efter loven er, om der er tale om valgagitation på »steder i umiddelbar tilknytning« til stemmelokalerne. Valgagitation på afstemningsstedets matrikel skal imidlertid foregå i en så passende afstand fra indgangsdøren til den bygning, hvor stemmelokalerne ligger, at det ikke sker »i umiddelbar tilknytning« til stemmelokalerne. Er der tale om en større bygning med flere indgangsdøre, er den eller de relevante indgangsdøre i denne sammenhæng dem, som vælgerne skal bruge, når de møder frem for at stemme på valgdagen.

Vurderingen af, hvad der må anses for ”passende afstand”, vil afhænge af de konkrete adgangsforhold til bygningen med stemmelokalerne.

Kommunalbestyrelsen kan som ejer, eventuelt bruger, af den matrikel, hvor bygningen med stemmelokaler ligger, imidlertid beslutte, om valgagitation på afstemningsstedets matrikel i det hele taget skal være tilladt, uanset om en sådan valgagitation ikke i øvrigt ville være i strid med forbuddet mod valgagitation i stemmelokalerne og andre steder i umiddelbar tilknytning hertil. Kommunalbestyrelsen vil således f.eks. kunne vælge den praksis ikke at tillade benyttelse af valgplakater, herunder ”levende plakatsøjler”, på matriklen. Kommunalbestyrelsens afgørelse skal træffes i overensstemmelse med almindelige grundsætninger om saglighed og ligelighed i forvaltningen.

Områder på eller ud til offentlig gade eller vej er ikke omfattet af forbuddet mod valgagitation i stemmelokalerne og andre steder i umiddelbar tilknytning hertil, selv om de måtte ligge tæt på indgangsdøren til bygningen med stemmelokaler.

Om kommunalbestyrelsens tilladelse til opsætning af valgplakater på kommunens vejarealer, se afsnit 6.3. ovenfor.

7.6. Indsamlinger på afstemningsstederne

Kommunalbestyrelsen afgør, om der må ske indsamlinger til velgørende formål (Røde Kors, Folkekirkens Nødhjælp m.v.) på valgdagen ved de enkelte afstemningssteder. Kommunalbestyrelsen kan i den forbindelse stille betingelser om, hvor store indsamlingsbøsserne må være, og hvor de må stå m.v. Indsamlingsbøsserne skal selvsagt placeres uden for stemmelokalerne.

Eventuelle indsamlinger skal i øvrigt foregå således, at de ikke på nogen måde kan forstyrre afstemningshandlingen, herunder gøre det besværligt at komme ind og ud af stemmelokalerne.

Kommunalbestyrelsens afgørelse af, om og i bekræftende fald på hvilke betingelser der skal gives tilladelse til sådanne indsamlinger, skal i øvrigt træffes i overensstemmelse med almindelige grundsætninger om saglighed og lighed i forvaltningen med henblik på at sikre, at afstemningen kan foregå uforstyrret.

7.7. Andre afstemninger samtidig med valg

Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at der i forbindelse med Europa-Parlamentsvalget skal afholdes en særlig lokal afstemning. En forudsætning herfor er, at den lokale afstemning tilrettelægges på en sådan måde, at den lokale afstemning foregår tydeligt og klart adskilt fra Europa-Parlamentsvalget, herunder med særlige valgborde, stemmerum og stemmekasser og så vidt muligt i adskilte lokaler med særskilte adgangsveje til de pågældende stemmelokaler. Den lokale afstemning skal herudover tilrettelægges på en måde, så den ikke kan virke forstyrrende på vælgernes adgang til at stemme ved Europa-Parlamentsvalget eller på gennemførelsen af afstemningen i øvrigt, og sådan, at Europa-Parlamentsvalget har første prioritet i forhold til den lokale afstemning.

7.8. Exit polls

Loven indeholder ikke bestemmelser, om og i bekræftende fald på hvilke betingelser der kan foretages meningsmålinger på afstemningsstederne på valgdagen, efter at vælgerne har afgivet deres stemme (exit polls).

Efter de almindelige valgretlige grundsætninger om neutralitet med hensyn til de ydre omstændigheder ved valghandlingens afvikling skal vælgerne kunne stemme uden at blive udsat for nogen form for holdningsmæssig påvirkning umiddelbart inden.

Der må derfor ikke foretages meningsmålinger på valgdagen i stemmelokalerne eller på steder i umiddelbar tilknytning hertil. Der er ikke noget i vejen for at afholde meningsmålingen uden for stemmelokalerne og steder i umiddelbar tilknytning hertil, blot man først henvender sig til vælgerne, efter at de har stemt.

Meningsmålinger, der afholdes inden for afstemningsstedets matrikel, kan kun foretages med kommunalbestyrelsens tilladelse. Kommunalbestyrelsens afgørelse, om og i bekræftende fald på hvilke betingelser der skal gives tilladelse, skal træffes i overensstemmelse med almindelige grundsætninger om saglighed og lighed i forvaltningen med henblik på at sikre afstemningens uforstyrrede varetagelse.

Kommunalbestyrelsen må derfor ikke ud fra et ønske om at forhindre afholdelsen af sådanne meningsmålinger give afslag eller gøre en tilladelse betinget af, at resultatet først offentliggøres efter afstemningens afslutning for at forhindre, at sådanne meningsmålinger afholdes.

Meningsmålinger på områder på eller ud til offentlig gade eller vej kan derimod foretages uden tilladelse fra kommunalbestyrelsen.

Efter Velfærdsministeriets opfattelse kan der ikke udledes et forbud mod offentliggørelse af sådanne meningsmålinger, inden afstemningen på valgdagen er afsluttet, af forbuddet i loven mod foretagelse af stemmeoptælling og offentliggørelse af resultatet inden kl. 20 på valgdagen.

7.9. Pressens adgang til stemmelokalerne

Det er valgstyrene på vedkommende afstemningssted, der som ansvarlige for afstemningen på valgdagen afgør, om og på hvilken måde pressen, herunder et tv-reportagehold, skal have adgang til et stemmelokale.

Valgstyrene skal sikre, at pressen ikke får adgang til stemmelokalerne på en måde, der strider mod stemmehemmeligheden. Pressen må derfor under ingen omstændigheder overvære en vælgers stemmeafgivning i stemmerummet, hvor kun vælgeren og de, der efter loven må give vælgeren den nødvendige hjælp til stemmeafgivningen, må være til stede, jf. folketingsvalglovens § 48, stk. 1, og § 49. I de tilfælde, hvor en vælger får lov til at stemme uden for stemmelokalet, må pressen heller ikke overvære vælgerens stemmeafgivning på en sådan måde, at pressen kan se, hvorledes vælgeren har stemt, jf. folketingsvalglovens § 49. Pressen må heller ikke se, hvorledes en vælger har stemt, inden vælgeren lægger stemmesedlen i stemmekassen, da vælgeren skal folde stemmesedlen sammen på en sådan måde, at ingen kan se, hvorledes vælgeren har stemt, jf. folketingsvalglovens § 48, stk. 3. Dette gælder, uanset om vælgeren udtrykkeligt ønsker, at andre kan se, hvorledes vælgeren har stemt.

Valgstyrene skal også sikre, at pressen ikke får adgang til stemmelokalerne på en måde, der strider mod den valgretlige grundsætning om neutralitet med hensyn til de ydre omstændigheder ved valghandlingens afvikling og mod forbuddet mod valgagitation, jf. afsnit 7.5 og 7.8 ovenfor. Det må derfor sikres, hvis der gives tilladelse hertil, at pressen først henvender sig til vælgere, efter at disse har stemt, at vælgere kun afbildes/medvirker i reportagen efter eget ønske, og at reportagen fra stemmelokalerne ikke får karakter af valgagitation over for de vælgere, der er til stede i lokalet.

Valgstyrenes afgørelse af, om og i bekræftende fald på hvilke betingelser det kan tillades, at pressen er til stede under afstemningen, skal træffes i overensstemmelse med almindelige grundsætninger om saglighed og lighed i forvaltningen med henblik på at sikre afstemningens uforstyrrede varetagelse.

8. Brevstemmeafgivning

Ved Europa-Parlamentsvalg kan der brevstemmes efter de samme regler som ved folketingsvalg, se Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 1, med de undtagelser, der følger af § 26, stk. 2. Undtagelserne vedrører dels fristen for at brevstemme på folkeregistrene/borgerservicecentre, se nedenfor i afsnit 8.2.1., dels fristen for at afgive brevstemme på danske skibe i udenrigsfart, se nærmere nedenfor i afsnit 8.6.2.

Bemyndigelsen i Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 3, hvorefter velfærdsministeren kan fastsætte regler om, at vælgere, der har valgt efter Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 2, (personer med dansk indfødsret, der bor i et andet EU-land) kun kan brevstemme på nærmere angivne danske diplomatiske eller konsulære repræsentationer, er ikke udnyttet. Enhver vælger til Europa-Parlamentsvalget, også personer med dansk indfødsret, der bor i et andet EU-land, kan således afgive brevstemme efter de samme regler som ved folketingsvalg.

8.1. De generelle regler om brevstemmeafgivning her i landet

Reglerne om brevstemmeafgivning her i landet findes i folketingsvalglovens §§ 53-56 og §§ 60-62.

Efter disse bestemmelser, sammenholdt med Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 2, 1. pkt., kan enhver vælger, der er forhindret i at møde frem til afstemningen på valgdagen, brevstemme på ethvert folkeregister/borgerservicecenter de sidste 3 måneder før valgdagen, dvs. fra lørdag den 7. marts 2009, dog senest næstsidste hverdag før valgdagen, det vil sige fredag den 5. juni 2009.

Visse nærmere angivne grupper af vælgere på sygehuse, i visse boliger og boformer efter lov om social service og boliglovgivningen, herunder i pleje- og ældreboliger, samt i kriminalforsorgens anstalter og arresthusene kan brevstemme inden for de sidste tre uger før valgdagen, dvs. fra søndag den 17. maj 2009, til og med senest den næstsidste hverdag før valgdagen, dvs. senest fredag den 5. juni 2009.

Endelig kan vælgere, der på grund af sygdom eller manglende førlighed ikke kan møde frem på afstemningsstedet, brevstemme i deres eget hjem, medmindre de har mulighed for at stemme på sygehuse og i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, herunder i pleje- og ældreboliger. Alle vælgere, herunder fysisk og psykisk handicappede, der har behov for hjælp ved brevstemmeafgivningen har ret til at modtage hjælp af en personligt udpeget hjælper, se nærmere nedenfor under afsnit 8.2.

Om stemmeafgivning på mindre øer, se nedenfor i afsnit 8.5.

Der afholdes ikke valg til Europa-Parlamentet på Færøerne og i Grønland. Der opstår derfor ikke spørgsmål om stemmeafgivning for færøske og grønlandske vælgere, der midlertidigt opholder sig i Danmark.

Ved brevstemmeafgivningen må kun anvendes det brevstemmemateriale, der er fremstillet af Velfærdsministeriet, se afsnit 8.7.3. og 9.4.2. nedenfor.

Velfærdsministeriet har i 2008 fået fremstillet nyt brevstemmemateriale til Europa-Parlamentsvalg.

Brevstemmematerialet til brug ved brevstemmeafgivning til Europa-Parlamentsvalg består af

- 1) en grå stemmeseddel, der er påtrykt ordene »Stemmeseddel til Europa-Parlamentsvalg« samt forsynet med tre rubrikker til angivelse af

- henholdsvis bogstavbetegnelse, listebetegnelse (partinavn) og kandidatnavn,
- 2) en blå konvolut, der på forsiden er påtrykt ordene ”Stemmeseddel til Europa-Parlamentsvalg” samt en kortfattet vejledning om, hvordan stemmesedlen skal udfyldes,
 - 3) et følgebrev. Følgebrevets ene side er forsynet med rubrikker til angivelse af den kommunalbestyrelse, følgebrevet skal sendes til, samt vælgerens navn, fødselsdato, bopæl og underskrift i tilknytning til en fortrykt tekst, hvoraf det bl.a. fremgår, at den stemmeseddel, der fremsendes i den lukkede konvolut, er en stemmeseddel til Europa-Parlamentsvalget fra den vælger, der har underskrevet følgebrevet. Den samme side er endvidere forsynet med rubrikker i tilknytning til en fortrykt tekst til stemmemodtagerens attestation af vælgerens brevstemmeafgivning. Følgebrevets anden side er påtrykt en vejledning om fremgangsmåden ved afgivelsen af brevstemme. I nederste højre hjørne på vejledningssiden (bagsiden) er trykt ”Schultz 2008”.
 - 4) En lysegrøn yderkuvert, der på forsiden i nederste venstre hjørne er påtrykt ordene ”Stemmeseddel til Europa-Parlamentsvalg”. Forsiden er endvidere forsynet med rubrikker til angivelse af, hvilken kommunes kommunalbestyrelse yderkuverten skal sendes til. Yderkuvstens bagside er forsynet med rubrikker til angivelse af vælgerens navn, fødselsdato og bopæl.

Velfærdsministeriet kan bestemme, at følgebrev og yderkuverter, som kommunalbestyrelsen har fået fremstillet, kan anvendes i stedet for de følgebrev og yderkuverter, som Velfærdsministeriet har fået fremstillet, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 4, 4. pkt.

I henhold hertil har Velfærdsministeriet bestemt, at det følgebrev, som kommunalbestyrelsen kan udskrive fra KMD A/S's valgudskrivningssystem, samt den yderkuvert, der passer til dette følgebrev, skal sidestilles med følgebrev og yderkuverter, som Velfærdsministeriet har fået fremstillet. Disse følgebrev og yderkuverter kan derfor anvendes ved den brevstemmeafgivning, som kommunalbestyrelsen står for, dvs. brevstemmeafgivning på folkeregistre/borgerservicecentre, i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, samt i vælgerens hjem.

Brevstemmematerialet kan for Velfærdsministeriets regning bestilles hos Schultz Distribution, Herstedvang 4, 2620 Albertslund, tlf. 43 22 73 00, telefax 43 63 19 69, e-post schultz@schultz.dk.

Eventuelle restoplæg af brevstemmemateriale fra Europa-Parlamentsvalget i 2004 kan fortsat benyttes. Tidligere restoplæg kan ikke benyttes.

Benyttes restoplæg af tidligere brevstemmemateriale, skal ministeriet dog gøre opmærksom på, at det kan give nogle problemer i forhold til postsorteringen, såfremt yderkuverten frankeres med en frankeringsmaskine, der påfører afsenderens postnummer. I dette tilfælde kan man risikere, at yderkuverten ved den maskinelle postsortering returneres til indehaveren af frankeringsmaskinen. Dette skyldes, at yderkuverten i det gamle materiale er mindre end i det nye brevstemmemateriale, som ministeriet har fået fremstillet. For at undgå dette skal brevstemmemodtageren overstrege afsenderadressen

i frankeringsstemplet, inden brevet videregives til Post Danmark til postbe-sørgelse.

Brevstemmemateriale beregnet til folketingsvalg eller kommunale og regio-nale valg kan *ikke* benyttes til Europa-Parlamentsvalg. Brevstemmemateriale til folkeafstemninger kan heller *ikke* bruges, selv om der afholdes folkeaf-stemning om ændring af tronfølgeloven samme dag som valg til Europa-Parlamentet.

8.2. Særligt om brevstemmeafgivning på folkeregistrene/borgerservicecen-trene

Det er kommunalbestyrelsens ansvar at tilrettelægge og gennemføre brev-stemmeafgivning på folkeregistrene.

8.2.1. Betingelserne for brevstemmeafgivning

Enhver vælger, der er forhindret i at møde frem til afstemningen på valgdagen, kan brevstemme på ethvert folkeregister i løbet af de sidste 3 måneder før valgdagen, dvs. fra lørdag den 7. marts 2009, dog senest den næstsids-te hverdag før valgdagen, dvs. senest fredag den 5. juni 2009, jf. folke-tinsvalglovens § 53 og § 56, sammenholdt med Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 2, 1. pkt. Dette gælder, selv om den næstsids-te hverdag før valgdagen er grundlovsdag.

I kommuner, hvor folkeregisterfunktionerne varetages i flere afdelinger, herunder i en eller flere borgerserviceafdelinger, kan der gives adgang til at brevstemme på alle kommunens borgerserviceafdelinger inklusiv filialer. I de kommuner, som er blevet væsentligt større efter kommunalreformen, kan det være hensigtsmæssigt at give vælgerne adgang til at brevstemme flere steder i kommunen, så vælgerne ikke får for lang afstand til et sted, hvor de kan brevstemme.

Brevstemmeafgivningen kan begynde på folkeregistrene/borgerservice-centrene fra og med lørdag den 7. marts 2009, forudsat at de nævnte steder holder åbent denne lørdag. Lovgivningen kræver ikke, at folkeregistre-ne/borgerservicecentrene holder åbent på den lørdag, hvor brevstemmeaf-givningen kan begynde. Det bemærkes, at folkeregistre-ne/borgerservicecentrene normalt holder lukket lørdag og søndag.

Brevstemmematerialet skal senest fra den dag, hvor brevstemmeafgivningen påbegyndes, dvs. i praksis fra og med mandag den 9. marts 2009, findes på folkeregistrene/borgerservicecentrene.

Bestemmelsen om, at der på folkeregistrene kan afgives stemme de sidste 3 måneder før valgdagen, indebærer, at der inden for dette tidsrum inden for almindelig ekspeditionstid skal være personale til stede, der kan fungere som brevstemmemodtagere for de vælgere, der måtte henvende sig for at afgive brevstemme.

Sidste dag for brevstemmeafgivning på folkeregistrene er som nævnt *fredag den 5. juni 2009*. Uanset at den 5. juni 2009 er grundlovsdag, og kommunen måtte holde lukket på grundlovsdag, skal folkeregistrene/borgerservice-

centrene mindst ét sted i kommunen holde åbent for brevstemmeafgivning i mindst nogle timer. Det vil i øvrigt være hensigtsmæssigt at holde også de øvrige folkeregistre/borgerservicecentre i kommunen åbent nogle timer den pågældende dag.

Det vil endvidere være hensigtsmæssigt at holde folkeregistrene/borgerservicecentre åbne nogle timer de to forudgående lørdage før den sidste dag for brevstemmeafgivning, dvs. *lørdag den 23. maj 2009* og *lørdag den 30. maj 2009*.

8.2.2. Den almindelige fremgangsmåde ved brevstemmeafgivningen

Velfærdsministeriet har ikke fastsat nærmere regler om, hvordan afgivning af brevstemmer på folkeregistrene/borgerservicecentre skal foregå. Brevstemmeafgivningen skal derfor foregå direkte efter lovens regler, jf. § folketingsvalglovens § 61 med de afvigelser, der følger af, at der ved Europa-Parlamentsvalg kan stemmes på de samme kandidater i hele landet.

Ved brevstemmeafgivningen skal vælgere, der ønsker at brevstemme, vise fornøden legitimation til brevstemmemodtageren. Herefter udleveres brevstemmematerialet, jf. folketingsvalglovens § 60. Der henvises til folketingsvalglovens § 61, stk. 1.

På stemmesedlen anfører vælgeren navnet eller bogstavbetegnelsen for et parti, der har opstillet en kandidatliste til Europa-Parlamentsvalget den 7. juni 2009. Ønsker vælgeren at stemme på en bestemt kandidat, der er opstillet til Europa-Parlamentsvalget, anføres navnet på kandidaten, eventuelt med tilføjelse af partinavnet eller bogstavbetegnelsen. Se folketingsvalglovens § 61, stk. 2, med de afvigelser, der følger af, at der ved Europa-Parlamentsvalg kan stemmes på de samme kandidater i hele landet.

Vælgeren udfylder herefter stemmesedlen uden overværelse af andre og lægger den i konvolutten. Derefter udfylder vælgeren følgebrevet og underskriver dette i overværelse af stemmemodtageren, der attesterer stemmeafgivningen. Der henvises til folketingsvalglovens § 61, stk. 3.

Konvolutten med stemmeseddel samt følgebrevet lægges i yderkuverten, der sendes til kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor vælgeren er optaget på valglisten. På yderkuverten skal angives vælgerens navn, fødselsdato og bopæl. Der henvises til folketingsvalglovens § 61, stk. 7.

Når den enkelte vælger er færdig med at stemme, vil det være hensigtsmæssigt, at brevstemmen (yderkuvert med indhold) lægges ned i en særlig brevstemmekasse i vælgerens påsyn, sådan at én stemmekasse er beregnet til »indenbys« brevstemmer, dvs. brevstemmer, der ikke skal sendes videre med postvæsenet, mens en anden stemmekasse er beregnet til »udenbys« brevstemmer, dvs. brevstemmer, der skal sendes videre med postvæsenet.

Det vil være hensigtsmæssigt, at alle brevstemmer, der skal sendes med postvæsenet, sendes som A-post. Brevstemmer, der afgives i ugen op til valgdagen, skal sendes som A-post.

Det vil endvidere være hensigtsmæssigt, at der så vidt muligt indrettes stemmerum på folkeregistrene, hvor vælgeren kan stemme. Et bord eller en pult, der står for sig selv, kan dog også bruges.

Det vil være hensigtsmæssigt, hvis et eller flere af kommunens folkeregisterafdelinger/borgerservicecentre er indrettet således, at lokalerne, herunder evt. stemmerum eller enkeltstående pulte, er tilgængelige for kørestolsbrugere og andre stærkt bevægelseshæmmede. Kommunalbestyrelsen kan af Statens Byggeforskningsinstitut få rådgivning om den fysiske indretning af stemmelokalerne og om, hvilke mål et stemmerum skal have, for at det også vil kunne benyttes af kørestolsbrugere. Statens Byggeforskningsinstitut kan kontaktes på tlf.nr. 45 86 55 33. Se også instituttets hjemmeside, der findes på adressen: www.sbi.dk/tilgaengelighed/bygningsindretning. Se afsnit 7.1. ovenfor.

Det vil i den forbindelse være hensigtsmæssigt, hvis der på et eller flere af kommunens folkeregisterafdelinger/borgerservicecentre for at lette tilgængeligheden for fysisk og psykisk handicappede vælgere indrettes et stemmerum, hvor der er plads til, at tre personer kan opholde sig samtidig. Stemmerummet skal have plads til, at der ud over vælgeren kan opholde sig to stemmemodtagere eller en stemmemodtager samt en personligt valgt hjælper, når en vælger har brug for hjælp til at afgive sin stemme, se nedenfor i afsnit 8.2.3. Det særlige stemmerum skal være stort nok til, at det ud over de to hjælpere kan benyttes af en vælger i kørestol.

Der er ingen bestemmelse om valgagitation ved brevstemmeafgivning, der svarer til folketingsvalglovens § 50, 3. pkt., om valgagitation i stemmelokaler på valgdagen. Det følger imidlertid af almindelige valgretlige grundsætninger om neutralitet med hensyn til de ydre omstændigheder ved valghandlingens afvikling, at en kommunalbestyrelse som ansvarlig myndighed for afholdelse af brevstemmeafgivning skal sikre, at vælgerne kan stemme uden at blive udsat for nogen form for holdningsmæssig påvirkning umiddelbart inden, herunder påvirkning, der ikke kan karakteriseres som valgagitation. Kommunalbestyrelsen skal derfor sikre, at der i de lokaler, hvor brevstemmeafgivningen finder sted, ikke ligger materiale med nogen form for holdningsmæssig påvirkning i forbindelse med afstemningen, herunder påvirkning, der ikke kan karakteriseres som valgagitation.

I forbindelse med brevstemmeafgivningen skal vælgerne have mulighed for at se fortegnelser over de partier, der opstiller kandidatlistor, og en fortegnelse over de opstillede kandidater, så snart disse oplysninger foreligger.

Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at disse fortegnelser er tilgængelige for vælgerne ved brevstemmeafgivning på folkeregistret/borgerservicecenteret så snart de foreligger.

Velfærdsministeriet vil senest 3 måneder før valgdagen, dvs. senest lørdag den 7. marts 2009, udsende fortegnelser over de partier, der er opstillingsberettiget til Europa-Parlamentsvalg, til kommunalbestyrelserne. Fortegnelsen gælder, medmindre Velfærdsministeriet efter sidste frist for anmeldelse af nye partier til Europa-Parlamentet søndag den 12. april 2009 kl. 12 udsender en revideret fortegnelse.

Velfærdsministeriet vil senest 3 uger før valgdagen, dvs. senest søndag den 17. maj 2009, udsende fortegnelser over de opstillede kandidatlistor, de opstillede kandidater og de anmeldte valgforbund til kommunalbestyrelserne. Se nærmere afsnit 6.1. ovenfor.

I forbindelse med brevstemmeafgivningen må stemmemodtagerne ikke give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvorledes vælgeren skal stemme. De må ikke oplyse over for uvedkommende, om en vælger har brevstemt eller i øvrigt oplyse noget om en vælgers stemmeafgivning. Se folketingsvalglovens § 62.

De myndigheds personer, der medvirker ved brevstemmeafstemningen som stemmemodtagere, har således *tavshedspligt* med hensyn til, hvad de får at vide om en vælgers stemmeafgivning.

Efter folketingsvalglovens § 61, stk. 3, 1. pkt., skal vælgeren udfylde stemmesedlen, uden at andre overværer det, og dermed, uden at andre kan se, hvorledes vælgeren har stemt, jf. dog afsnit 8.2.3. nedenfor om de tilfælde, hvor vælgeren skal have hjælp til stemmeafgivningen. Reglen gælder også ved brevstemmeafgivning på folkeregistre. Reglen gælder endvidere i tilfælde, hvor pårørende eller andre, herunder repræsentanter for pressen, er til stede i folkeregistret, mens brevstemmeafgivningen finder sted. Reglen gælder, uanset om det er vælgerens ønske, at andre kan se, hvorledes vælgeren har stemt. Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at denne regel også overholdes ved brevstemmeafgivning på kommunens folkeregister.

Det er endvidere kommunalbestyrelsen, der afgør, om og i bekræftende fald på hvilke vilkår pressen skal have adgang til folkeregistret i forbindelse med stemmeafgivningen, jf. afsnit 7.9.

8.2.3. Reglerne om hjælp til brevstemmeafgivningen

Som nævnt har Velfærdsministeriet ikke fastsat nærmere regler om, hvordan afgivelse af brevstemmer på folkeregistre/borgerservicecentre skal foregå. Hjælp til brevstemmeafgivningen skal derfor ydes direkte efter lovens regler.

Lovens regler om hjælp til brevstemmeafgivningen er blevet ændret ved en lovændring i 2008. I det følgende vil det blive fremhævet, på hvilke punkter reglerne er blevet ændret.

Hvis vælgeren ikke er i stand til at udfylde stemmesedlen eller udfylde og underskrive følgebrevet, skal den eller de stemmemodtagere, brevstemmen afgives til, yde den fornødne hjælp, jf. folketingsvalglovens § 61, stk. 4, 1. pkt.

Der er ikke nogen regel i loven om, at der skal være to stemmemodtagere ved brevstemmeafgivning på folkeregistre.

Det vil dog være hensigtsmæssigt, at der er mindst to stemmemodtagere til stede for det tilfælde, at en vælger skal have hjælp til at udfylde stemmesedlen. I så fald kan to stemmemodtagere hjælpe vælgeren ved brevstemmeafgivningen. De stemmemodtagere, der har ydet hjælp, påfører følgebrevet ordene »Hjælp ydet til udfyldelse af stemmesedlen«, eller lignende samt

deres underskrifter. Det er ikke længere hensigtsmæssigt at påføre stemmemodtagernes initialer på følgebrevet, da vælgeren nu kan forlange, at hjælpen i stedet for den ene af stemmemodtagerne ydes af en person, som vælgeren selv har udpeget, jf. nedenfor. Den ene af stemmemodtagerne attesterer følgebrevet.

I tilfælde, hvor vælgeren ikke er i stand til selv at underskrive følgebrevet, kan vælgeren også få hjælp af to stemmemodtagere. Den ene stemmemodtager skriver i dette tilfælde under på det sted på følgebrevet, der er beregnet til vælgerens underskrift, med sit eget navn efterfulgt af ordet »for« og vælgerens navn, mens den anden stemmemodtager underskriver attesten.

I loven er det forudsat, at vælgeren selv udfylder yderkuverten, herunder rubrikken på bagsiden. Der er dog intet til hinder for, at stemmemodtageren hjælper vælgeren med - på grundlag af den foreviste legitimation - at udfylde rubrikken på yderkuvertens bagside med vælgerens fulde navn, fødselsdato og bopæl samt skriver adressen på yderkuverten til kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor vælgeren er optaget på valglisten (dvs. normalt den kommune, hvor vælgeren er bopælsregistreret i CPR 16 dage før valgdagen). Tilsvarende gælder om hjælp til at udfylde følgebrevet.

Retten til at forlange hjælp ved brevstemmeafgivningen gælder således *alle* vælgere, herunder fysisk og psykisk handicappede, der har behov for hjælp til brevstemmeafgivningen. Også vælgere med behov for at få forklaret stemmesedlens indhold og få vejledning om fremgangsmåden ved stemmeafgivningen har ret til at få hjælp hertil.

Ved lovændringen i 2008 har *enhver vælger*, der har ret til at forlange hjælp til brevstemmeafgivningen, fået ret til at forlange, at hjælpen ydes af en person, som vælgeren selv har udpeget. Hjælpen ydes af den personligt udpegede hjælper *ud over* stemmemodtageren eller, hvis der medvirker flere stemmemodtagere, *i stedet for* den ene af stemmemodtagerne, jf. folketingsvalglovens § 61, stk. 4, 2. pkt. Ønsker vælgeren hjælp fra en personligt udpeget hjælper, skal der således i *alle* tilfælde ud over den personlige hjælper tillige medvirke en stemmemodtager.

At hjælpen ydes *i forening* mellem stemmemodtageren og den person, der er udpeget af vælgeren selv, indebærer, at den praktiske bistand til selve stemmeafgivningen ydes af både stemmemodtageren og den person, der er udpeget af vælgeren selv. I det omfang, en praktisk opgave kun kan udføres af én person alene, f.eks. udfyldning af stemmesedlen, udfyldning og underskrift af følgebrevet samt attestationen på følgebrevet af vælgerens brevstemmeafgivning, må det aftales mellem stemmemodtageren og den person, der er udpeget af vælgeren selv, hvem der udfører opgaven. Det vil dog være naturligt, at det er stemmemodtageren, der foretager attestationen på følgebrevet af vælgerens brevstemmeafgivning. Den, der attesterer på følgebrevet, må ikke samtidig underskrive følgebrevet på vælgerens vegne, dvs. følgebrevet skal i givet fald underskrives af den person, der er udpeget af vælgeren selv. Kan den person, vælgeren har udpeget, ikke underskrive følgebrevet, må en anden stemmemodtager tilkaldes for at løse denne opgave. Det er også stemmemodtageren, der skal identificere vælgeren og yde denne vejledning om fremgangsmåden ved brevstemmeafgivningen, jf. 8.2.2. I tilfælde af uenighed kan det almindelige hensyn til valghandlingens uforstyrrede afvik-

ling i ro og orden føre til, at brevstemmeafgivningen må afbrydes. Den fornødne hjælp til vælgerens brevstemmeafgivning må, medmindre vælgeren frabeder sig bistand, herefter ydes af en eller to stemmemodtagere.

Om reglerne for valget af den personligt udpegede hjælper og for hjælperens bistand henvises i øvrigt til afsnit 7.3. ovenfor.

En kandidat må ikke som stemmemodtager (men godt som personligt udpeget hjælper) yde hjælp til brevstemmeafgivning, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 5. Denne regel blev indført ved lovændringen i 2008.

En vælger må kun få hjælp til at udfylde stemmesedlen, hvis vælgeren *umiddelbart* over for den, der yder hjælp, *utvetydigt* kan tilkendegive, hvorledes vælgeren ønsker at stemme, jf. folketingsvalglovens § 61, stk. 6. Modtager vælgeren hjælp af en personligt udpeget hjælper, skal vælgerens utvetydige tilkendegivelse om sin stemmeafgivning fremsættes både over for den personligt udpegede hjælper og den stemmemodtager, der tillige skal medvirke. Se nærmere afsnit 7.3.

Brevstemmeafgivning på folkeregistret kan efter behov ske uden for folkeregistrets lokaler, f.eks. på parkeringspladsen ved folkeregistret («vognbrevstemme»). En vælger har dog ikke krav på at kunne brevstemme uden for folkeregistrets lokaler.

Det er meget vigtigt, at stemmeafgivningen sker på en betryggende måde, så de pågældende vælgere ikke bliver udsat for nogen påvirkning med hensyn til, hvordan de skal stemme, og så ingen får lejlighed til at gøre sig bekendt med, hvorledes vælgeren har stemt.

8.3. Særligt om brevstemmeafgivning på sygehuse og i kriminalforsorgens anstalter og arresthusene

Brevstemmeafgivning på sygehuse og i kriminalforsorgens anstalter og arresthuse gennemføres af institutionerne selv. Nærmere regler om tilrettelæggelse og gennemførelse af brevstemmeafgivningen er fastsat i bekendtgørelser nr. 127 af 19. februar 2009 om brevstemmeafgivning på sygehuse og i bekendtgørelse nr. 129 af 19. februar 2009 om brevstemmeafgivning i kriminalforsorgens anstalter og arresthusene.

8.4. Særligt om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen samt i vælgerens hjem

Det er kommunalbestyrelsens ansvar at tilrettelægge og gennemføre brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, herunder i pleje- og ældreboliger, samt i vælgerens hjem.

Nærmere regler herom er fastsat i bekendtgørelse nr. 128 af 19. februar 2009 om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem, og bekendtgørelse nr. 130 af 19. februar 2009 om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, hvortil der henvises. Opmærksomheden henledes særligt på den fortegnelse over kommunalbestyrelsens opgaver, som er opregnet i § 3 i de nævnte bekendtgørelser.

8.4.1. Betingelserne for brevstemmeafgivning

For så vidt angår brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, herunder i pleje- og ældreboliger, gælder, at enhver vælger, der bor eller opholder sig i en af de boformer og boliger, der er nævnt i § 1, stk. 2, i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, kan afgive brevstemme i boformen eller boligen. Se også folketingsvalglovens § 54, stk. 2. Vælgere, der på grund af sygdom eller manglende førlighed ikke vil kunne møde frem på afstemningsstedet, kan brevstemme hjemme, medmindre de har mulighed for at stemme i en af de boformer og boliger, der er nævnt i § 1, stk. 2, i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen. Se folketingsvalglovens § 54, stk. 4.

Brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen samt i vælgerens hjem kan ske inden for de sidste 3 uger før valgdagen, dog senest næstsidste hverdag før valgdagen, dvs. senest fredag den 5. juni 2009. Se folketingsvalglovens § 56. Dette gælder, uanset at næstsidste hverdag før valgdagen er grundlovsdag.

Kredsen af boformer og boliger, hvor der kan afgives brevstemme uden at følge fremgangsmåden for afgivelse af brevstemme i hjemmet, er blevet justeret ved en lovændring i 2008. Der er i *bilag 2* redegjort nærmere for lovændringen. De boformer og boliger, der er nævnt i § 1, stk. 2, i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, kan inddeles i følgende 3 grupper:

1) Beboere i plejehjem og beskyttede boliger, i kvindekrisecentre (servicelovens § 109) samt i (almene) plejeboliger, ustøttede private plejeboliger og friplejeboliger har under alle omstændigheder ret til at brevstemme i boformen eller boligen.

2) Beboere i boformer for voksne med nedsat fysisk eller psykisk funktions-evne eller særlige sociale problemer m.v. (servicelovens § 107, § 108, stk. 1, og § 184) samt i øvrige (almene) ældreboliger, lette kollektivboliger m.v. har som udgangspunkt ret til at brevstemme i boformen eller boligen. Kommunalbestyrelsen kan dog beslutte, at brevstemmeafgivning i de nævnte boformer i stedet skal ske efter reglerne om brevstemmeafgivning i hjemmet.

3) Vælgere, der opholder sig på opholdssteder uden for vælgerens bolig, hvor kommunen giver tilbud om personlig hjælp, omsorg og pleje m.v., har som udgangspunkt ret til at brevstemme på opholdsstedet. Kommunalbestyrelsen kan dog beslutte, at der ikke skal foretages brevstemmeafgivning på de nævnte opholdssteder. Det betyder, at vælgeren i stedet kan brevstemme i hjemmet efter reglerne herom.

Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at vælgere, der bor eller opholder sig i de nævnte boformer eller boliger, i god tid, inden afstemningen skal finde sted, bliver gjort bekendt med muligheden for at brevstemme i boformen eller boligen. Vælgerne skal samtidig gøres bekendt med, at de i stedet for at brevstemme har mulighed for at afgive deres stemme ved personligt fremmøde på afstemningsstedet på valgdagen. Se § 3 i bekendtgørelsen om brev-

stemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen.

Sidste frist for at ansøge om at brevstemme i hjemmet er *kl. 18 tolv dage før valgdagen*, dvs. tirsdag den 26. maj 2009. Se folketingsvalglovens § 54, stk. 4. Ansøgningen skal indgives til folkeregistret i opholdskommunen på et særligt ansøgningsskema, der udleveres af folkeregistret. Skemaet kan hentes på Velfærdsministeriets hjemmeside, der findes på adressen valg.vfm.dk.

Af hensyn til udlevering af ansøgningsskemaet til personer, der måtte henvende sig herom, skal folkeregistret holdes åbent mindst nogle timer umiddelbart inden kl. 18 tolv dage inden valget, dvs. inden tirsdag den 26. maj 2009. I kommuner, hvor folkeregisterfunktionerne varetages i flere afdelinger, herunder i en eller flere borgerserviceafdelinger, skal mindst en af disse afdelinger holdes længe åbent.

Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at vælgerne på forskellig måde bliver gjort bekendt med muligheden for at brevstemme i hjemmet og de nærmere betingelser herfor, jf. § 3 i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem. Kommunalbestyrelsen skal gennem annoncering i de stedlige dagblade eller lokalaviser sørge for, at vælgerne bliver gjort bekendt med muligheden for at brevstemme i hjemmet og om de nærmere betingelser herfor. Kommunalbestyrelsen skal også sørge for, at vælgere, der får personlig og praktisk hjælp m.v. i hjemmet eller hjemmesygepleje, og som må antages at opfylde betingelserne for at stemme i hjemmet, får udleveret et ansøgningsskema af den person, der yder den personlige og praktiske hjælp m.v., eller af hjemmesygeplejersken eller en anden aktivt udøvende person fra hjemmesygeplejerskeordningen. Dette gælder, uanset om vedkommende er ansat i kommunen eller hos en privat leverandør, kommunen har antaget. Den, der udleverer ansøgningsskemaet, skal også hjælpe vælgeren med at udfylde og indsende skemaet, hvis det er nødvendigt.

8.4.2. Udpegning af stemmemodtagere

Hvervene som stemmemodtagere ved brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, herunder i pleje- og ældreboliger, samt i vælgerens hjem varetages af to tilforordnede vælgere, der er valgt af kommunalbestyrelsen, jf. folketingsvalglovens § 55, stk. 2, og afsnit 5.3. ovenfor.

Kommunalbestyrelsen kan dog bestemme, at en af stemmemodtagerne udpeges blandt personale ansat i kommunens forvaltning, jf. folketingsvalglovens § 55, stk. 2. Kommunalbestyrelsens adgang hertil blev indført ved en lovændring i 2001. Kommunalbestyrelsen har ikke pligt til at træffe bestemmelse herom. Kommunalbestyrelsen kan bestemme, at en person udpeget blandt ansatte i kommunens forvaltning som stemmemodtager ved brevstemmeafgivning kun skal være stemmemodtager bestemte steder, f.eks. i vælgerens hjem, og ikke ved brevstemmeafgivning andre steder. Kommunalbestyrelsen kan også bestemme, at en sådan ordning skal gælde generelt for al brevstemmeafgivning de nævnte steder.

Den stemmemodtager, der udpeges blandt personale ansat i kommunens forvaltning, behøver ikke selv bo i kommunen.

Ved den lovændring i 1989, hvor det blev bestemt, at visse opgaver som brevstemmemodtager skal varetages af tilforordnede vælgere, er det tilsigtet, at eventuel hjælp til vælgernes stemmeafgivning på plejehjem m.v. og i vælgerens hjem ligesom ved stemmeafgivning på valgdagen skal gives af to tilforordnede vælgere. Ved 1989-lovændringen er det derfor forudsat, at de tilforordnede vælgere, der skal fungere som brevstemmemodtagere, bliver udpeget blandt de tilforordnede vælgere efter samme principper som de tilforordnede vælgere (eventuelt valgstyrere), der udpeges til på valgdagen at hjælpe de vælgere med stemmeafgivningen, der har brug for det og anmoder herom.

Det vil derfor ikke være i overensstemmelse med forudsætningerne for 1989-lovændringen, hvis der kun udpeges stemmemodtagere ved brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, herunder i pleje- og ældreboliger, samt i vælgerens hjem blandt tilforordnede vælgere, der er ansat i kommunens forvaltning, herunder folkeregistret. Brevstemmeafgivningen de nævnte steder må ikke som før 1989-lovændringen gennemføres alene med kommunalt ansat personale som stemmemodtagere.

I dag er der som nævnt ved 2001-lovændringen åbnet mulighed for, at kommunalbestyrelsen kan bestemme, at *den ene* af de to stemmemodtagere er en person udpeget blandt personale ansat i kommunens forvaltning. Den nævnte forudsætning fra 1989-lovændringen gælder fortsat for den anden af de to stemmemodtagere, der skal udpeges blandt tilforordnede vælgere, der ikke samtidig er ansat i kommunen.

§ 10 i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem og § 4 i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen indeholder en række begrænsninger i, hvem der kan udpeges som stemmemodtager ved brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen samt i vælgerens hjem. Disse begrænsninger er som følger:

1) Personer, der er ansat til at yde personlig og praktisk hjælp m.v. i hjemmet, samt hjemmesygeplejersker og andre aktivt udøvende i hjemmesygeplejerskeordningen kan ikke udpeges til at varetage hvervet som stemmemodtager i vælgerens hjem eller i de boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, hvor de gør tjeneste. Dette gælder, uanset om vedkommende er ansat i kommunen eller hos en privat leverandør, kommunen har antaget.

2) For så vidt angår brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen gælder den særlige begrænsning, at ansatte knyttet til vedkommende boform eller bolig ikke kan udpeges til at varetage hvervet som stemmemodtager. De nævnte begrænsninger gælder, uanset om de pågældende i øvrigt måtte være valgt som tilforordnede eller udpeget blandt personale ansat i kommunens forvaltning.

3) I tilfælde, hvor begge stemmemodtagere er udpeget blandt de tilforordnede vælgere, skal hver af de to stemmemodtagere så vidt muligt være udpeget af forskellige grupper i kommunalbestyrelsen.

4) Kandidater til valget kan ikke udpeges til at varetage hvervet som stemmemodtager ved brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, herunder i pleje- og ældreboliger, samt i vælgerens hjem.

8.4.3. Gennemførelse af brevstemmeafgivning

Vælgeren skal vise fornøden legitimation til stemmemodtagerne, medmindre vælgerens identitet på anden måde kan fastslås med sikkerhed. Stemmemodtagerne skal herefter udlevere brevstemmematerialet til vælgeren og påse, at brevstemmeafgivningen sker umiddelbart efter, at brevstemmematerialet er udleveret. Se § 13, stk. 1 og 2, i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem og § 9 i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen.

Foregår brevstemmeafgivningen i vælgerens egen bolig, må pårørende, besøgende eller andre, bortset fra stemmemodtagerne, ikke være til stede i det lokale, hvor brevstemmeafgivningen finder sted, medmindre vælgeren udtrykkeligt tilkendegiver sit ønske herom. Har vælgeren udpeget en hjælper til stemmeafgivningen, jf. nedenfor, har vedkommende også ret til at være til stede ud over begge stemmemodtagere. Foregår brevstemmeafgivningen ikke i vælgerens egen bolig, men i et særligt lokale i tilknytning til eller i umiddelbar nærhed af boligen, skal stemmeafgivningen tilrettelægges således, at eventuel hjælp til stemmeafgivningen sker uden for hørevidde af andre end stemmemodtagerne og en eventuel hjælper, vælgeren har udpeget. Stemmemodtagerne skal sørge for, at denne regel overholdes. Se § 13, stk. 3, i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem og i § 6, stk. 2 og 3, i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen.

Stemmemodtagerne skal om fornødent give vælgeren vejledning om fremgangsmåden ved brevstemmeafgivning, herunder om mulighederne og betingelserne for, at der kan ydes hjælp til stemmeafgivningen, jf. § 20 i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem og § 16 i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen.

Stemmemodtagerne skal sørge for, at vælgeren i forbindelse med stemmeafgivningen har adgang til at gøre sig bekendt med den fortegnelse over de opstillede kandidatlistor (partier) og de opstillede kandidater, som Velfærdsministeriet sender til alle kommunalbestyrelser senest 3 uger før valg dagen, jf. § 21 i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem og § 17 i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen. Se nærmere afsnit 6.1.

Stemmemodtagerne må ikke i forbindelse med brevstemmeafgivningen give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvorledes vælgeren skal stemme. De må heller ikke fortælle en uvedkommende, om en vælger har brevstemt, eller oplyse andet om en vælgers stemmeafgivning. Se folketingsvalglovens § 62.

Efter folketingsvalglovens § 61, stk. 3, 1. pkt., udfylder vælgeren stemmesedlen, uden at andre ser det, og dermed, uden at andre kan se, hvorledes vælgeren har stemt. Reglen gælder også ved brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen samt i vælgerens hjem, jf. dog nedenfor om de tilfælde, hvor vælgeren skal have hjælp til stemmeafgivningen. Reglen gælder endvidere i tilfælde, hvor pårørende eller andre, herunder repræsentanter for pressen, efter vælgerens udtrykkelige ønske herom er til stede i det lokale, hvor brevstemmeafgivningen finder sted. Vælgeren kan ikke bestemme, at andre skal se, hvorledes vælgeren har stemt. Stemmемodtagerne skal sørge for, at denne regel overholdes.

Reglerne om ydelse af hjælp til stemmeafgivningen i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen samt i vælgerens hjem findes i folketingsvalglovens § 61, stk. 4 og 6, sammenholdt med § 19 i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem og § 15 i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen.

Hvis vælgeren ikke er i stand til at udfylde stemmesedlen eller udfylde og underskrive følgebrevet eller udfylde yderkuverten, skal stemmemodtagerne yde den fornødne hjælp.

Se afsnit 8.2.3. ovenfor om fremgangsmåden ved ydelse af hjælp. Bemærk, at det, hvis der er ydet hjælp til at udfylde stemmesedlen, ikke længere er muligt for stemmemodtagerne eller den personligt udpegede hjælper at underskrive påtegningen herom på følgebrevet ved deres initialer, men alene ved deres underskrift. Se § 19, stk. 4, i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem og § 15, stk. 4 i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen.

Ved lovændringen i 2008 har *enhver vælger*, der har ret til at forlange hjælp til brevstemmeafgivningen, fået ret til at forlange, at hjælpen ydes af en person, som vælgeren selv har udpeget. Hvis der som ved brevstemmeafgivningen i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen samt i vælgerens hjem medvirker to stemmemodtagere, ydes hjælpen af den personligt udpegede hjælper *i stedet for* den ene af stemmemodtagerne. Ønsker vælgeren hjælp fra en personligt udpeget hjælper, skal der således i *alle* tilfælde ud over den personlige hjælper tillige medvirke en stemmemodtager.

Det er stemmemodtageren og ikke hjælperen, der sikrer sig vælgerens identitet, foretager attestationen på følgebrevet af vælgerens brevstemmeafgivning og giver vejledning om fremgangsmåden ved brevstemmeafgivningen og om opstillede partier og kandidater m.v. Hvis vælgeren ikke er i stand til at underskrive følgebrevet, underskriver hjælperen eller, hvis dette ikke er muligt, den anden stemmemodtager følgebrevet på vælgerens vegne. Se § 19, stk. 6, i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem og § 15, stk. 6, i bekendtgørelsen om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen.

Om reglerne for valget af den personligt udpegede hjælper og for hjælperens bistand henvises i øvrigt til afsnit 8.2.3. og afsnit 7.3. ovenfor.

En vælger må kun få hjælp til at udfylde stemmesedlen, hvis vælgeren *umiddelbart* over for stemmemodtagerne *utvetydigt* kan tilkendegive, hvorledes vælgeren ønsker at stemme, jf. folketingsvalglovens § 61, stk. 6. Modtager vælgeren hjælp af en personligt udpeget hjælper, skal vælgerens utvetydige tilkendegivelse om sin stemmeafgivning fremsættes både over for den personligt udpegede hjælper og den stemmemodtager, der tillige skal medvirke. Se nærmere afsnit 7.3.

8.5. Særligt om brevstemmeafgivning på mindre øer, herunder Christiansø

Vælgere, der bor på afsides beliggende øer, der ikke udgør et selvstændigt afstemningsområde, kan brevstemme på øen over for en eller flere vælgere, som kommunalbestyrelsen har udpeget som stemmemodtagere, se folketingsvalglovens § 54, stk. 5, sammenholdt med § 55, stk. 3.

På Christiansø kan der brevstemmes hos øens administrator inden for de frister, der i øvrigt gælder for brevstemmeafgivning her i landet.

8.6. Brevstemmeafgivning på Færøerne, i Grønland, i udlandet, på danske skibe i udenrigsfart og på danske havanlæg

8.6.1. Brevstemmesteder og -modtagere på Færøerne, i Grønland og i udlandet

Ved Europa-Parlamentsvalg kan enhver vælger ligesom ved andre valg brevstemme på folkeregistrene på Færøerne og i Grønland samt på danske diplomatiske og konsulære repræsentationer i udlandet (ambassader, konsulater m.v.).

Der kan også brevstemmes hos en stemmemodtager udpeget af Velfærdsministeriet, se folketingsvalglovens § 57. Velfærdsministeriet giver forud for afstemningen kommunalbestyrelserne meddelelse om, hvilke personer eller stillingsindehavere der er udpeget som stemmemodtagere i udlandet enten permanent eller alene til den pågældende afstemning. Stemmemodtagerne i udlandet udpeges enten gennem Forsvarsministeriet eller Udenrigsministeriet.

De permanente stemmemodtagere i udlandet, der er udpeget gennem Forsvarsministeriet, er bemyndiget til at udpege en eller flere personer blandt det tjenstgørende personel til at varetage opgaven som brevstemmemodtager på vegne af vedkommende stemmemodtager ved en bestemt afstemning. Navnene på de personer, der ved en bestemt afstemning rent faktisk fungerer som stemmemodtagere i udlandet, indberettes til Velfærdsministeriet inden afstemningen.

Nedennævnte personer (stillingsindehavere) er af Velfærdsministeriet *permanent udpeget som brevstemmemodtagere* på Færøerne henholdsvis i Grønland.

På Færøerne

- 1) Rigsombudsmanden eller den fuldmægtig ved rigsombudet, som rigsombudsmanden har bemyndiget hertil
- 2) Landfogden

3) Sysselmændene
I Grønland

- 1) Forbindelsesofficeren, Thule Air Base
- 2) Stationslederen, Danmarkshavn
- 3) Regionschefen ved Grønlands Lufthavnsvesen, Narssarssuaq
- 4) Stationslederen, Prins Christianssund
- 5) Stationslederen på Station Nord
- 6) Flyvepladslederen, Constable Pynt
- 7) Chefen for Slædepatruljen Sirius

8.6.2. Brevstemmesteder og -modtagere på danske skibe i udenrigsfart og danske havanlæg

Søfolk og passagerer på danske skibe i udenrigsfart kan brevstemme på skibet, se folketingsvalglovens § 58. Skibsføreren eller den, skibsføreren har udpeget, fungerer som stemmemodtager. Der kan ikke brevstemmes på danske skibe i indenrigsfart.

Personer, der er ansat på danske havanlæg, kan brevstemme på havanlægget, se folketingsvalglovens § 58. Dette gælder danske havanlæg både på dansk område og uden for dansk område. Chefen for havanlægget eller den, chefen har udpeget, fungerer som stemmemodtager.

8.6.3. Tidsrum for brevstemmeafgivning

På Færøerne, i Grønland, i udlandet, på danske skibe i udenrigsfart samt på danske havanlæg uden for dansk område kan der som nævnt ovenfor brevstemmes fra 3 måneder før valgdagen, dvs. fra lørdag den 7. marts 2009, se Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 2, 2. pkt.

Den særlige regel i folketingsvalglovens § 58, stk. 3, om søfolks og medsejlene ægtefællers adgang til ved folketingsvalg at afgive brevstemme på skibet fra dagen efter et folketingsvalg med gyldighed for førstkommande folketingsvalg finder ikke anvendelse ved Europa-Parlamentsvalg.

Folketingsvalgloven indeholder ingen regler om sidste frist for brevstemmeafgivning på Færøerne, i Grønland, i udlandet, på danske skibe i udenrigsfart samt på danske havanlæg uden for dansk område. Brevstemmerne skal imidlertid være afgivet i så god tid forud for valgdagen, at de kan være sendt hjem og modtaget i kommunen inden afstemningen på valgdagen begynder kl. 9.

Bemærk, at folkeregistrene på Færøerne og i Grønland samt danske diplomatiske og konsulære repræsentationer i udlandet normalt holder lukket lørdag og søndag. Brevstemmeafgivningen kan begynde de nævnte steder fra og med lørdag den 7. marts 2009, hvis de nævnte steder holder åbent denne lørdag. Lovgivningen kræver ikke, at de nævnte steder holder åbent på den lørdag, hvor brevstemmeafgivningen kan begynde.

Brevstemmematerialet skal senest fra den dag, hvor brevstemmeafgivningen påbegyndes, findes de nævnte steder. For så vidt angår folkeregistrene på Færøerne og i Grønland samt danske diplomatiske og konsulære repræsenta-

tioner i udlandet vil dette i praksis sige fra og med mandag den 9. marts 2009.

På *danske havanlæg på dansk område* kan der brevstemmes fra de sidste 3 uger før valgdagen, det vil sige fra søndag den 17. maj 2009 til og med næstsidste hverdag før valgdagen, det vil sige senest fredag den 5. juni 2009, se folketingsvalglovens § 58, stk. 4. Dette gælder, selv om næstsidste hverdag før valgdagen er grundlovsdag.

8.6.4. Brevstemmematerialet samt fremgangsmåden ved afgivning af brevstemme

Brevstemmematerialet er det samme, som bruges her i landet, se afsnit 8.1. ovenfor.

8.6.5. Fremgangsmåden ved brevstemmeafgivning

Med hensyn til den praktiske fremgangsmåde ved brevstemmeafgivningen henvises til folketingsvalglovens § 61 med de afvigelser, der følger af, at ved Europa-Parlamentsvalg kan stemmes på de samme kandidater i hele landet, samt til afsnit 8.2. ovenfor om brevstemmeafgivning på folkeregistre/borgerservicecentre.

8.7. Modtagelse og kontrol af brevstemmer

Reglerne om kommunalbestyrelsens modtagelse og registrering af brevstemmer m.v. samt om valgstyrenes kontrol og gennemgang af disse findes i folketingsvalglovens §§ 64-66, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 6.

8.7.1. Kommunalbestyrelsens modtagelse og registrering af brevstemmer m.v.

Før hvert valg skal kommunalbestyrelsen oprette en protokol over de brevstemmer, som kommunalbestyrelsen modtager til det pågældende valg (*brevstemmeprotokol*). Brevstemmeprotokollen skal være udformet i overensstemmelse med de fortrykte brevstemmeprotokoller, Velfærdsministeriet har ladet fremstille, se § 6 i cirkulære nr. 54 af 8. maj 2001 om brevstemmeprotokollers indhold og udformning. Cirkulæret er optaget som *bilag 4* til denne vejledning. Brevstemmeprotokoller kan købes hos Schultz Distribution, Herstedvang 4, 2620 Albertslund, tlf. 43 22 73 00, telefax 43 63 19 69, e-post schultz@schultz.dk

Bemærk, at der skal oprettes særskilte brevstemmeprotokoller for henholdsvis Europa-Parlamentsvalget og folkeafstemningen om ændring af tronfølge-loven.

Modtagelsestidspunktet skal skrives på yderkuverten for de brevstemmer, som kommunalbestyrelsen modtager, se folketingsvalglovens § 64, stk. 1. Samme dag, som kommunalbestyrelsen modtager brevstemmer, skal det antal brevstemmer, der modtages den pågældende dag, anføres i brevstemmeprotokollen sammen med den dato, hvor de er modtaget, samt antallet af brevstemmer modtaget på en bestemt dato, der sendes videre til andre kommuner, samt datoen for videresendelsen. Hvis afsenderen efter sin bopælsangivelse på yderkuverten bor i en anden kommune, skal kommunalbestyrelsen

straks sende brevstemmen videre til denne kommune, se folketingsvalglovens § 64, stk. 2.

Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at de brevstemmer, som kommunen allerede har modtaget fra vælgere, der senere har anmeldt flytning til en anden kommune, straks sendes videre til denne, se folketingsvalglovens § 64, stk. 3.

Kommunalbestyrelsen skal samle og opgøre antallet af brevstemmer, der er modtaget for hvert afstemningsområde i kommunen, hvor afsenderne efter deres bopælsangivelse på yderkuverterne er optaget på valglisten, se folketingsvalglovens § 64, stk. 4, og der skal i brevstemmeprotokollen indføres en række nærmere oplysninger herom. Kommunalbestyrelsen skal efter folketingsvalglovens § 64, stk. 4, sørge for, at brevstemmerne inden afstemningens begyndelse er afleveret til valgstyrene på afstemningsstedet i det pågældende afstemningsområde, se dog nedenfor.

Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at kommunen afhenter post på posthuset lørdag den 6. juni 2009 og samme dag efterser sin postkasse med henblik på at sikre, at de brevstemmer, der er afsendt fra en anden kommune m.v. fredag den 5. juni 2009 eller tidligere, rettidigt kan afleveres til vedkommende valgstyrene.

Fredag den 5. juni 2009 holder posthuse landet over lukket, og postkasser vil blive tømt svarende til det, der gælder for søndage. Det kan derfor forekomme, at postkasser, der befinder sig i mindre befolkede områder, ikke tømmes. For at sikre, at brevstemmer afgivet den fredag den 5. juni 2009 når frem til vedkommende valgstyrene senest på afstemningsdagen inden kl. 9, vil det derfor være hensigtsmæssigt, at brevstemmer afgivet den 5. juni 2009, der skal videresendes til andre kommuner, afleveres til centrale postkasser som f.eks. postkasser ved posthuse.

For afsides beliggende øer kan det endvidere forekomme, at der ikke tømmes post fra postkasserne på øen fredag den 5. juni 2009. Velfærdsministeriet skal i den anledning henstille til kommunerne, at de ved annoncering i de stedlige dagblade eller lokalaviser samt ved opslag på folkeregistret/borgerservicecentre bekendtgør, at vælgere, der ønsker at brevstemme på øen, men som er hjemhørende andetsteds, bør brevstemme i god tid og senest torsdag den 4. juni 2009, da der på grund af grundlovsdag ikke tømmes post i kommunen den 5. juni 2009, hvorfor brevstemmer afgivet denne dag ikke vil kunne være hjemkommunen i hænde på afstemningsdagen inden kl. 9 og derfor ikke vil kunne tages i betragtning.

Brevstemmer, der modtages i kommunen på valgdagen inden kl. 9, skal straks bringes ud til valgstyrene på det pågældende afstemningssted. Brevstemmer, der modtages i kommunen på valgdagen efter kl. 9, skal samme dag bringes ud til valgstyrene på det pågældende afstemningssted.

Er der modtaget færre end fem brevstemmer for et afstemningsområde, skal brevstemmerne efter kommunalbestyrelsens beslutning overføres til et afstemningsområde, hvor der er modtaget mindst fem brevstemmer, og afleveres til valgstyrene for dette afstemningsområde. Dette skyldes hensynet til sikring af stemmehemmeligheden. Det er valgstyrene for dette afstemnings-

område, der undersøger, om brevstemmerne kan komme i betragtning. Se folketingsvalglovens § 64, stk. 5.

Kan en brevstemme ikke henføres til et bestemt afstemningsområde ud fra oplysningerne om afsenderen på yderkuverten, skal kommunalbestyrelsen endvidere beslutte, hvilket afstemningsområde brevstemmen skal henregnes til i henseende til valgstyernes kontrol af, om brevstemmen kan komme i betragtning, jf. folketingsvalglovens § 64, stk. 6.

I brevstemmeprotokollen skal der indføres oplysning om, hvilket afstemningsområde brevstemmer er overført til fra det/de afstemningsområder, hvor der var modtaget færre end fem brevstemmer, samt oplysning om, fra hvilket eller hvilke afstemningsområder brevstemmerne blev overført.

I brevstemmeprotokollen skal der også indføres oplysning om, hvilket afstemningsområde den/de brevstemmer, der ikke kunne henføres til et bestemt afstemningsområde, blev overført til.

Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at de modtagne brevstemmer opbevares betryggende. Yderkuverterne må først åbnes af valgstyrene eller under overværelse af valgstyrene i forbindelse med valgstyernes gennemgang af brevstemmerne.

I cirkulære nr. 54 af 8. maj 2001 om brevstemmeprotokollers indhold og udformning er fastsat nærmere regler om registrering af brevstemmer, hvortil der henvises.

8.7.2. Elektronisk brevstemmeprotokol

Ved en lovændring i 2005 er der givet mulighed for, at kommunalbestyrelsen kan beslutte at anvende en elektronisk brevstemmeprotokol. Se folketingsvalglovens § 64, stk. 1. Den brevstemmeprotokol, som kommunalbestyrelsen skal føre, omfatter i modsætning til valglister alle kommunens afstemningsområder, og en elektronisk brevstemmeprotokol kan derfor ikke indskrænkes til enkelte af disse.

Anvendelse af en elektronisk brevstemmeprotokol er frivillig. Det er kommunalbestyrelsen selv, der skal betale de nødvendige merudgifter, hvis den beslutter at anvende en elektronisk brevstemmeprotokol.

Den elektroniske brevstemmeprotokol skal indeholde de samme oplysninger, som skal indføres i brevstemmeprotokollen ifølge den fortrykte brevstemmeprotokol (se cirkulære nr. 54 af 8. maj 2001 om brevstemmeprotokollers indhold og udformning, der er optaget som *bilag 4*) og vil kunne varetage de opgaver, som brevstemmeprotokollen benyttes til ved valgets afholdelse efter gældende lovgivning. Adgangen til at anvende en elektronisk brevstemmeprotokol betyder endvidere, at det i så fald er en elektronisk brevstemmeprotokol, der skal opbevares af kommunalbestyrelserne efter valgets afholdelse i overensstemmelse med arkivlovens regler om opbevaring af materiale, der alene foreligger i elektronisk form, se nærmere afsnit 10 nedenfor.

Der er ikke noget krav om, at brevstemmeprotokollen skal indeholde oplysning om, hvilke vælgere der har brevstemt. Der er omvendt ikke noget til

hinder for, at kommunen som et supplement til brevstemmeprotokollen fører lister over de vælgere, der har brevstemt, blot listerne bliver destrueret, når klagefristen er udløbet og Folketinget endeligt har afgjort eventuelle klager over valget, jf. folketingsvalglovens § 104, stk. 3.

I det omfang kommunen anvender en elektronisk valgliste, hvor der løbende foretages en elektronisk foreløbig afmærkning af de vælgere, som der er modtaget brevstemme fra (se afsnit 4.12. ovenfor), kan det være hensigtsmæssigt løbende at overføre oplysninger om de foreløbigt afmærkede vælgere til brevstemmeprotokollen som hjælp ved opgørelsen af, hvor mange brevstemmer der er modtaget for hvert afstemningsområde.

Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at der skal oprettes et særskilt elektronisk system til at udarbejde, anvende og opbevare brevstemmeprotokollen, hvis oplysninger skal kunne samkøres med et elektronisk system til udarbejdelse, anvendelse og opbevaring af valglisten. Kommunalbestyrelsen kan i stedet vælge at beslutte, at de oplysninger, som skal indføres i brevstemmeprotokollen ifølge den fortrykte brevstemmeprotokol, der er udarbejdet af ministeriet, indføres i et elektronisk system til valglistens udarbejdelse, anvendelse og opbevaring eller en liste over de vælgere, der har indsendt brevstemme. Dog skal kommunalbestyrelsen i så fald sørge for, at de oplysninger, som efter valglovgivningen og den fortrykte brevstemmeprotokol skal indføres i brevstemmeprotokollen, til enhver tid kan udskrives i overensstemmelse med udformningen af den fortrykte brevstemmeprotokol.

Kommunalbestyrelsen skal som dataansvarlig og KMD A/S eller en anden dataleverandør skal som databehandler træffe de nødvendige tekniske og organisatoriske sikkerhedsforanstaltninger mod, at oplysninger hændeligt eller ulovligt tilintetgøres, fortabes eller forringes samt mod, at de kommer til kendskab for uvedkommende, misbruges eller i øvrigt behandles i strid med loven, jf. persondatalovens § 41, stk. 3, og bekendtgørelse nr. 528 af 15. juni 2000 med senere ændringer om sikkerhedsforanstaltninger til beskyttelse af personoplysninger, som behandles for den offentlige forvaltning (sikkerhedsbekendtgørelsen), der er udstedt i medfør af persondatalovens § 41, stk. 5.

Det forudsættes, at kommunalbestyrelsen har truffet de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at de oplysninger, der er indført i den elektroniske brevstemmeprotokol, også findes på papir i tilfælde af systemnedbrud eller lignende. Det gælder uanset, om oplysningerne i den elektroniske brevstemmeprotokol alene svarer til oplysningerne i den manuelle brevstemmeprotokol, eller om den elektroniske brevstemmeprotokol herudover indeholder oplysninger om de vælgere, der har indsendt brevstemme.

8.7.3. Valgstyrernes kontrol og gennemgang af de modtagne brevstemmer

Valgstyrerne skal gennemgå de modtagne brevstemmer på valgdagen inden afstemningens begyndelse. Gennemgangen skal om nødvendigt foretages dagen før valgdagen. Der skal medvirke mindst to valgstyrere for hvert afstemningsområde ved gennemgangen, undersøgelsen og afgørelsen af, om en brevstemme kan komme i betragtning, se folketingsvalglovens § 65, stk. 1.

For det/de afstemningsområde(r), som der er overført eller henregnet brevstemmer til, se afsnit 8.7.1. ovenfor, omfatter gennemgangen både de brevstemmer, der hører til det/de pågældende afstemningsområder, og de brevstemmer, der er overført eller henregnes til dette/disse afstemningsområder.

Benyttes elektronisk valgliste, vil denne kunne bruges, når valgstyrene gennemgår brevstemmerne inden valgdagen og afmærker de vælgere på listen, der har afgivet brevstemme, der kan komme i betragtning. De gældende regler forudsætter, at denne afmærkning først sker, når valgstyrene har gennemgået de modtagne brevstemmer og konstateret, hvilke der kan komme i betragtning, da kun disse skal afmærkes på valglisten, jf. nedenfor. Der er dog ikke noget i vejen for, at der inden valgstyrenes gennemgang kan ske en *foreløbig* afmærkning på valglisten af de vælgere, som der er modtaget brevstemme fra, efterhånden som disse modtages, og i det omfang det er muligt at identificere de pågældende vælgere uden at åbne yderkuverten, som først må åbnes ved valgstyrenes gennemgang af brevstemmerne, jf. folketingsvalglovens § 65, stk. 1, 2. pkt. Den foreløbige afmærkning skal blot slettes, hvis det viser sig, at den pågældende brevstemme, som er foreløbigt afmærket på den elektroniske valgliste, ikke kan komme i betragtning. En foreløbig afmærkning kan lette arbejdet i forbindelse med valgstyrenes gennemgang af brevstemmerne, da man på forhånd har konstateret, om de pågældende vælgere er optaget på valglisten, ligesom arbejdet med valgstyrenes afmærkning af valglisten kan begrænses til at fjerne afmærkninger for de vælgere, hvis brevstemme ikke er taget i betragtning.

En sådan foreløbig afmærkning af valglisten vil kunne ske, uanset om man bruger en valgliste på papir eller en elektronisk valgliste. Afmærkning på en valgliste af papir vil først kunne begynde, når kommunen har modtaget papirvalglisten senest 8 dage før afstemningen, hvorimod afmærkningen på en elektronisk valgliste vil kunne ske fra et tidligere tidspunkt, da kommunen vil kunne råde over denne kort tid efter skæringsdatoen for udskrivelse af valglisten. (16.-dagen eller 9.-dagen før valgdagen)

Ved gennemgangen af brevstemmerne åbnes yderkuverterne, og det undersøges, om brevstemmerne kan komme i betragtning, jf. folketingsvalglovens § 65, stk. 1.

En brevstemme kan *ikke komme i betragtning*, se folketingsvalglovens § 65, stk. 2, hvis

- 1) afsenderen ikke er opført på valglisten,
- 2) afsenderen er død inden valgdagen,
- 3) der er mere end ét følgebrev og én konvolut i yderkuverten,
- 4) der ikke er anvendt det brevstemmemateriale, som velfærdsministeren har fået fremstillet,
- 5) den foreskrevne fremgangsmåde (udfyldning, attestation, underskrift m.v.) ved brevstemmeafgivningen ikke har været fulgt,
- 6) brevstemmen ikke er afgivet inden for de frister, der er nævnt i loven

Har vælgeren afgivet mere end én brevstemme, der kan komme i betragtning, er det den sidst afgivne brevstemme, der kommer i betragtning, se folketingsvalglovens § 65, stk. 3.

Med hensyn til brevstemmematerialet, se nr. 4) ovenfor, bemærkes, at en brevstemme kan tages i betragtning, selvom den er afgivet på brevstemmemateriale fremstillet til brug ved tidligere Europa-Parlamentsvalg, jf. afsnit 8.1. ovenfor. Om følgebrev og yderkuverter tilvejebragt fra KMD A/S's valgudskrivningssystem, se afsnit 8.1. ovenfor. Er der anvendt brevstemmemateriale til folketingsvalg, folkeafstemninger eller kommunale og regionale valg, kan brevstemmen derimod *ikke* komme i betragtning.

Med hensyn til de brevstemmer, hvor den foreskrevne fremgangsmåde ikke har været fulgt, se nr. 5) ovenfor, bemærkes, at en brevstemme kan tages i betragtning, selv om følgebrevet mangler stempel på attesten, hvis der ikke hersker tvivl om, at brevstemmen er afgivet på et af de steder, hvor der kan brevstemmes, eller at brevstemmen er afgivet til en stemmemodtager, der er udpeget af Velfærdsministeriet.

Når en brevstemme *ikke kan komme i betragtning*, anføres grunden hertil på yderkuverten, og den uåbnede konvolut og følgebrevet skal lægges ned i yderkuverten igen, se folketingsvalglovens § 66, stk. 2. Der foretages ingen afmærkning på valglisten. Er der lavet en foreløbig afmærkning, slettes den igen, se ovenfor.

Det anføres i afstemningsbogen, hvor mange af brevstemmerne der ikke er taget i betragtning fordelt efter årsagen hertil.

Når en brevstemme *kan komme i betragtning*, sættes et mærke ved vælgerens navn på valglisten, der angiver, at vælgeren har brevstemt, se folketingsvalglovens § 66, stk. 1.

Når en brevstemme, der er overført til afstemningsområdet fra et afstemningsområde, hvor der er modtaget færre end fem brevstemmer, kan komme i betragtning, skal valgstyrene optage den pågældende vælger på valglisten og skrive en bemærkning på valglisten om grunden til, at vælgeren er optaget på valglisten. Valgstyrene skal desuden inden afstemningen begynder meddele valgstyrene fra det oprindelige afstemningsområde, at den pågældende vælger skal slettes af valglisten for dette afstemningsområde. Valgstyrene for det oprindelige afstemningsområde skal endvidere anføre årsagen på valglisten til, at vælgeren er slettet af valglisten, og i hvilket afstemningsområde vælgeren i stedet er blevet optaget på valglisten, se folketingsvalglovens § 64, stk. 5.

I tilfælde, hvor en brevstemme, der er henregnet til et bestemt afstemningsområde i medfør af folketingsvalglovens § 64, stk. 6, kan komme i betragtning, og hvor den pågældende vælger er optaget på valglisten i et andet afstemningsområde end det, som brevstemmen er henregnet til, kan valgstyrene følge den samme fremgangsmåde som står i det foregående afsnit om brevstemmer, der er overført fra et afstemningsområde, hvor der er modtaget færre end fem brevstemmer.

Der skal ikke længere udskrives valgkort for de vælgere, der har afgivet en brevstemme, der er taget i betragtning. I stedet kan følgebrevene anvendes til at kontrollere antallet af vælgere, der ifølge valglisten har stemt, se nedenfor i afsnit 9.2.

Når en brevstemme kan komme i betragtning, lægges den uåbnede konvolut og følgebrevet ind i yderkuverten igen. Brevstemmer, der kan komme i betragtning, opbevares, indtil afstemningen er afsluttet. Derefter tages konvolutterne ud af yderkuverterne og lægges i en stemmekasse, se dog nedenfor. Konvolutterne skal først åbnes, når stemmeoptællingen går i gang, se folketingsvalglovens § 66, stk. 1.

Brevstemmer, der kan komme i betragtning, skal i perioden, efter at disse er gennemgået, og indtil afstemningen er afsluttet, opbevares på en sådan måde, at det alene er valgstyrene eller eventuelt tillige en person, der er særlig bemyndiget af valgstyrene, der har adgang til brevstemmerne. Endvidere må der i denne periode kun ske håndtering af brevstemmer, hvis det er nødvendigt som følge af andre regler i loven. For eksempel kan det være nødvendigt at tage brevstemmen frem i forbindelse med afgørelsen af, om en vælger, der møder frem for at afgive stemme på valgdagen, skal afvises som følge af, at vedkommende har afgivet en brevstemme, der kan komme i betragtning, jf. folketingsvalglovens § 67. Brevstemmen skal i denne situation tages frem for at kontrollere, om afmærkningen i valglisten af, at vælgeren har brevstemt, er korrekt.

Ved håndtering af en brevstemme, inden afstemningen er afsluttet, må konvolutten med stemmesedlen under ingen omstændigheder åbnes.

Hvis valgstyrene efter afstemningens begyndelse modtager bekræftet underretning om, at en vælger, der har afgivet en brevstemme, der er taget i betragtning ved gennemgangen af brevstemmerne inden afstemningens begyndelse, er afgået ved døden inden valgdagen, kan den pågældendes brevstemme ikke komme i betragtning. Brevstemmen skal derfor tages frem, påtegnes grunden til, at den ikke kan komme i betragtning, og lægges hen til de øvrige brevstemmer, der ikke kan komme i betragtning, samt registreres sammen med disse i afstemningsbogen.

Det samme gælder, hvis valgstyrene, efter at afstemningen er begyndt, modtager bekræftet underretning om, at en vælger, der er optaget på valglisten, har mistet sin valgret inden valgdagen af andre grunde (iværksættelse af værgemål med fratagelse af den retlige handleevne, jf. værgemålslovens § 6, fortabelse af statsborgerskab i et af de øvrige EU-lande uden erhvervelse af statsborgerskab i et andet af de øvrige EU-lande, fortabelse af dansk indfødsret eller flytning til udlandet).

Når konvolutterne tages ud af yderkuverterne efter afstemningens afslutning for at blive lagt ned i en stemmekasse, skal det ske under den fornødne gensidige kontrol og i øvrigt på en sådan måde, at stemmehemmeligheden heller ikke i denne forbindelse kan blive krænket.

Brevstemmer, der *modtages af valgstyrene efter afstemningens begyndelse*, skal have påtegnet modtagelsestidspunktet (dato og klokkeslæt) og kommer ikke i betragtning. Yderkuverterne åbnes ikke.

Brevstemmer, der modtages i kommunen fra og med dagen efter valgdagen og til og med den dag, hvor Folketinget eventuelt har afgjort eventuelle klager over valget, registreres i brevstemmeprotokollen i overensstemmelse med bestemmelserne i § 2, stk. 4 og 5, i cirkulæret om brevstemmeprotokol-

lers indhold og udformning, jf. *bilag 4*. Retningslinjerne for kassation af brevstemmemateriale, herunder af brevstemmer, der er modtaget efter valgdagen, er nærmere beskrevet i afsnit 10 nedenfor.

9. Opgørelse af afstemningen i opstillingskredsen

I medfør af Europa-Parlamentsvalglovens § 28, stk. 1, har velfærdsministeren ved brev af 21. oktober 2008 til alle kommunalbestyrelser fastsat, at stemmeoptællingen skal foretages på de enkelte afstemningssteder umiddelbart efter afstemningens afslutning med efterfølgende fintælling i opstillingskredsene senest dagen efter valget.

I tilfælde, hvor stemmerne tælles op på valgdagen, følger det af Europa-Parlamentsvalglovens § 28, stk. 2, at stemmeoptælling på de enkelte afstemningssteder, indberetning af afstemningsresultatet, endelig opgørelse af resultatet af stemmeafgivningen i opstillingskredsen (fintællingen), underskrivelse af valgbogen og sammenpakning af stemmematerialet i øvrigt skal ske efter reglerne i kapitel 9 i lov om valg til Folketinget med de fravigelser, der følger af Europa-Parlamentsvalglovens §§ 29 og 30.

På valgaftenen tælles stemmerne op på de enkelte afstemningssteder, se afsnit 9.2. Senest dagen efter fintæller valgbestyrelsen stemmerne i opstillingskredsen, se afsnit 9.7. Reglerne om opgørelse af afstemningen findes i folketingsvalglovens §§ 68-74, samt Europa-Parlamentsvalglovens §§ 29 og 30.

Særligt om kandidaters deltagelse i optællingen af stemmer på de enkelte afstemningssteder og i fintællingen gælder endvidere Europa-Parlamentsvalglovens § 28, stk. 4.

Bemærk, at Europa-Parlamentsvalget og folkeafstemningen om ændring af tronfølgeoven skal gennemføres som to afskilte afstemninger med særskilt optælling og særskilte afstemningsbøger og valgbøger.

9.1. Kandidaters deltagelse i stemmeoptællingen

1) I Europa-Parlamentsvalglovens § 28, stk. 4, 1. pkt., er fastsat, at en kandidat til Europa-Parlamentsvalget ikke kan deltage i optællingen af, hvor mange stemmer den kandidatliste, som vedkommende er opstillet for, har fået. Forbuddet gælder alene deltagelse i optællingen af stemmer, der er afgivet for den pågældende kandidatliste, mens en kandidat, der er opstillet for én kandidatliste, godt kan deltage i optællingen af stemmer afgivet for andre kandidatlister.

Forbuddet gælder kun optællingen af det samlede antal stemmer (personlige stemmer og listestemmer), der er afgivet for den kandidatliste, kandidaten er opstillet for. Kandidaten kan derfor godt være med til at sortere de stemmesedler, der er taget ud af stemmekasserne, i bunker, inden bunkerne senere skal tælles op for hver kandidatliste. Kandidaten må dog ikke deltage i sorteringen, hvis der i en kommune tælles stemmer op samtidig med sorteringen. Kandidaten må f.eks. ikke deltage i et optællingshold, der både skal tælle

stemmer op og sortere stemmerne i bunker efter kandidatlistor, se folke-
tingsvalglovens tidligere bestemmelser herom, der blev ophævet i 1964.

Forbuddet gælder alene deltagelse i optællingen og ikke kontrollen med
andres optælling. Er kandidaten valgstyrrer, må kandidaten derfor forestå og
kontrollere andres optælling og dermed løfte det ansvar for, at stemmeoptæl-
lingen er korrekt, som er en valgstyrrers opgave. En kandidat, som også er
valgstyrrer, må endvidere gerne skrive i afstemningsbogen, hvor mange
stemmersedler der er ugyldige, se folketingsvalglovens § 69, stk. 3, eller
skrive resultatet af stemmeoptællingen i afstemningsbogen og underskrive
denne, se folketingsvalglovens § 70. De nævnte bestemmelser i folketings-
valgloven gælder også for Europa-Parlamentsvalg, da Europa-
Parlamentsvalglovens § 28, stk. 2, henviser til reglerne i kapitel 9 i folke-
tingsvalgloven.

2) Efter Europa-Parlamentsvalglovens § 28, stk. 4, 2. pkt., kan en kandidat
desuden ikke deltage i opgørelsen af, hvordan de afgivne stemmer for den
pågældende kandidatliste fordeler sig på personlige stemmer for hver kandi-
dat og listestemmer. Opgørelse af, om der er tale om en personlig stemme
eller listestemme, foretages under ét og ikke særskilt for de enkelte kandida-
ter. Kandidaten må derfor hverken være med til at tælle den pågældendes
egne personlige stemmer eller være med til at tælle personlige stemmer for
andre kandidater for den kandidatliste, som kandidaten selv stiller op for.
Det gælder både den fintælling, som valgbestyrelsen står for senest dagen
efter valget, og en eventuel foreløbig fintælling på afstemningsstederne på
valgafteften.

Reglerne i Europa-Parlamentsvalglovens § 28, stk. 4, for kandidaters delta-
gelse i stemmeoptællingen gælder, uanset om kandidaten er valgstyrrer, til-
forordnet vælger eller en kommunalt ansat person indkaldt for at deltage i
optællingen.

9.2. Stemmeoptælling på afstemningsstedet

Umiddelbart efter, at afstemningen er afsluttet kl. 20, tæller valgstyrrerne og
de tilforordnede vælgere stemmerne op på afstemningsstedet. Stemmeoptæl-
lingen sker som anført i Europa-Parlamentsvalglovens § 28, stk. 2, efter
reglerne i folketingsvalglovens §§ 68-70 om stemmeoptælling på afstem-
ningsstedet med de fravigelser, der følger af, at der ved Europa-
Parlamentsvalg ikke er opstillet kandidater uden for partierne. Om bedøm-
melse af stemmersedler gælder Europa-Parlamentsvalglovens § 29, se nær-
mere nedenfor i afsnit 9.4.

Bemærk, at kommunalt ansat personale kan udpeges til at bistå valgstyrrerne
og de tilforordnede vælgere ved stemmeoptællingen. Også kommunalt ansat-
te, der ikke har bopæl i kommunen, kan deltage. Stemmeoptællingen skal
dog ske under valgstyrrernes ansvar, kontrol og instruktion. Stemmeoptæl-
lingen kan ikke overlades til andre.

De mere detaljerede regler om den praktiske tilrettelæggelse af stemmeop-
tællingen, der fandtes i den tidligere lov, er ikke medtaget i den gældende
lov. De nødvendige regler forudsættes i stedet fastsat af kommunalbestyrel-
sen.

Stemmeoptællingen er offentlig, se Europa-Parlamentsvalglovens § 28, stk. 1. Af sikkerhedsmæssige grunde skal der foretages den fornødne afskærmning af den del af lokalet/lokalerne, hvor stemmeoptællingen foregår.

Det tælles op, hvor mange der har stemt for hver kandidatliste, se folketingsvalglovens § 68, stk. 1. Reglerne om, hvilke stemmer der anses for afgivet for de enkelte kandidatlistor (partier), findes i folketingsvalglovens § 68, stk. 2, der lyder som følger:

”Stk. 2. En stemme er afgivet for det parti, inden for hvis felt på stemmesedlen vælgeren har sat kryds. En brevstemme er afgivet for det parti, hvis navn eller bogstavbetegnelse vælgeren har anført på brevstemmesedlen. Har vælgeren på brevstemmesedlen anført navnet på en kandidat, der opstiller for et parti, anses stemmen for afgivet for partiet.”

Om begrebet felt/partifelt, se afsnit 9.4.1.

Tvivlsomme stemmesedler, herunder blanke stemmesedler og andre stemmesedler, der utvivlsomt er ugyldige, frasorteres og gives til formanden for valgstyrene. Valgstyrene bedømmer derefter, om stemmesedlerne er gyldige eller ej, se nedenfor i afsnit 9.4. Antallet af ugyldige stemmer optælles særskilt fordelt efter de forskellige ugyldighedsgrunde.

Når stemmeoptællingen er afsluttet, indføres resultatet af stemmeoptællingen i afstemningsbogen, jf. folketingsvalglovens § 70. I afstemningsbogen indføres også opgørelsen af de ugyldige stemmer fordelt efter de forskellige ugyldighedsgrunde, jf. folketingsvalglovens § 69, stk. 3.

Valgstyrene skal kontrollere optællingen af de afgivne stemmer og herunder påse, at de foreskrevne kontroller af optællingen er foretaget. Valgstyrene skal bl.a. sammenholde antallet af afgivne stemmesedler med det antal vælgere, der ifølge afmærkningerne på valglisten har stemt. Valgstyrene skal endvidere sammenholde på den ene side antallet af vælgere, der ifølge afmærkningerne på valglisten har stemt, med på den anden side antallet af modtagne eller udskrevne valgkort for vælgere, der har stemt ved at møde personligt op på valgdagen, og antallet af følgebrev (eventuelt særskilt udskrevne valgkort) for vælgere, der har afgivet en brevstemme, der er taget i betragtning.

Resultatet af stemmeoptællingen meddeles de tilstedeværende og indberettes straks til formanden for valgbestyrelsen i opstillingskredsen, jf. folketingsvalglovens § 70.

Der vil ikke være noget i vejen for at offentliggøre resultatet, før valgstyrene har underskrevet afstemningsbogen, forudsat at der hersker den fornødne sikkerhed omkring resultatet. Det vil dog på den anden side ikke være usagligt at afvente valgstyrenes underskrivelse af afstemningsbogen, før offentliggørelse sker. Offentliggørelse kan ikke begrænses til enkelte medier. Se nærmere afsnit 9.3. nedenfor om offentliggørelse af valgresultatet før kl. 22.

Valgstyrene skal endvidere foretage den afstemning af *stemmeseddelregnskabet*, der er foreskrevet i afstemningsbøgerne. Valgstyrene skal sammenholde på den ene side antallet af stemmesedler, valgstyrene har modtaget fra valgbestyrelsen, og brevstemmer, der var nedlagt i stemmekasserne, med på

den anden side antallet af afgivne, ombyttede og ikke-udleverede stemmesedler. Stemmematerialet bindes derefter sammen i særskilte pakker (sammenpakkes) som angivet i afstemningsbøgerne.

Afstemningsbogen underskrives af valgstyrene, jf. folketingsvalglovens § 70. Den underskrevne afstemningsbog og en kopi heraf afleveres til kommunalbestyrelsen sammen med det sammenpakkede stemmemateriale.

Valgstyrene skal således ved deres underskrift af afstemningsbogen indestå for, at stemmeoptællingen og kontrollen af denne er foretaget som foreskrevet i lovgivningen.

Valgstyrernes opgave med bedømmelsen af tvivlsomme stemmesedler og underskrift af afstemningsbogen samt valgstyrernes ansvar for, at stemmeoptællingen og kontrollen af denne er foretaget som foreskrevet i lovgivningen, kan ikke overlades til andre. Valglovgivningen forudsætter derfor, at *et fornødent antal valgstyrene er til stede under stemmeoptællingen* i den udstrækning, dette er nødvendigt for at varetage disse opgaver. En ordning, hvorefter der ikke er valgstyrene til stede under (en del af) stemmeoptællingen på et afstemningssted, vil ikke være i overensstemmelse med valglovgivningen.

I afstemningsbogen indføres også alle væsentlige oplysninger om afstemningen på valgdagen, inden stemmeoptællingen gik i gang, jf. folketingsvalglovens § 29, stk. 5. Det vil derfor ikke være i overensstemmelse med valglovgivningen, hvis de valgstyrene, der underskriver afstemningsbogen, kun har været til stede under stemmeoptællingen og ikke været til stede i afstemningsperioden.

9.3. Særligt om offentliggørelse af valgresultatet før kl. 22

Efter artikel 9, stk. 2, i Rådets akt af 1976, som ændret i 2002, om almindelige direkte valg af medlemmerne i Europa-Parlamentet, må en medlemsstat først officielt offentliggøre resultatet af stemmeafgivningen, efter at stemmeafgivningen er afsluttet i den medlemsstat, hvor vælgerne sidst afgiver deres stemme i løbet af stemmeafgivningsperioden.

For medlemsstater, der som Danmark afholder valget om søndagen, vil dette betyde, at stemmeoptælling kan påbegyndes umiddelbart efter afstemningens afslutning, men at resultaterne heraf først kan offentliggøres, når stemmeafgivningen er afsluttet i alle medlemsstater. Det bemærkes, at stemmeafgivningen i flere af EU-landene først slutter søndag kl. 22.

Forud for det sidste valg til Europa-Parlamentet den 13. juni 2004 meddelte Europa-Kommissionen ved breve af 4. maj og 4. juni 2004 til alle medlemsstater, at den nævnte bestemmelse i akten af 1976, som ændret ved ændringssakten af 2002, efter Europa-Kommissionens opfattelse skulle forstås således, at en valgmyndighed i en medlemsstat *heller ikke måtte offentliggøre delresultater af stemmeoptællingen før kl. 22* søndag den 13. juni 2004.

På den baggrund gælder følgende ved det kommende valg til Europa-Parlamentet den 7. juni 2009:

- 1) På baggrund af Europa-Kommissionens retsopfattelse vil *Danmarks Statistik* først offentliggøre og videregive resultater af stemmeoptællingen fra kl. 22 søndag den 7. juni 2009.
- 2) *Valgstyrelserne* og øvrige personer, der deltager i stemmeoptællingen på de enkelte afstemningssteder, må på baggrund af Europa-Kommissionens retsopfattelse ikke offentliggøre eller medvirke til offentliggørelse af resultatet af stemmeoptællingen på det pågældende afstemningssted eller dele heraf før kl. 22 søndag den 7. juni 2009.

Der må ikke gives tilladelse til, at en tilstedeværende optager meddelelsen af resultatet af stemmeoptællingen eller dele heraf på bånd eller video eller foretager radio eller TV-transmission heraf.

På de afstemningssteder, hvor stemmeoptællingen er afsluttet inden kl. 22, meddeles resultatet de tilstedeværende inden kl. 22. Det følger af reglen i folketingsvalglovens § 70, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 28, stk. 2.

Resultatet kan, når det er meddelt de tilstedeværende, tillige meddeles til personer, herunder repræsentanter for pressen, der ikke har været til stede, men som telefonisk eller på anden måde henvender sig til afstemningsstedet, evt. kommunen, herom.

Det anførte ændrer ikke ved de gældende regler om indberetning af resultatet af stemmeoptællingen.

Kommunalbestyrelsen skal gøre valgstyrelserne og øvrige personer, der deltager i stemmeoptællingen på de enkelte afstemningssteder i kommunen, bekendt med foranstående.

- 3) *Kommunalbestyrelsen* må ikke offentliggøre eller medvirke til offentliggørelse af resultatet af stemmeoptællingen på et eller flere afstemningssteder i kommunen eller dele heraf før kl. 22 søndag den 7. juni 2009. Det anførte ændrer ikke ved de gældende regler om indberetning af resultatet af stemmeoptællingen.
- 4) *Valgbestyrelsen* må ikke offentliggøre eller medvirke til offentliggørelse af resultatet af stemmeoptællingen for vedkommende opstillingskreds som helhed eller resultatet af stemmeoptællingen på et eller flere af afstemningsstederne i opstillingskredsen eller dele heraf før kl. 22 søndag den 7. juni 2009. Det anførte ændrer ikke ved de gældende regler om indberetning af resultatet af stemmeoptællingen.

Nærmere instruktioner om indberetning af valgresultater til Danmarks Statistik, herunder også i forhold til indberetning af resultater af den samtidige folkeafstemning om ændring af tronfølge-loven, vil tilgå valgbestyrrelserne ved et separat brev ca. en uge før afstemningsdagen.

9.4. Bedømmelse af stemmesedler

De grundlæggende regler om årsagerne til, at stemmesedler afgivet til Europa-Parlamentsvalget er ugyldige, står i Europa-parlamentsvalglovens § 29, stk. 1 og 2. De nærmere regler herom findes i bekendtgørelse nr. 653 af 19. juni 2007 om bedømmelse af stemmesedler afgivet til Europa-Parlamentsvalg, som er optrykt i *bilag 5* til denne vejledning.

I de følgende afsnit er enkelte af bestemmelserne i bekendtgørelsen uddybet.

9.4.1. Bedømmelse af stemmesedler afgivet på afstemningsstedet

Ifølge Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 1, jf. folketingsvalglovens § 48, stk. 1, afgiver vælgeren sin stemme ved at mærke stemmesedlen med et kryds. Loven indeholder ingen definition af et kryds. I bekendtgørelsens § 1, stk. 1, er fastsat, at der ved *kryds* forstås et tegn svarende til bogstavet X eller til tegnet for plus (+). V-formede mærker (også kaldet »hak«, »tjekmærker« eller »flueben«) henholdsvis såkaldte dobbeltkryds sidestilles med almindelige kryds, se bekendtgørelsens § 1, stk. 2, om tegn afledt af et kryds henholdsvis tydeliggjorte kryds.

En stemmeseddel afgivet på afstemningsstedet er ugyldig, hvis vælgerens stemme på stemmesedlen ikke er afmærket med kryds, se Europa-Parlamentsvalglovens § 29, stk. 1, nr. 2, og den tilsvarende bestemmelse i bekendtgørelsens § 4, stk. 1, 1. pkt. En stemmeseddel er derfor ugyldig, hvis den *i stedet for med kryds* er afmærket med et bogstav, en cirkel eller et andet mærke, der ikke har karakter af (ligner) et kryds, se bekendtgørelsens § 4, stk. 1, 2. pkt. Stemmesedler, der *ud over at være afmærket med kryds* også er afmærket med et bogstav, en cirkel eller et andet mærke, der ikke har karakter af et kryds, er også ugyldige, se bekendtgørelsens § 14, stk. 1.

I afstemningsbogen og valgbogen skal det registreres særskilt, hvor mange stemmesedler, der er ugyldige, fordi de i stedet for et kryds er afmærket med et mærke, der ikke har karakter af et kryds. I afstemningsbogen og valgbogen skal det også registreres særskilt, hvor mange stemmesedler, der er ugyldige, fordi de ud over med kryds også er afmærket med et mærke, der ikke har karakter af et kryds.

Stemmesedler, der er afmærket med overstreget, udvisket eller halvt kryds (dvs. en lodret, vandret eller skrå streg) *i stedet for med kryds*, skal ifølge bekendtgørelsens § 4, stk. 2, bedømmes efter den særlige bestemmelse herom i bekendtgørelsens § 9, stk. 1, dvs. sådanne stemmesedler er ugyldige. Er stemmesedlen inden for samme partifelt *både* afmærket med kryds *og* med et overstreget, udvisket eller halvt kryds, anses stemmesedlen som en gyldig stemme for den pågældende kandidatliste, medmindre stemmesedlen er ugyldig i medfør af en af de øvrige bestemmelser i bekendtgørelsen. Se bekendtgørelsens § 9, stk. 2. Er stemmesedlen afmærket med kryds i ét partifelt og med et overstreget, udvisket eller halvt kryds i et andet partifelt, er stemmesedlen ugyldig, jf. bekendtgørelsens § 9, stk. 1.

Selv om det er forudsat i Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 1, jf. folketingsvalglovens § 48, stk. 1, at vælgeren kun sætter ét kryds på stemmesedlen, enten ved et partinavn eller et kandidatnavn, er en stemmeseddel også gyldig, selv om der er anbragt to eller tre kryds (men derimod ikke flere end

3 kryds) på stemmesedlen, når blot disse kryds er placeret inden for samme partifelt. Det fremgår af Europa-Parlamentsvalglovens § 30, stk. 1, nr. 1 og 2, sammenholdt med *bekendtgørelsens § 6 og § 15* modsætningsvis. Stemmesedler, der er afmærket med et stort kryds, der dækker et helt partifelt, kan også være gyldige.

Reglerne i folketingsvalglovens § 68, stk. 2, og Europa-Parlamentsvalglovens § 30, stk. 1, nr. 2, samt reglerne i bekendtgørelsens §§ 6-10 er alle baseret på begrebet felt/partifelt. Stemmesedlen indeholder et særskilt felt for hvert parti, der har indleveret en gyldig kandidatliste til valget, se § 3 i bekendtgørelse nr. 652 af 19. juni 2007 om stemmesedler til brug ved Europa-Parlamentsvalg. Bekendtgørelsen er optrykt i *bilag 3* i denne vejledning.

En stemmeseddel, som der er tegnet på, eller som der er skrevet eller påklæbet (klistret) noget på af nogen art, er ugyldig, se *bekendtgørelsens § 16*. Afsmitning eller lignende fra skriftfarven i det skriveredskab, som er brugt til at sætte krydset, er ikke påskrift, se *bekendtgørelsens § 16, 2. pkt.* Stemmesedler, der er ugyldige, fordi der er klistret noget på dem, skal ikke registreres særskilt, men registreres sammen med stemmesedler, der er ugyldige på grund af tegning eller påskrift.

En stemmeseddel er også ugyldig, hvis den på anden måde end nævnt i §§ 14-16 er givet et særpræg, f.eks. hvis den er afmærket med forskellige skriftfarver, er revet itu, eller der er revet et eller flere stykker af den, se *bekendtgørelsens § 17*. Er en stemmeseddel revet itu eller har fået revet et eller flere stykker af i forbindelse med, at stemmesedlen blev taget ud af stemmekassen eller senere, er der ikke tale om særpræg, og stemmesedlen er derfor ikke ugyldig. På samme måde er afmærkning af stemmesedlen med et andet skriveredskab end det, der er lagt frem eller hængt op i stemmerummet, normalt heller ikke et særpræg, medmindre skriftfarven eller skrifttykkelsen er helt usædvanlig sammenlignet med almindelige skriveredskaber, se *bekendtgørelsens § 17, 2. og 3. pkt.* Stemmesedler, der er ugyldige, fordi de er afmærket med forskellige skriftfarver, eller fordi de er revet itu m.v., skal ikke registreres særskilt, men sammen med de stemmesedler, der er ugyldige på grund af andet særpræg.

9.4.2. Bedømmelse af brevstemmesedler

Ifølge Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 6, jf. folketingsvalglovens § 61, stk. 2, brevstemmer vælgeren ved at skrive navnet eller bogstavbetegnelsen på brevstemmesedlen for et parti, der har opstillet kandidater til valget. Ønsker vælgeren at stemme på en bestemt kandidat, skrives navnet på kandidaten, eventuelt med tilføjelse af partinavnet eller bogstavbetegnelsen.

Det er derfor nok, at vælgeren enten har skrevet navnet eller bogstavbetegnelsen for et parti, der har opstillet kandidater til valget, eller navnet på en kandidat til valget på stemmesedlen.

Kandidatens navn skal angives, ikke blot kandidatens stilling. Har vælgeren alene skrevet navnet på en person, der ikke opstiller som kandidat til Europa-Parlamentet, må stemmesedlen anses for ugyldig.

Udtrykket »bogstavbetegnelse« eller »officiel bogstavbetegnelse« betyder efter bekendtgørelsens § 2, 1. pkt., en bogstavbetegnelse, som Velfærdsministeriet efter Europa-Parlamentsvalglovens § 13 har givet de opstillingsberettigede partier til Europa-Parlamentsvalget forud for det pågældende valg. Tildelingen af bogstavbetegnelse vil til dette Europa-Parlamentsvalg ske senest 3 uger før valgdagen. Se herom afsnit 6.1. En ”uofficiel bogstavbetegnelse” er enhver anden betegnelse bestående af et eller flere bogstaver, herunder de betegnelser, som Folketinget anvender til at angive de enkelte folketingsmedlemmers tilhørsforhold til en bestemt folketingsgruppe, se § 2, 2. pkt. i bekendtgørelsen.

En brevstemmeseddel, der alene er påført den officielle bogstavbetegnelse for et parti, der har opstillet kandidater, er derfor en gyldig stemme for det pågældende partis kandidatliste, medmindre brevstemmesedlen er ugyldig i medfør af en af de øvrige bestemmelser i bekendtgørelsen.

Reglerne i *bekendtgørelsens* §§ 19-22 handler om bedømmelsen af brevstemmesedler, der hverken er påført partinavn eller officiel bogstavbetegnelse for et parti, der har opstillet kandidater, eller navnet på en kandidat. Disse brevstemmesedler er som hovedregel ugyldige. Undtagelsen vedrører de brevstemmesedler, der er påført en af de uofficielle bogstavbetegnelser på flere bogstaver, der er omfattet af bekendtgørelsens § 21, stk. 2, og eventuelt også er påført navnet på en eller flere personer, der ikke er opstillet til valget, jf. § 19, stk. 3, i bekendtgørelsen. Hvis der ikke er begrundet tvivl om, hvilket parti en uofficiel bogstavbetegnelse, der består af flere bogstaver, skal angive, er brevstemmesedlen en gyldig stemme for det pågældende partis kandidatliste, medmindre stemmesedlen er ugyldig i medfør af en af de øvrige bestemmelser i bekendtgørelsen.

Ligesom ved folketingsvalget i 2007 anses KF som en sikker uofficiel bogstavbetegnelse for Det Konservative Folkeparti, se bekendtgørelsens § 21, stk. 2. De øvrige eksempler på sikre uofficielle bogstavbetegnelser, der er nævnt i *bekendtgørelsens* § 21, stk. 2, og som er relevante ved dette valg (RV, SF og DF), er fortsat sikre uofficielle bogstavbetegnelser.

Som supplement til opregningen i bekendtgørelsens § 21, stk. 2, af eksempler på ”sikre” uofficielle bogstavbetegnelser kan endvidere nævnes, at LA efter Ny Alliances navneændring til Liberal Alliance i august 2008 vil kunne anses for sikker uofficiel bogstavbetegnelse for partiet Liberal Alliance. Som følge af Ny Alliances navneændring til Liberal Alliance vil NA eller NY ikke kunne anses for sikker uofficiel bogstavbetegnelse for Liberal Alliance.

En brevstemmeseddel, der alene er påført en sådan sikker uofficiel bogstavbetegnelse, og eventuelt også navnet på en eller flere personer, der ikke er opstillet til valget, må herefter anses som en gyldig stemme for den pågældende kandidatliste, medmindre den er ugyldig efter bekendtgørelsens øvrige bestemmelser.

Reglerne i *bekendtgørelsens* § 23 handler om bedømmelsen af brevstemmesedler, der er påført modstridende angivelser vedrørende officiel bogstavbetegnelse, partinavn eller kandidatnavn (personnavn). Disse brevstemmesedler er ugyldige. Som *eksempel* kan nævnes, at en brevstemmeseddel er ugyldig, hvis den er påført bogstavet C og partinavnet Venstre. Brevstemmesed-

len er også ugyldig, selv om den herudover er påført navnet på en kandidat, der er opstillet for partiet Venstre.

En brevstemmeseddel, der ud over bogstavet C og/eller partinavnet Det Konservative Folkeparti er påført navnet på en person, der ikke er opstillet til valget, vil derimod kun være ugyldig efter bekendtgørelsens § 23, hvis det er almindeligt kendt, at personen ikke tilhører Det Konservative Folkeparti, men f.eks. er en kendt politiker for et andet parti.

Reglerne i *bekendtgørelsens* § 24 handler om bedømmelse af en brevstemmeseddel, der ud over officiel bogstavbetegnelse og/eller partinavn og/eller kandidatnavn (personnavn) er påført en uofficiel bogstavbetegnelse. Som *eksempler* på anvendelse af reglerne i bekendtgørelsens § 24 kan anføres følgende:

En brevstemmeseddel, der er påført den uofficielle bogstavbetegnelse KF samt navnet på en kandidat, der er opstillet for Det Konservative Folkeparti, er en gyldig stemme for Det Konservative Folkepartis kandidatliste, medmindre den er ugyldig efter en af de øvrige bestemmelser i bekendtgørelsen. En brevstemmeseddel, der er påført den uofficielle bogstavbetegnelse KF samt navnet på en kandidat, der er opstillet for Venstre, er derimod ugyldig.

En brevstemmeseddel, der er påført den uofficielle bogstavbetegnelse NA eller NY samt navnet på en kandidat, der er opstillet for Liberal Alliance, er en gyldig stemme for Liberal Alliances kandidatliste, medmindre den er ugyldig efter en af de øvrige bestemmelser i bekendtgørelsen.

Bekendtgørelsens § 25 handler om brevstemmesedler, hvor det af andre grunde ikke kan afgøres med sikkerhed, hvilken af kandidatlisterne vælgeren har villet give sin stemme.

Den omstændighed, at der på brevstemmesedlen er anført »Ny Alliance « i stedet for »Liberal Alliance«, er ikke i sig selv til hinder for, at der kan foreligge den fornødne sikkerhed for, at der er tale om en stemme for Liberal Alliance. En brevstemmeseddel, hvorpå der er anført »Ny Alliance «, er således en gyldig stemme for Liberal Alliance, medmindre den er ugyldig efter en af de øvrige bestemmelser i bekendtgørelsen.

Anvendelse af forkortelser eller forkert stavemåde af et partinavn eller et kandidatnavn eller udfyldning af en brevstemmeseddel på forsiden uden for de rubrikker, der er bestemt til udfyldning, er ikke i sig selv til hinder for, at der kan foreligge den fornødne sikkerhed, jf. bekendtgørelsens § 25, 2. pkt.

Har vælgeren på brevstemmesedlen alene skrevet et fornavn eller et efternavn, der svarer til fornavnet eller efternavnet på kun én af kandidaterne til Europa-Parlamentsvalget, må det bero på en konkret bedømmelse, om brevstemmesedlen med tilstrækkelig sikkerhed angiver, hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren ønsker at stemme på.

Ifølge *bekendtgørelsens* § 27 er en brevstemmeseddel ugyldig, såfremt det må antages, at den ikke er tilvejebragt af velfærdsministeren. De brevstemmesedler, der er fremstillet til brug ved brevstemmeafgivning til Europa-Parlamentsvalg, er grå, med ordene »Stemmeseddel til Europa-

Parlamentsvalg« trykt på stemmesedlerne og forsynet med tre rubrikker til angivelse af bogstavbetegnelse, listebetegnelse (partinavn) og kandidatnavn, se afsnit 8.1. ovenfor. Brevstemmer, der er afgivet på brevstemmesedler beregnet til folketingsvalg, kommunale og regionale valg eller folkeafstemninger, vil være ugyldige i medfør af bekendtgørelsens § 27.

En brevstemmeseddel er ugyldig, hvis den på anden måde end nævnt i *bekendtgørelsens §§ 28 og 29* er givet et særpræg, herunder ved udfyldning på bagsiden i stedet for eller ud over på forsiden, ved iturivning eller ved afrivning af et eller flere stykker, jf. nærmere *bekendtgørelsens § 30*. Brevstemmesedler, der er ugyldige, fordi de er udfyldt på bagsiden, eller fordi de er iturevet m.v., skal ikke registreres særskilt, men registreres sammen med de brevstemmesedler, der er ugyldige på grund af andet særpræg.

Udfyldning af en brevstemmeseddel på forsiden uden for de rubrikker, der er bestemt til udfyldning, gør ikke i sig selv, at brevstemmesedlen bliver ugyldig, se *bekendtgørelsens § 25, 2. pkt., og § 30, 2. pkt.*

9.4.3. Registrering af ugyldige stemmesedler, herunder brevstemmesedler

Antallet af ugyldige stemmesedler, og hvorledes disse fordeler sig på de enkelte ugyldighedsgrunde, anføres i de skemaer, der er beregnet til det i afstemningsbogen og valgbogen. Paragrafhenvisningen i disse skemaer vedrører de paragraffer i bekendtgørelsen, hvor de pågældende ugyldighedsgrunde er beskrevet..

En stemmeseddel, der er anset for ugyldig i medfør af to eller flere bestemmelser i bekendtgørelsen, registreres under den ugyldighedsgrund, der er anført først i bekendtgørelsen. Stemmesedler, der er ugyldige i medfør af §§ 13, 26, 27 eller 28, skal dog altid registreres under den pågældende ugyldighedsgrund. Se bekendtgørelsens § 31.

9.5. Valgstyrernes afstemningsbog

For hvert afstemningsområde fører valgstyrerne en afstemningsbog, hvor de skal skrive alle væsentlige oplysninger om afstemningen i afstemningsområdet samt afstemningens resultat, se folketingsvalglovens § 29, stk. 5, sammenholdt med Europa-Parlamentsvalglovens § 17, stk. 2. Afstemningsbogen underskrives af valgstyrerne, se folketingsvalglovens § 70.

De kommunalbestyrelser, der benytter KMD A/S's valgopgørelsessystem, kan benytte de afstemningsbøger, der kan udskrives fra dette system. De kommuner, der ikke benytter KMD A/S's valgopgørelsessystem, kan købe afstemningsbøger hos KMD A/S til manuel udfyldelse.

9.6. Indberetning til Danmarks Statistik på valgaftenen

Danmarks Statistik har overtaget udførelsen af valgopgørelsen samt udarbejdelse af valgstatistik vedrørende folketingsvalg, valg til Europa-Parlamentet og folkeafstemninger fra Velfærdsministeriet pr. 1. oktober 2008. Det lov-mæssige ansvar over for Folketinget for valgopgørelsen påhviler dog fortsat velfærdsministeren efter valglovgivningen. Det er således alene udførelsen af valgopgørelsesopgaven, der overlades til Danmarks Statistik, som derfor ved varetagelsen af valgopgaven er undergivet Velfærdsministeriets generel-

le og konkrete instruktioner i opgavens tilrettelæggelse på de områder, der relateres til administrationen af valglovgivningen.

Når formanden for valgbestyrelsen har modtaget indberetninger fra samtlige afstemningssteder i opstillingskredsen, tælles de indberettede stemmetal sammen og indberettes straks til Danmarks Statistik (frem for, som hidtil, til Velfærdsministeriet).

Inden valgdagen vil Velfærdsministeriet give valgbestyrelserne meddelelse om den nærmere fremgangsmåde, der skal følges ved indberetningen til Danmarks Statistik, herunder relevante kontaktoplysninger.

9.7. Fintælling i opstillingskredsen

Senest dagen efter, at afstemningen har fundet sted, dvs. senest mandag den 8. juni 2009, foretager valgbestyrelsen den endelige opgørelse af resultatet af stemmeafgivningen i opstillingskredsen (fintælling). I opstillingskredse, der består af flere kommuner, foregår fintællingen i kredskommunen, jf. folketingsvalglovens § 101, stk. 1, jf. § 72, stk. 1.

Valgbestyrelsen kan beslutte, at tilfornordnede vælgere og kommunalt ansat personale også skal medvirke ved fintællingen. Også kommunalt ansatte, der ikke har bopæl i kommunen, kan deltage. Fintællingen skal dog ske under valgbestyrelsens ansvar, kontrol og instruktion. Fintællingen kan ikke overlades til andre.

Fintællingen er offentlig, jf. folketingsvalglovens § 72, stk. 1. Af sikkerhedsmæssige grunde skal der foretages den fornødne afskærmning af den del af lokalet/lokalerne, hvor fintællingen foregår.

Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at afstemningsbøgerne, stemmesedlerne, brevstemmematerialet samt de benyttede valglister og valgkort er til stede ved fintællingen, jf. folketingsvalglovens § 72, stk. 2.

Efter Velfærdsministeriets opfattelse er det forudsat i valgloven, at fintællingen, der efter udtrykkelig bestemmelse herom i valgloven skal foretages af valgbestyrelsen, skal foretages på ét sted for hver opstillingskreds og ikke på de enkelte afstemningssteder. Formålet hermed er at sikre en ensartet bedømmelse af stemmesedlerne. Ministeriet skal derfor indskærpe, at det ikke er i overensstemmelse med loven at foretage den endelige fintælling på afstemningsstederne i fortsættelse af den foreløbige optælling på afstemningsaftenen. Efter valgloven er der dog ikke noget i vejen for, at der på afstemningsstederne på afstemningsaftenerne, ud over den foreskrevne optælling af stemmerne, der indføres i afstemningsbøgerne, foretages en foreløbig fintælling. En sådan foreløbig fintælling kan imidlertid ikke træde i stedet for den fintælling, som valgbestyrelsen skal foretage senest dagen efter, at afstemningen har fundet sted. En foreløbig fintælling skal under alle omstændigheder ske efter samme regler som den fintælling, valgbestyrelsen skal foretage.

Fintællingen skal ske *senest* dagen efter, at afstemningen har fundet sted. Der er ikke noget i vejen for, at den egentlige fintælling påbegyndes og evt. afsluttes på selve afstemningsaftenen, når blot fintællingen foretages af valgbestyrelsen på ét sted for hver opstillingskreds.

Fintællingen foretages efter reglerne i folketingsvalglovens § 73, stk. 1 og 2, og Europa-Parlamentsvalglovens § 30.

Valgbestyrelsen foretager en ny optælling og bedømmelse af de afgivne stemmesedler for hvert afstemningsområde for sig efter reglerne i folketingsvalglovens §§ 68, 69 og 74 a, jf. § 73, stk. 1, og Europa-Parlamentsvalglovens § 29. Det vil sige, der sker en fornyet optælling af, hvor mange stemmer der er afgivet for hver kandidatliste, samt antallet af blanke og andre ugyldige stemmesedler. I forbindelse hermed foretages den endelige bedømmelse af stemmesedlernes gyldighed. Der henvises til afsnit 9.2. om stemmeoptælling på afstemningsstedet og afsnit 9.4. om bedømmelse af stemmesedler.

Samtidig med optællingen af, hvor mange stemmer hver af kandidatlisterne har fået, foretages en opgørelse af de personlige stemmer for hver kandidat samt antallet af listestemmer for hver kandidatliste, se folketingsvalglovens § 73, stk. 2, og Europa-Parlamentsvalglovens § 30. Ved en lovændring i 2005 er det fastsat, at opgørelsen af de personlige stemmer for hver kandidat og antallet af listestemmer ikke blot skal ske for hele opstillingskredsen, men også for hvert afstemningsområde for sig.

Reglerne om, hvordan det afgøres, om en stemme er en personlig stemme eller en listestemme, findes i Europa-Parlamentsvalglovens § 30, stk. 1, nr. 1 og 2:

”§ 30. Opgørelsen af, hvor mange stemmer der er afgivet for hver enkelt kandidat på kandidatlisten (personlige stemmer), og hvor mange stemmer der i øvrigt er afgivet for kandidatlisten (listestemmer), sker efter følgende regler:

1) Har vælgeren sat et kryds ud for navnet på en kandidat eller såvel ud for navnet på en kandidat som ud for partinavnet på den kandidatliste, kandidaten tilhører, anses stemmesedlen som afgivet for kandidaten (personlig stemme). Tilsvarende gælder, hvis vælgeren på brevstemmesedlen har anført navnet på en kandidat eller såvel navnet på en kandidat som partinavnet eller bogstavbetegnelsen for den kandidatliste, kandidaten er opstillet for.

2) Har vælgeren sat kryds ud for partinavnet eller ud for navnene på flere kandidater eller anbragt kryds over hele kandidatlistens felt eller i øvrigt foretaget afkrydsning på en sådan måde, at det ikke med sikkerhed fremgår, hvilken af kandidatlistens kandidater vælgeren har villet give sin stemme, anses stemmesedlen som afgivet for kandidatlisten (listestemme). Tilsvarende gælder, hvis vælgeren på brevstemmesedlen har anført partinavnet eller bogstavbetegnelsen for en kandidatliste eller navnene på flere kandidater opstillet på samme kandidatliste.”

Om begrebet partifelt, se afsnit 9.4.1.

For hvert afstemningsområde skal endvidere foretages en fornyet gennemgang af de brevstemmer (yderkuverter med følgebrev og uåbnede konvolutter), som efter valgstyrernes undersøgelse ikke kunne komme i betragtning, med henblik på at træffe endelig afgørelse af, hvilke brevstemmer der ikke kan komme i betragtning. Resultatet af denne gennemgang indføres i valgbogen sammen med en opgørelse for opstillingskredsen under ét af antallet

af brevstemmer, der ikke kan komme i betragtning fordelt på årsagerne her- til, jf. ovenfor i afsnit 8.7.3.

Når fintællingen er afsluttet, indføres resultatet heraf i valgbogen og medde- les de tilstedeværende, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 30, stk. 3, 1. pkt.. Valgbogen underskrives af hele valgbestyrelsen, jf. folketingsvalglovens § 74, stk. 1. Resultatet af opgørelsen af personlige stemmer og listestemmer for hvert afstemningsområde vedlægges valgbogen som bilag, jf. Europa- Parlamentsvalglovens § 30, stk. 3, 2. pkt. Der vil ikke være noget i vejen for at offentliggøre resultatet, før resultatet er bedømt og godkendt af valgbesty- relsen ved dennes underskrivelse af valgbogen, forudsat at der hersker den fornødne sikkerhed omkring resultatet. Det vil dog på den anden side ikke være usagligt at afvente valgbestyrelsens bedømmelse og godkendelse af resultatet, før offentliggørelse sker. Offentliggørelse kan ikke begrænses til enkelte medier.

Stemmesedlerne og det øvrige stemmemateriale sammenpakkes som angivet i Europa-Parlamentsvalglovens § 28, stk. 2, jf. folketingsvalglovens § 74, stk. 1 og 2, og opbevares som angivet i Europa-Parlamentsvalglovens § 44, jf. folketingsvalglovens § 104 (gælder kun for kommuner, hvis borgmester er formand for valgbestyrelsen).

9.8. Valgbestyrelsens valgbog

For hver opstillingskreds fører valgbestyrelsen en valgbog, hvor valgbesty- relsen indfører alle væsentlige oplysninger om afstemningen i opstillings- kredsen samt resultatet heraf, se folketingsvalglovens § 28, stk. 3, sammen- holdt med Europa-Parlamentsvalglovens § 17, stk. 2. Opgørelsen for hvert afstemningsområde af antallet af personlige stemmer for hver kandidat samt antallet af listestemmer for hvert parti, se afsnit 9.7., skal vedlægges valgbog- en som et bilag, se Europa-Parlamentsvalglovens § 30, stk. 3, 2. pkt.. Valg- bogen underskrives af hele valgbestyrelsen, jf. folketingsvalglovens § 74, stk. 1.

De valgbestyrelser, der benytter KMD A/S's valgopgørelsessystem, kan selv udskrive valgbøgerne fra dette system. De valgbestyrelser, der ikke benytter KMD A/S's valgopgørelsessystem, kan købe en valgbog hos KMD A/S til manuel udfyldelse.

9.9. Indsendelse af attesteret valgbogskopi til Danmarks Statistik og til Vel- færdsministeriet

Så snart fintællingen er afsluttet, skal formanden for valgbestyrelsen indsen- de en kopi af valgbogen til Danmarks Statistik og en kopi af valgbogen til Velfærdsministeriet. De nævnte to kopier skal attesteres af formanden. Som bilag til hver af kopierne skal vedlægges den ovennævnte opgørelse for hvert afstemningsområde af antallet af personlige stemmer for hver kandidat samt antallet af listestemmer for hvert parti, se Europa-Parlamentsvalglovens § 30, stk. 3, 2. pkt.

Samtidig skal der indsendes en annulleret stemmeseddel til Velfærdsministe- riet.

Valgbogskopierne inklusiv bilag og den annullerede stemmeseddel skal så vidt muligt være modtaget i Danmarks Statistik henholdsvis Velfærdsministeriet dagen efter fintællingen, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 30, stk. 4, dvs. i praksis samme dag som fintællingen.

Forud for hver afstemning vil Velfærdsministeriet give valgbestyrelsen meddelelse om den nærmere fremgangsmåde ved indsendelse af valgbogen og kan herunder bestemme, hvorvidt og i hvilken form valgbogen skal indsendes elektronisk til Danmarks Statistik og til ministeriet.

9.10. Rettelse af eventuelle fejl og mangler i valgbogen

Det er valgbestyrelsens opgave inden afsendelsen af valgbogen til Danmarks Statistik og til Velfærdsministeriet at sikre sig, at der ikke er fejl og mangler i valgbogen.

Bliver valgbestyrelsen efter afsendelsen af valgbogen til Danmarks Statistik og til Velfærdsministeriet opmærksom på, at der er fejl eller mangler i valgbogen, skal valgbestyrelsen snarest muligt underrette Danmarks Statistik og Velfærdsministeriet herom og om fornødent indsende rettellesblade til valgbogen til Danmarks Statistik og til Velfærdsministeriet.

Modtager valgbestyrelsen henvendelser om foretagelse af fornyet fintælling, skal sådanne henvendelser betragtes som en klage over afstemningen. Sådanne henvendelser skal derfor videresendes til Velfærdsministeriet med henblik på, at de derefter kan blive behandlet af Folketinget, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 38. Folketinget kan pålægge valgbestyrelserne at foretage en fornyet gennemgang og opgørelse af det materiale eller dele heraf, der har været benyttet ved Europa-Parlamentsvalget, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 37, stk. 2.

10. Opbevaring og kassation af valgmateriale

Valgmateriale opbevares af kommunalbestyrelsen i overensstemmelse med reglerne i folketingsvalglovens § 104, se Europa-Parlamentsvalglovens § 44. I opstillingskredse, der består af flere kommuner, opbevares valgmaterialet af kommunalbestyrelsen i kreds kommunen. Hver kommunalbestyrelse opbevarer dog en kopi af afstemningsbøgerne samt øvrigt valgmateriale, som kommunalbestyrelsen har modtaget.

Når klagefristen er udløbet, og Folketinget endeligt har afgjort eventuelle klager over valget, skal valglisterne, valgkortene, stemmesedlerne samt brevstemmematerialet tilintetgøres. Benyttes elektroniske valglister og/eller elektroniske brevstemmeprotokoller, skal disse også tilintetgøres efter reglerne i folketingsvalglovens § 104. Øvrigt valgmateriale, herunder valgbogen og afstemningsbøgerne og kopierne af afstemningsbøgerne, opbevares efter reglerne i arkivloven, jf. bekendtgørelser nr. 1000 af 28. september 2004 om bevaring og kassation af arkivalier i primærkommunerne og nr. 692 af 3. juli 2003 om bevaring og kassation af arkivalier hos Københavns og Frederiksberg Kommuner.

Tilintetgørelse og opbevaring af brevstemmer, der modtages efter valgdagen, skal fortsat ske efter de principper, der var angivet i §§ 5 og 6 i tidligere cirkulære nr. 64 af 3. maj 1989 om brevstemmeprotokollers indhold og udformning. Cirkulæret er nu erstattet af cirkulære nr. 54 af 8. maj 2001 om brevstemmeprotokollers indhold og udformning, jf. *bilag 5*.

Brevstemmer, der modtages efter valgdagen, men inden Folketinget endeligt har afgjort eventuelle klager over valget, skal således som udgangspunkt tilintetgøres sammen med valglisterne, valgkortene og stemmesedlerne.

Når Folketinget endeligt har afgjort eventuelle klager over valget, sender Velfærdsministeriet meddelelse herom til valgbestyrelserne og kommunalbestyrelserne.

11. Afholdelse af udgifterne ved valget

Reglerne om afholdelse af udgifterne ved Europa-Parlamentsvalg står i Europa-Parlamentsvalglovens § 45, der henviser til folketingsvalglovens § 105.

Udgifterne til Europa-Parlamentsvalg afholdes af kommunerne.

Udgifterne til brevstemmematerialet afholdes dog af statskassen. Portoudgifter til forsendelse af brevstemmer afholdes af den myndighed, institution, skib eller havanlæg, som stemmemodtageren repræsenterer.

Udgifter, der forskudsvis er afholdt af kredskommunen, fordeles af valgbestyrelsens formand på opstillingskredsens kommuner i forhold til det senest offentliggjorte folketal.

12. Formularer m.v. til brug ved valget

Brevstemmeprotokoller kan købes hos Schultz Distribution, Herstedvang 4, 2620 Albertslund, tlf. 43 22 73 00, telefax 43 63 19 69, e-post schultz@schultz-grafisk.dk. Samme sted kan for Velfærdsministeriets regning bestilles brevstemmemateriale. Skema til brug for ansøgning om at brevstemme i hjemmet kan hentes på Velfærdsministeriets hjemmeside, der findes på adressen valg.vfm.dk.

Velfærdsministeriet, den 6. april 2009

Karen Jespersen

/Nicoline Nyholm Miller

Bilag 1

Oversigt over bekendtgørelser, cirkulærer og vejledninger m.v. om Europa-Parlamentsvalg

Denne oversigt indeholder bekendtgørelser, cirkulærer og vejledninger m.v. om Europa-Parlamentsvalg. De nævnte bekendtgørelser og cirkulærer er udstedt i medfør af lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, jf. lovbekendtgørelse nr. 143 af 24. februar 2009, eller i medfør af lov om valg til Folketinget, jf. lovbekendtgørelse nr. 145 af 24. februar 2009 i det omfang, lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet henviser til lov om valg til Folketinget.

Bekendtgørelser

- Bekendtgørelse nr. 645 af 12. oktober 1989 om valgagitation, som ændret ved bekendtgørelse nr. 828 af 25. november 1998
- Bekendtgørelse nr. 79 af 21. januar 1994 om sletning af valglisten til Europa-Parlamentsvalg af personer med dansk indfødsret, der er optaget på valglisten i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union
- Bekendtgørelse nr. 605 af 21. juni 2004 om optagelse på folketingsvalglisten af personer, der har valgret uanset ophold i udlandet
- Bekendtgørelse nr. 653 af 19. juni 2007 om bedømmelse af stemmesedler afgivet til Europa-Parlamentsvalg
- Bekendtgørelse nr. 1002 af 8. december 2008 om fastsættelse af dagen for afholdelse af valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet
- Bekendtgørelse nr. 1095 af 18. november 2008 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalget den 7. juni 2009 af personer med dansk indfødsret, der har fast bopæl i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union
- Bekendtgørelse nr. 1429 af 19. december 2008 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalget den 7. juni 2009 af personer, der er statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union
- Bekendtgørelse nr. 127 af 19. februar 2009 om brevstemmeafgivning på sygehuse
- Bekendtgørelse nr. 128 af 19. februar 2009 om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem
- Bekendtgørelse nr. 129 af 19. februar 2009 om brevstemmeafgivning i kriminalforsorgens anstalter og arresthusene
- Bekendtgørelse nr. 130 af 19. februar 2009 om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen
- Bekendtgørelse nr. 263 af 31. marts 2009 om stemmesedler til brug ved Europa-Parlamentsvalg

Cirkulærer

- Cirkulære nr. 54 af 8. maj 2001 om brevstemmeprotokollers indhold og udformning

Vejledninger og meddelelser

- Vejledning nr. 65 af 27. juni 2004 om behandling af ansøgninger om optagelse på folketingsvalglisten af personer, der har valgret uanset ophold i udlandet
- Meddelelse af 21. oktober 2008 vedrørende stemmeoptællingen til Europa-Parlamentsvalget
- Meddelelse af 27. november 2008 vedrørende valget til Europa-Parlamentet og folkeafstemningen om tronfølgeloven søndag den 7. juni 2009
- Meddelelse af 6. marts 2009 om behandling af ansøgninger om optagelse af herboende EU-borgere på valglisten til Europa-Parlamentsvalget den 7. juni 2009

Bilag 2

Oversigt over ændringer af reglerne om Europa-Parlamentsvalg

Reglerne om Europa-Parlamentsvalg findes i Europa-Parlamentsvalgloven (lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet) samt i folketingsvalgloven (lov om valg til Folketinget) i det omfang, Europa-Parlamentsvalgloven henviser til reglerne i folketingsvalgloven. Hertil kommer bekendtgørelser af betydning for Europa-Parlamentsvalg.

I den følgende oversigt er alene medtaget ændringer i disse regler, der har betydning for Europa-Parlamentsvalget den 7. juni 2009.

Ændringer af Europa-Parlamentsvalgloven siden sidste Europa-Parlamentsvalg den 13. juni 2004

Siden Europa-Parlamentsvalget den 13. juni 2004 er loven om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, jf. dagældende lovbekendtgørelse nr. 52 af 2. februar 2004, ændret ved § 2 i lov nr. 294 af 27. april 2005, § 2 i lov nr. 222 af 8. april 2008, § 1 i lov nr. 223 af 8. april 2008 og § 2 i lov nr. 1347 af 19. december 2008. En ny bekendtgørelse af Europa-Parlamentsvalgloven er udsendt som lovbekendtgørelse nr. 143 af 24. februar 2009.

Ved § 2 i lov nr. 294 af 27. april 2005 om ændring af lov om valg til Folketinget, lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet og lov om kommunale valg (Adgang til benyttelse af elektroniske valglister og elektroniske brevstemmeprotokoller, opgørelse af personlige stemmer for hvert afstemningsområde, elektronisk indsendelse af valgbøger til indenrigs- og sundhedsministeren m.v.) gives der mulighed for, at kommunalbestyrelsen kan beslutte at benytte en elektronisk valgliste for et, flere eller alle afstemningsområder i kommunen (lovens § 14, stk. 1, 2. pkt.). Endvidere er det bestemt, at der ved fintællingen fremover også skal ske en opgørelse for hvert afstemningsområde af antallet af personlige stemmer for hver kandidat samt antallet af listestemmer for hver kandidatliste (lovens § 30, stk. 2) og ikke blot som hidtil for hele opstillingskredsen. Den nævnte opgørelse for hvert afstemningsområde skal vedlægges valgbogen som et bilag (lovens § 30, stk. 3, 2. pkt.). Ministeren bemyndiges endvidere til at bestemme, at valgbogen med bilag skal indsendes elektronisk (lovens § 30, stk. 4, 4. pkt.). Herudover er der foretaget enkelte ændringer af redaktionel karakter.

Ved § 2 i lov nr. 222 af 8. april 2008 om ændring af lov om valg til Folketinget, lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet og lov om kommunale og regionale valg (Valgnævnet, godkendelse af partinavne m.v.) gennemføres nye regler for godkendelse og forlængelse af godkendelse af partinavne og formularer til vælgererklæringer (lovens § 11, stk. 2 – 4). Godkendelsesperioden udvides fra to til tre år. Godkendelsen kan kun forlænges med yderligere et år, hvis der er grund til at antage, at der inden for denne periode vil blive foretaget partianmeldelse. Kun i særlige tilfælde kan forlængelse ske flere gange. Har et parti fået afslag på forlængelse, kan ansøgning om generhvervelse af partinavnet tidligst indgives et år fra udløbet

af den tidligere godkendelse. Partinavnet vil i denne periode være til fri afbenyttelse for andre end den, der i første omgang fik godkendt partinavnet. Bestemmelserne hænger sammen med den samtidige ændring af reglerne i folketingsvalgloven, hvorved kompetencen til at behandle disse sager blev overført til Valgnævnet, jf. nedenfor.

Ved § 1 i lov nr. 223 af 8. april 2008 om ændring af lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet (Nedsættelse af antallet af danske medlemmer af Europa-Parlamentet) nedsattes antallet af danske medlemmer af Europa-Parlamentet fra 14 til 13 som følge af udvidelsestraktaten om Den Europæiske Unions udvidelse med Bulgarien og Rumænien, som er ratificeret af Danmark ved en særlig lov herom (lovens § 1).

Ved § 2 i lov nr. 1347 af 19. december 2008 om ændring af lov om valg til Folketinget, lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet og lov om kommunale og regionale valg (Hjælp til stemmeafgivning) fastsættes, at en kandidat til valget ikke som valgstyres eller tilforordnet vælger må yde hjælp til en vælgers stemmeafgivning (lovens § 25, stk. 3). Tilsvarende må en kandidat til valget ikke som stemmemodtager yde hjælp til en vælgers brevstemmeafgivning (lovens § 26, stk. 5). Bestemmelserne hænger sammen med den samtidige ændring af reglerne i folketingsvalgloven for hjælp til stemmeafgivning, som er gennemgået nærmere nedenfor under afsnittet om ændringer af folketingsvalgloven af betydning for Europa-Parlamentsvalg.

Oversigt over ændringer i folketingsvalgloven siden sidste folketingsvalg den 13. november 2007, der har betydning for Europa-Parlamentsvalg

Siden folketingsvalget den 13. november 2007 er folketingsvalgloven ændret ved lov nr. 222 af 8. april 2008, lov nr. 1347 af 19. december 2008 og lov nr. 135 af 24. februar 2009.

Ændringer af reglerne i folketingsvalgloven og bekendtgørelser udstedt i medfør heraf inden folketingsvalget den 13. november 2007 er ikke medtaget i oversigten. For en oversigt over ændringerne henvises til bilag 2 til de tidligere vejledninger om folketingsvalg, jf. vejledning nr. 89 af 14. oktober 2004 og vejledning nr. 60 af 26. september 2007. Ændringer i folketingsvalgloven siden den 13. november 2007, der ikke har betydning for Europa-Parlamentsvalg, er heller ikke medtaget.

Lovændringer, der vedrører folketingsvalglovens afsnit II om vederlag og pension m.v., er ikke medtaget i ovenstående opregning af ændringslove til folketingsvalgloven og omtales derfor heller ikke nærmere i det følgende.

Ved § 1 i lov nr. 222 af 8. april 2008 om ændring af lov om valg til Folketinget, lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet og lov om kommunale og regionale valg (Valgnævnet, godkendelse af partinavne m.v.) udvides Valgretsnavnets kompetence til ikke blot som før lovændringen at omfatte sager om optagelse af udlandsdanskere på valglisten, men også at omfatte sager om godkendelse af navnet for et nyt parti til deltagelse i folketingsvalg og Europa-Parlamentsvalg samt godkendelse af den formular, som vælgererklæringer for et sådant nyt parti skal afgives på (lovens § 17). Som en konsekvens af kompetenceudvidelsen ændrede Valgretsnavnet ved lov-

ændringen navn til Valgnævnet. Nævnet blev endvidere i partinavnnesager udvidet med et medlem, der skal være kyndigt i navne- og varemærkeretigheder. Nævnet består derudover som før lovændringen af en dommer som formand, en kyndig i statsforfatningsret og en embedsmand fra Velfærdsministeriet. For de øvrige ændringer af reglerne for godkendelse og forlængelse af godkendelse af partinavne og formularer til vælgererklæringer, se ovenfor under omtalen af de ændringer, som L 222 medførte for Europa-Parlamentsvalgloven.

Ved samme lov justeres bl.a. reglerne om, i hvilke boformer og boliger der ved folketingsvalg, folkeafstemninger, Europa-Parlamentsvalg samt regionale og kommunale valg kan brevstemmes i lyset af de forskellige boligformer, voldsramte kvinder, ældre og handicappede og personer med særlige sociale problemer vil kunne tilbydes efter social- og boliglovgivningen (lovens § 54, stk. 2). Lovændringen bragte blandt andet beboerne i boformerne efter servicelovens § 107, stk. 1, og stk. 2, nr. 2, ind under brevstemmereglerne, dvs. beboere i boformer til midlertidigt ophold til voksne, der på grund af betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer har behov for det, jf. servicelovens § 107, stk. 1, eller til voksne med nedsat psykisk funktionsevne eller med særlige sociale problemer, der har behov for pleje eller behandling, og som på grund af disse vanskeligheder ikke kan klare sig uden støtte, jf. servicelovens § 107, stk. 2, nr. 2. Herudover fik kvinder, som opholder sig i kvindekrisecentre, jf. servicelovens § 109, ret til at brevstemme i krisecentret. Endvidere får beboere i ustøttede private plejeboliger og friplejeboliger ret til at brevstemme i boligen, ligesom beboere i lette kollektivboliger bringes ind under brevstemmereglerne. For almene plejeboliger m.v., hvis beboere i dag kan brevstemme i boligen, blev denne ret gjort ubetinget, således at kommunalbestyrelsens adgang til at beslutte, at brevstemmeafgivning i stedet kan ske i vælgerens eget hjem, ophæves.

Ved § 1 i lov nr. 1347 af 19. december 2008 om ændring af lov om valg til Folketinget, lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet og lov om kommunale og regionale valg (Hjælp til stemmeafgivningen) får vælgere med behov for hjælp til stemmeafgivningen ret til at forlange, at hjælpen ydes af den person, som vælgeren selv har udpeget, når blot der samtidig medvirker en myndighedsperson (lovens § 49, stk. 2, 2. pkt. og § 61, stk. 4, 2. pkt.). Dette gælder såvel ved stemmeafgivningen på valgdagen som ved brevstemmeafgivningen. De hidtidige særlige regler for blinde og svagsynede vælgere ved stemmeafgivningen på valgdagen ophæves. Også blinde og svagsynede vælgere kan således kun forlange, at hjælpen ydes af den person, som vælgeren selv har udpeget, når blot der samtidig medvirker en myndighedsperson.

Nye bekendtgørelser, der særligt vedrører Europa-Parlamentsvalg

Bekendtgørelse nr. 263 af 31. marts 2009 om stemmesedler til brug ved Europa-Parlamentsvalg træder i stedet for bekendtgørelse nr. 652 af 19. juni 2007, der trådte i stedet for bekendtgørelse nr. 299 af 10. maj 1989 med senere ændringer. Ved bekendtgørelse nr. 652 af 19. juni 2007 blev det bl.a. præciseret, at stemmesedlerne skal have mindst to anbragte knæk (mod før et ubestemt antal anbragte knæk), for at stemmesedlerne kan foldes sammen på en måde, så de kan lægges ned i stemmekassen, uden at nogen kan se, hvad

vælgeren har stemt (bekendtgørelsens § 1). Ordet "Europa-Parlamentsvalget" med tilføjelse af årstallet for valget skal anføres med store, fede typer og ikke blot med fede typer umiddelbart over vejledningen i afkrydsning af stemmesedlen (bekendtgørelsens 2, stk. 2). Stemmesedlens vejledning om, hvordan stemmesedlen skal krydses af, skal ikke mere afgrænses opad ved en fed vandret streg (bekendtgørelsens § 2, stk. 3). Desuden skal den fede vandrette streg, der adskiller vejledningsteksten fra det første partifelt på stemmesedlerne, være dobbelt så fed som de fede, vandrette streger, der i øvrigt afgrænser de forskellige partiers felter (bekendtgørelsens § 3, stk. 2). Ved den nye bekendtgørelse nr. 263 af 31. marts 2009 nedsættes minimumskravet til stemmesedlens gramvægt fra 125 g/m² til 120 g/m² (bekendtgørelsens § 1).

Bekendtgørelse nr. 653 af 19. juni 2007 om bedømmelse af stemmesedler afgivet til Europa-Parlamentsvalg, der træder i stedet for bekendtgørelse nr. 437 af 31. maj 2001, er der foretaget en opdatering af opregningen af eksempler på officielle samt sikre uofficielle bogstavbetegnelser (bekendtgørelsens § 21, stk. 2, og § 24, nr. 2). Betegnelsen "KF" anses ikke længere som en bogstavbetegnelse, der afhængigt af det partinavn eller kandidatnavn, der i øvrigt var påført brevstemmesedlen, kunne anses som en henvisning til enten Det Konservative Folkeparti eller Kristeligt Folkeparti, jf. særreglen herom i § 24, nr. 3, i den tidligere gældende bekendtgørelse. Betegnelsen "KF" anses i stedet nu som en sikker uofficiel bogstavbetegnelse for Det Konservative Folkeparti.

Bekendtgørelse nr. 1095 af 18. november 2008 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalget den 7. juni 2009 af personer med dansk indfødsret, der har fast bopæl i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, er i det store og hele enslydende med bekendtgørelse nr. 998 af 10. december 2003 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalget den 13. juni 2004 af personer med dansk indfødsret, der har fast bopæl i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union. I bekendtgørelsen er indsat nye frister vedrørende valget den 7. juni 2009, ligesom henvisningerne i den tidligere bekendtgørelse til stater, der endnu ikke er medlemmer af EU, men som forventes at blive det senest på valgdagen, ikke længere er aktuelle og derfor er udeladt.

Bekendtgørelse nr. 1429 af 19. december 2008 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalget den 7. juni 2009 af personer, der er statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union er i det store og hele enslydende med bekendtgørelse nr. 51 af 2. februar 2004 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalget den 13. juni 2004 af personer, der er statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union. I bekendtgørelsen er indsat nye frister vedrørende valget den 7. juni 2009, ligesom henvisningerne i den tidligere bekendtgørelse til stater, der endnu ikke er medlemmer af EU, men som forventes at blive det senest på valgdagen, ikke længere er aktuelle og derfor er udeladt.

Nye bekendtgørelser om valg af betydning for bl.a. Europa-Parlamentsvalg

Siden folketingsvalget den 13. november 2007 er endvidere følgende af de hidtidige bekendtgørelser om valg af betydning for bl.a. valg til Europa-Parlamentet erstattet af nye bekendtgørelser:

Bekendtgørelse nr. 127 af 19. februar 2009 om brevstemmeafgivning på sygehuse træder i stedet for bekendtgørelse nr. 760 af 26. juni 2007 om brevstemmeafgivning på sygehuse. *Bekendtgørelse nr. 128 af 19. februar 2009 om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem* træder i stedet for bekendtgørelse nr. 758 af 26. juni 2007 om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem. *Bekendtgørelse nr. 129 af 19. februar 2009 om brevstemmeafgivning i kriminalforsorgens anstalter og arresthusene* træder i stedet for bekendtgørelse nr. 757 af 26. juni 2007 om brevstemmeafgivning i kriminalforsorgens anstalter og arresthusene. *Bekendtgørelse nr. 130 af 19. februar 2009 om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen* træder i stedet for bekendtgørelse nr. 591 af 2. juni 2008 om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, der trådte i stedet for bekendtgørelse nr. 759 af juni 2007 om brevstemmeafgivning på plejehjem og i ældreboliger m.v.

Bekendtgørelserne indeholder ajourføringer nødvendiggjort af ovennævnte lov nr. 1347 af 19. december 2008 om ændring af lov om valg til Folketinget, lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet og lov om kommunale og regionale valg (Hjælp til stemmeafgivningen). Bekendtgørelserne fastlægger i overensstemmelse med lovforslagets bemærkninger, at den fornødne hjælp i givet fald skal ydes af hjælperen og stemmemodtageren i forening. Det fastsættes dog – som et supplement hertil – at det altid er stemmemodtageren, der sikrer sig vælgerens identitet, giver vælgeren vejledning m.v. og attesterer stemmeafgivningen på følgebrevet. Som en følge heraf fastsættes, at hjælperen i stedet for den anden stemmemodtager må underskrive følgebrevet på vælgerens vegne, hvis vælgeren skal have hjælp hertil. Endvidere slås fast, at selv om den fornødne hjælp alene skal ydes af den ene af stemmemodtagerne, må den anden stemmemodtager fortsat være til stede i stemmelokalet bl.a. af hensyn til, at vedkommende kan træde til og underskrive følgebrevet, hvis hjælperen ikke magter denne opgave. Da hjælperens fulde navn ikke er kendt i kommunen, fastsættes det nu generelt, at underskriften, hjælperen/stemmemodtageren må foretage på følgebrevet på vegne af en vælger, der ikke selv kan underskrive, altid skal ske ved brug af underskrift og ikke initialer.

Ud over de justeringer, der blev foretaget i de ovennævnte fire bekendtgørelser om brevstemmeafgivningen som følge af vedtagelsen af lov nr. 1347 af 19. december 2008, indeholder *bekendtgørelse nr. 130 af 19. februar 2009 om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen* en ajourføring af regelsættet som følge af den justering af reglerne om, i hvilke boformer og boliger der kan brevstemmes, som skete ved lov nr. 222 af 8. april 2008. Ved ajourføringen er der bl.a. taget højde for, at de boformer og boliger, hvor der nu kan brevstemmes, ikke nødvendigvis er tilknyttet en institution.. Bl.a. skal det særlige stemmelokale, kommunalbestyrelsen skal indrette til brevstemmeafgivningen, være i tilknytning til eller i umiddelbar nærhed af boformen eller boligen (bekendtgørelsens § 5).

Bilag 3

Bekendtgørelse nr. 263 af 31. marts 2009

Bekendtgørelse om stemmesedler til brug ved Europa-Parlamentsvalg

I medfør af § 24, stk. 3, i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, jf. lovbekendtgørelse nr. 143 af 24. februar 2009, fastsættes:

§ 1. Stemmesedlerne skal være af hvidt karton eller svært papir med en gramvægt på mindst 120 g/m². De skal ved mindst to anbragte knæk være til at sammenfolde således, at de kan nedlægges af vælgerne i stemmekassen, uden at nogen kan se, hvorledes der er stemt.

§ 2. Øverst til højre på stemmesedlerne anføres med små typer en betegnelse for den opstillingskreds, til hvilken de er bestemt.

Stk. 2. Umiddelbart under den i stk. 1 anførte betegnelse anføres med store, fede typer ordet » Europa-Parlamentsvalget« med tilføjelse af årstallet for valget.

Stk. 3. Umiddelbart under ordet » Europa-Parlamentsvalget« med tilhørende årstal og umiddelbart over den fede, vandrette streg, der er nævnt i § 3, stk. 2, 3. pkt., anføres med almindelige typer: »Sæt x til højre for et partinavn eller et kandidatnavn. Sæt kun ét x på stemmesedlen«.

§ 3. Stemmesedlerne skal indeholde et særskilt felt for hvert parti, der har indleveret en gyldig kandidatliste til valget. Felterne for de enkelte partier (kandidatlistes) anbringes under hinanden i alfabetisk rækkefølge efter partiernes bogstavbetegnelse.

Stk. 2. Felterne skal adskilles fra hinanden ved en fed, vandret streg. Også det øverste og nederste felt skal henholdsvis begynde og afsluttes med en fed, vandret streg. Den fede, vandrette streg, hvormed det øverste felt begynder, skal være dobbelt så fed som de øvrige fede, vandrette streger.

§ 4. Øverst i hvert felt anføres med fede typer partiets bogstavbetegnelse efterfulgt af et punktum. Bogstavbetegnelsen skal anbringes umiddelbart inden for stemmesedlens venstre kant. Til højre for bogstavbetegnelsen anføres partiets navn ligeledes med fede typer. Der skal mellem partinavnet og stemmesedlens højre kant være rigelig plads til at sætte et kryds.

§ 5. Under bogstavbetegnelsen og partinavnet, jf. § 4, anføres adskilt ved en halvfed, vandret streg navnene på de kandidater, der er opført på partiets kandidatliste. Navnene anføres med almindelige typer og adskilles fra hinanden med tynde, vandrette streger.

Stk. 2. Kandidaternes navne anføres i den rækkefølge, hvori de er anført på kandidatlisten.

§ 6. For hver kandidatliste anføres kandidaternes navne i to lodrette kolonner adskilt ved en meget fed, lodret streg. I den første kolonne anføres navnene på den første halvdel af kandidaterne lodret under hinanden, i den anden kolonne navnene på resten af kandidaterne.

Stk. 2. Navnene anføres begyndende umiddelbart inden for stemmesedlens venstre kant, henholdsvis umiddelbart til højre for den meget fede, lodrette streg. Til højre for kandidatnavnene skal være rigelig plads til at sætte et kryds.

§ 7. Kandidaternes navne anføres med fornavne eller forbogstaver først.

Stk. 2. Kandidaterne skal anføres på stemmesedlerne med deres fulde navn, medmindre de på kandidatlisten har angivet, hvordan navnet ønskes anført. Kandidatens efternavn eller mellemnavn samt mindst ét fornavn eller forbogstav skal altid anføres. Kun mellem- og efternavne, som kandidaten er berettiget til at føre efter navneloven, eller mellemnavne, som er anmeldt til folkeregistret, kan anføres på stemmesedlen. I stedet for fornavnet kan anføres et kaldenavn, der er afledt af fornavnet.

§ 8. I tilfælde, hvor der kan ske forveksling af kandidaternes navne, skal der i forlængelse af navnene anføres en kortfattet betegnelse på enten stilling eller bopæl for de pågældende kandidater. I andre tilfælde må kandidaternes stilling eller bopæl ikke anføres.

Stk. 2. Indenrigs- og sundhedsministeren træffer afgørelse om, hvilken betegnelse der skal anføres i de tilfælde, der er nævnt i stk. 1, 1. pkt.

§ 9. Alle de vandrette streger, der er nævnt i bekendtgørelsen, skal gå tværs over stemmesedlen fra kant til kant.

§ 10. Ud over det, der er nævnt i de foregående paragraffer, må intet ord eller bogstav og intet navn, tal eller tegn være påført nogen stemmeseddel ved tryk eller ved skrift eller på anden måde.

§ 11. Bekendtgørelsen træder i kraft den 15. april 2009.

Stk. 2. Samtidig ophæves bekendtgørelse nr. 652 af 19. juni 2007 om stemmesedler til brug ved Europa-Parlamentsvalg.

Velfærdsministeriet, den 31. marts 2009

Karen Jespersen

/Nicoline Nyholm Miller

Bilag 4

Cirkulære nr. 54 af 8. maj 2001

Cirkulære om brevstemmeprotokollers indhold og udformning (Til alle kommunalbestyrelser)

I medfør af § 64, stk. 1, og § 100 i lov om valg til Folketinget, jf. lovbekendtgørelse nr. 261 af 18. april 2001, § 26, stk. 5, i lov om valg af danske repræsentanter til Europa-Parlamentet, jf. lovbekendtgørelse nr. 264 af 18. april 2001, og § 70, stk. 1, i lov om kommunale valg, jf. lovbekendtgørelse nr. 263 af 18. april 2001, fastsættes:

§ 1. Forud for hvert valg skal kommunalbestyrelsen oprette en protokol over de brevstemmer, som kommunalbestyrelsen modtager til det pågældende valg (brevstemmeprotokol).

§ 2. Brevstemmeprotokollen skal indeholde oplysning om antallet af brevstemmer modtaget på en bestemt dato til og med dagen før valgdagen. Brevstemmeprotokollen skal indeholde oplysning om, hvorledes de modtagne brevstemmer på en bestemt dato til og med dagen før valgdagen fordeler sig på brevstemmer modtaget fra kommunens folkeregister, fra stemmemodtagere på plejehjem m.v. og i ældreboliger og i vælgerens hjem, samt fra postvæsenet (dvs. brevstemmer, der er afgivet på andre kommuners folkeregistre, på sygehuse, i kriminalforsorgens anstalter og arresthuse, på danske repræsentationer i udlandet m.v.).

Stk. 2. Brevstemmeprotokollen skal indeholde oplysning om antallet af brevstemmer modtaget på en bestemt dato til og med dagen før valgdagen, der er videresendt til andre kommuner, samt datoen for videresendelsen.

Stk. 3. Brevstemmeprotokollen skal indeholde tilsvarende oplysninger som nævnt i stk. 1 og 2 både for så vidt angår brevstemmer, der modtages på valgdagen og afleveres til afstemningsstederne inden kl. 9, og for så vidt angår brevstemmer, der modtages på valgdagen og afleveres til afstemningsstederne efter kl. 9.

Stk. 4. Brevstemmeprotokollen skal indeholde tilsvarende oplysninger som nævnt i stk. 1 for så vidt angår brevstemmer, der modtages fra og med dagen efter valgdagen og til og med den dag, hvor eventuelle klager over valget er endeligt afgjort.

Stk. 5. De i stk. 1-4 nævnte oplysninger skal indføres i brevstemmeprotokollen af kommunalbestyrelsen på de dage, hvor kommunalbestyrelsen modtager de pågældende brevstemmer.

§ 3. Brevstemmeprotokollen skal indeholde oplysning om, hvorledes det samlede antal brevstemmer, der er modtaget til og med dagen før valgdagen, og som ikke er videresendt til andre kommuner, efter afsenderens bopælsangivelse på yderkuverterne fordeler sig på de enkelte afstemningsområder i kommunen. Brevstemmeprotokollen skal indeholde oplysning om antallet af brevstemmer, der er modtaget til og med dagen før valgdagen, som ikke er videresendt til andre kommuner, og som på grundlag af oplysningerne om afsenderen på yderkuverten ikke kan henføres til et bestemt afstemningsområde.

Stk. 2. Brevstemmeprotokollen skal indeholde tilsvarende oplysninger som nævnt i stk. 1 både for så vidt angår brevstemmer, der modtages på valgdagen og afleveres til afstemningsstederne inden kl. 9, og for så vidt angår brevstemmer, der modtages på valgdagen og afleveres til afstemningsstederne efter kl. 9.

Stk. 3. De i stk. 1 henholdsvis stk. 2 nævnte oplysninger skal indføres i brevstemmeprotokollen af kommunalbestyrelsen dagen før valgdagen henholdsvis på valgdagen.

§ 4. Brevstemmeprotokollen skal indeholde oplysning om, til hvilket afstemningsområde brevstemmer fra afstemningsområder, hvor der er modtaget færre end 5 brevstemmer, er overført, og fra hvilke afstemningsområder de pågældende brevstemmer er overført, jf. folketingsvalglovens § 64, stk. 5, og den kommunale valglovs § 70, stk. 4.

Stk. 2. De i stk. 1 nævnte oplysninger skal indføres i brevstemmeprotokollen af kommunalbestyrelsen senest på valgdagen.

§ 5. Brevstemmeprotokollen skal indeholde oplysning om, til hvilket afstemningsområde brevstemmer, som ikke er videresendt til andre kommuner, og som på grundlag af oplysningerne om afsenderen på yderkuverten ikke kan henføres til et bestemt afstemningsområde, er henregnet i henseende til valgstyrenes kontrol af, om brevstemmerne kan komme i betragtning, jf. folketingsvalglovens § 64, stk. 6, og den kommunale valglovs § 70, stk. 5.

§ 6. Brevstemmeprotokollen skal være udformet i overensstemmelse med de fortrykte brevstemmeprotokoller, Indenrigsministeriet har ladet fremstille.

§ 7. §§ 1-6 finder tilsvarende anvendelse ved folkeafstemninger.

§ 8 Cirkulæret træder i kraft den 15. maj 2001.

Stk. 2. Samtidig ophæves cirkulære nr. 64 af 3. maj 1989 om brevstemmeprotokollers indhold og udformning.

Indenrigsministeriet, den 8. maj 2001

Karen Jespersen

/Anne Birte Pade

Bilag 5

Bekendtgørelse nr. 653 af 19. juni 2007

Bekendtgørelse om bedømmelse af stemmesedler afgivet til Europa-Parlamentsvalg

I medfør af § 29, stk. 3, i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, jf. lovbekendtgørelse nr. 52 af 2. februar 2004, og efter forelæggelse for Folketingets Udvalg til Valgs Prøvelse, fastsættes:

Kapitel 1

Definitioner

§ 1. Ved kryds forstås i bekendtgørelsen et tegn svarende til bogstavet X eller til tegnet for plus (+).

Stk. 2. Tegn, der må anses for at være afledt af et kryds, eller som må anses for at være resultatet af, at vælgeren ved gentagen afmærkning har villet tydeliggøre et kryds, bedømmes efter samme regler som kryds.

§ 2. Ved »bogstavbetegnelse« eller »officiel bogstavbetegnelse« forstås i bekendtgørelsen en af de bogstavbetegnelser, der i medfør af lovens § 13 forud for det pågældende valg er tildelt de partier, der har ret til at deltage i Europa-Parlamentsvalg. Ved »uofficiel bogstavbetegnelse« forstås i bekendtgørelsen enhver anden betegnelse bestående af et eller flere bogstaver, herunder en af de betegnelser, som Folketinget anvender til at angive de enkelte folketingsmedlemmers tilhørsforhold til en bestemt folketingsgruppe.

Kapitel 2

Bedømmelse af stemmesedler afgivet på afstemningsstedet

Blanke stemmesedler

§ 3. En stemmeseddel er ugyldig, såfremt den er blank, jf. lovens § 29, stk. 1, nr. 1.

Stemmesedler, hvor vælgerens stemme på stemmesedlen ikke er afmærket med kryds

§ 4. En stemmeseddel er ugyldig, såfremt vælgerens stemme på stemmesedlen ikke er afmærket med kryds, jf. lovens § 29, stk. 1, nr. 2. En stemmeseddel betragtes ved anvendelse af reglen i 1. pkt. som ugyldig, såfremt stemmesedlen i stedet for med kryds er afmærket med bogstav, cirkel eller andet mærke, der ikke har karakter af et kryds, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Hvis stemmesedlen i stedet for med kryds er afmærket med overstreget, udvisket eller halvt kryds (dvs. en lodret, vandret eller skrå streg), bedømmes stemmesedlen efter reglen i § 9, stk. 1.

Stemmesedler, der giver anledning til tvivl om vælgerens stemmeafgivning

§ 5. En stemmeseddel er ugyldig, såfremt den er helt eller delvis overstreget.

§ 6. En stemmeseddel er ugyldig, såfremt den er afmærket med kryds i flere partifelter.

§ 7. En stemmeseddel er ugyldig, såfremt den er afmærket med kryds, der rækker ind i flere partifelter, jf. dog § 8.

§ 8. Hvis den væsentligste del af et kryds, herunder krydsets skæringspunkt, er placeret i ét partifelt, anses stemmesedlen som en gyldig stemme for den pågældende kandidatliste, medmindre stemmesedlen er ugyldig i medfør af en af de øvrige bestemmelser i bekendtgørelsen.

§ 9. En stemmeseddel er ugyldig, såfremt den er afmærket med overstreget, udvisket eller halvt kryds (dvs. en lodret, vandret eller skrå streg), jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Hvis stemmesedlen er afmærket med kryds inden for samme partifelt som det overstregede, udviskede eller halve kryds, anses stemmesedlen som en gyldig stemme for den pågældende kandidatliste, medmindre stemmesedlen er ugyldig i medfør af en af de øvrige bestemmelser i bekendtgørelsen.

§ 10. En stemmeseddel er ugyldig, såfremt den er afmærket med kryds uden for partifelterne.

§ 11. En stemmeseddel er ugyldig, såfremt det af andre grunde end dem, der er nævnt i §§ 5-10, ikke med sikkerhed kan afgøres, hvilken kandidatliste vælgeren har villet give sin stemme.

§ 12. Det afgøres efter reglerne i lovens § 30, stk. 1, hvorvidt en gyldig stemmeseddel, der er omfattet af reglerne i § 8 eller § 9, stk. 2, er en personlig stemme eller en listestemme.

Stemmesedler, der ikke er udleveret på afstemningsstedet

§ 13. En stemmeseddel er ugyldig, såfremt det må antages, at den ikke er udleveret på afstemningsstedet, jf. lovens § 29, stk. 1, nr. 4.

Stemmesedler med særpræg

§ 14. En stemmeseddel er ugyldig, såfremt den foruden med kryds er afmærket med bogstav, cirkel eller andet mærke, der ikke har karakter af et kryds, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Stemmesedler, der er omfattet af § 9, stk. 2, er ikke på grund af de i denne bestemmelse nævnte angivelser ugyldige i medfør af stk. 1.

§ 15. En stemmeseddel, der er afmærket med flere end 3 kryds, er ugyldig. Et overstreget, udvisket eller halvt kryds (lodret, vandret eller skrå streg), jf. § 9, betragtes som ét kryds ved anvendelse af reglen i 1. pkt.

§ 16. En stemmeseddel, hvorpå der er tegnet, eller som er påført påskrift af nogen art, herunder et kandidatnavn eller andet navn, eller som er påført påklæbning af nogen art, er ugyldig. Afsmitning eller lignende fra skriftfarven i det benyttede skriveredskab betragtes ikke som påskrift.

§ 17. En stemmeseddel er ugyldig, såfremt den på anden måde end nævnt i §§ 14-16 er givet et særpræg, herunder ved afmærkning med forskellige skriftfarver, ved iturivning eller ved afrivning af et eller flere stykker. Iturivning eller afrivning betragtes ikke som særpræg, hvis dette er sket ved stemmesedlens udtagning af stemmekassen eller senere. Afmærkning af stemmesedlen med et andet skriveredskab end det, der er fremlagt eller op hængt i stemmerummet, betragtes ikke som særpræg, medmindre skriftfarven eller skrifttykkelsen er helt usædvanlig sammenlignet med almindelige skriveredskaber.

Kapitel 3

Bedømmelse af brevstemmesedler

Blanke brevstemmesedler

§ 18. En brevstemmeseddel er ugyldig, såfremt den er blank, jf. lovens § 29, stk. 2, nr. 1.

Brevstemmesedler, der giver anledning til tvivl om vælgerens stemmeafgivning

§ 19. En brevstemmeseddel er ugyldig, såfremt der på stemmesedlen alene er anført navnet på en eller flere personer, som ikke er opstillet til valget, eller alene navnet eller bogstavbetegnelsen for et parti, der ikke har opstillet kandidater til valget.

Stk. 2. En brevstemmeseddel er ugyldig, såfremt den ud over navnet på en eller flere personer, der ikke er opstillet til valget, alene er påført en uofficiel bogstavbetegnelse, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. En brevstemmeseddel, der ud over navnet på en eller flere personer, der ikke er opstillet til valget, alene er påført en af de uofficielle bogstavbetegnelser, der er omfattet af § 21, stk. 2, anses som en gyldig stemme for det pågældende partis kandidatliste, medmindre brevstemmesedlen er ugyldig i medfør af en af de øvrige bestemmelser i bekendtgørelsen.

§ 20. En brevstemmeseddel er ugyldig, såfremt den alene er påført en uofficiel bogstavbetegnelse på ét bogstav.

§ 21. En brevstemmeseddel er ugyldig, såfremt den alene er påført en uofficiel bogstavbetegnelse bestående af flere bogstaver, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Hvis der ikke hersker begrundet tvivl om, hvilket parti en uofficiel bogstavbetegnelse bestående af flere bogstaver skal angive, anses stemmesedlen som en gyldig stemme for det pågældende partis kandidatliste, som f.eks. RV for Det Radikale Venstre, KF for Det Konservative Folkeparti, SF for SF-Socialistisk Folkeparti, DF for Dansk Folkeparti og EL for Enhedslisten - De Rød-Grønne, medmindre brevstemmesedlen er ugyldig i medfør af en af de øvrige bestemmelser i bekendtgørelsen.

§ 22. En brevstemmeseddel er ugyldig, såfremt den alene er påført kryds.

§ 23. En brevstemmeseddel er ugyldig, såfremt den er påført modstridende angivelser vedrørende bogstavbetegnelse, partinavn eller kandidatnavn (personnavn).

§ 24. Ved anvendelse af reglen i § 23 om modstridende angivelser bedømmes en uofficiel bogstavbetegnelse, der er påført en brevstemmeseddel sammen med en bogstavbetegnelse, et partinavn eller et kandidatnavn (personnavn), således:

1) Bogstavet »S«, bedømmes som Socialdemokratiets officielle bogstavbetegnelse (A).

2) De uofficielle bogstavbetegnelser, der er nævnt i § 21, stk. 2, (f.eks. RV, KF, SF, DF og EL), bedømmes som de pågældende partiers officielle bogstavbetegnelse (f.eks. henholdsvis B, C, F, O og Ø).

3) En uofficiel bogstavbetegnelse, der ved det umiddelbart forudgående Europa-Parlamentsvalg var officiel bogstavbetegnelse for et af de partier, der havde ret til at deltage i det netop afholdte Europa-Parlamentsvalg, bedømmes efter samme regler som det pågældende partis nuværende officielle bogstavbetegnelse.

4) En uofficiel bogstavbetegnelse, der ved det umiddelbart forudgående Europa-Parlamentsvalg var officiel bogstavbetegnelse for et parti, der ikke havde ret til at deltage i det netop afholdte Europa-Parlamentsvalg, anses som en modstridende angivelse til enhver bogstavbetegnelse, partinavn eller kandidatnavn (personnavn).

5) En uofficiel bogstavbetegnelse, der ved det sidst afholdte folketingsvalg var officiel bogstavbetegnelse til folketingsvalg, jf. folketingsvalglovens § 14, for et parti, der ikke havde ret til at deltage i det netop afholdte Europa-Parlamentsvalg, anses som en modstridende angivelse til enhver bogstavbetegnelse, partinavn eller kandidatnavn (personnavn).

6) En uofficiel bogstavbetegnelse, der ikke er omfattet af nr. 1-5, anses ikke som en modstridende angivelse til nogen bogstavbetegnelse, partinavn eller kandidatnavn (personnavn).

§ 25. En brevstemmeseddel er ugyldig, såfremt det af andre grunde end dem, der er nævnt i §§ 19-24, ikke med sikkerhed kan afgøres, hvilken af kandidatlisterne vælgeren har villet give sin stemme. Anvendelse af forkortelser eller forkert stavemåde af et partinavn eller et kandidatnavn eller udfyldning af en brevstemmeseddel på forsiden uden for de rubrikker, der er bestemt til udfyldning, er ikke i sig selv til hinder for, at der kan foreligge den fornødne sikkerhed.

Konvoluttens indhold

§ 26. En brevstemmeseddel er ugyldig, såfremt den konvolut, hvori den er indlagt, indeholder andet eller mere end én stemmeseddel, jf. lovens § 29, stk. 2, nr. 3.

Brevstemmesedler, der ikke er tilvejebragt af indenrigs- og sundhedsministeren

§ 27. En brevstemmeseddel er ugyldig, såfremt det må antages, at den ikke er tilvejebragt af indenrigs- og sundhedsministeren, jf. lovens § 29, stk. 2, nr. 4.

Brevstemmesedler med særpræg

§ 28. En brevstemmeseddel er ugyldig, såfremt den konvolut, hvori den er indlagt, er forsynet med påskrift eller påklæbning. Påklæbning med klar tape for at lukke konvolutten medfører dog ikke ugyldighed.

§ 29. En brevstemmeseddel, hvorpå der er tegnet, eller som ud over officiel eller uofficiel bogstavbetegnelse, partinavn eller kandidatnavn (personnavn) er påført påskrift eller påklæbning af nogen art, er ugyldig. Rettelse eller overstregning af en påført officiel eller uofficiel bogstavbetegnelse, et partinavn eller kandidatnavn (personnavn) betragtes ikke som påskrift.

§ 30. En brevstemmeseddel er ugyldig, såfremt den på anden måde end nævnt i §§ 28 og 29 er givet et særpræg, herunder ved udfyldning på bagsiden i stedet for eller foruden på forsiden, ved iturivning eller ved afrivning af et eller flere stykker. Udfyldning af en brevstemmeseddel på forsiden uden for de rubrikker, der er bestemt til udfyldning, betragtes ikke som særpræg. Iturivning eller afrivning betragtes ikke som særpræg, hvis dette er sket i forbindelse med udtagning af stemmekassen eller af konvolutten eller senere. Anvendelse af skrift, som er særlig karakteristisk eller som er gået ud af almindelig brug, og som indebærer en særlig udformning af bogstaverne, betragtes ikke som særpræg.

Kapitel 4

Registrering af ugyldige stemmesedler, herunder brevstemmesedler

§ 31. I valgbogen anføres, hvor mange stemmesedler valgbestyrelsen har anset for ugyldige, og grundene hertil. Tilsvarende oplysninger som nævnt i 1. pkt. anføres i afstemningsbogen af valgstyrelserne, såfremt indenrigs- og sundhedsministeren fastsætter, at stemmeoptællingen finder sted på valgdagen, jf. lovens § 28, stk. 1.

Stk. 2. En stemmeseddel, herunder en brevstemmeseddel, der er anset for ugyldig i medfør af to eller flere af bestemmelserne i bekendtgørelsen, registreres under den ugyldighedsgrund, der er anført først i bekendtgørelsen. Stemmesedler, der er ugyldige i medfør af bestemmelserne i §§ 13, 26, 27 eller 28, registreres dog altid under den pågældende ugyldighedsgrund.

Kapitel 5

Ikrafttræden

§ 32. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. august 2007.

Stk. 2. Samtidig ophæves bekendtgørelse nr. 437 af 31. maj 2001 om bedømmelse af stemmesedler afgivet til Europa-Parlamentsvalg.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet, den 19. juni 2007

Lars Løkke Rasmussen

/Anne Birte Pade

Bilag 6

Bekendtgørelse nr. 79 af 21. januar 1994

Bekendtgørelse om slettelse af valglisten til Europa-Parlamentsvalg af personer med dansk indfødsret, der er optaget på valglisten i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union (* 1)

I medfør af § 14, stk. 5, i lov nr. 746 af 7. december 1988 om valg af danske repræsentanter til Europa-Parlamentet, som ændret ved lov nr. 1086 af 22. december 1993, fastsættes:

§ 1. Ved valg af repræsentanter til Europa-Parlamentet må ingen vælger afgive stemme både ved valget i Danmark og i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, jf. lovens § 5, stk. 1.

§ 2. Såfremt indenrigsministeren modtager underretning om, at en person, der har dansk indfødsret og har fast bopæl i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, er optaget på valglisten i bopælslandet, skal indenrigsministeren undersøge, om den pågældende tillige er optaget på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark.

Stk. 2. Såfremt undersøgelsen viser, at den pågældende er optaget på valglisten i Danmark, afgør indenrigsministeren, om der på det foreliggende grundlag kan træffes afgørelse om at slette den pågældende af valglisten, jf. stk. 3, eller om der forinden skal indhentes en udtalelse fra den pågældende.

Stk. 3. Såfremt det må anses for godtgjort, at den pågældende efter ønske er optaget på valglisten i bopælslandet, træffer indenrigsministeren afgørelse om, at den pågældende skal slettes af valglisten i Danmark og sørger for, at den pågældende bliver slettet af valglisten, jf. stk. 4.

Stk. 4. Indenrigsministeren kan om fornødent pålægge kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor den pågældende er optaget på valglisten, at sørge for, at den pågældende manuelt bliver slettet af valglisten.

§ 3. Indenrigsministeren underretter skriftligt de personer, der er slettet af valglisten i medfør af § 2, herom.

Stk. 2. En person, der er slettet af valglisten efter § 2, kan ikke genoptages på valglisten til det pågældende valg.

§ 4. Bekendtgørelsen træder i kraft den 15. februar 1994.

Indenrigsministeriet, den 31. januar 1994

Birte Weiss

/ Anne Birte Pade

Departementet, Holmens Kanal 22, 1060 København K
Tlf. 3392 9300, Fax. 3393 2518, E-mail vfm@vfm.dk
J.nr. 2008-8347, 2008-3434

Til alle kommunalbestyrelser

27. november 2008

Vedrørende valget til Europa-Parlamentet og folkeafstemningen om tronfølgeloven søndag den 7. juni 2009

1. Søndag den 7. juni 2009 skal der som tidligere meddelt afholdes **valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet**. Samme dag skal der endvidere afholdes **folkeafstemning om ændring af tronfølgeloven** under forudsætning af, at Folketinget forinden vedtager lovforslaget herom i uændret form.

Der skal således **afholdes to forskellige valghandlinger samme dag**, hvortil forskellige vælgergrupper har valgt, se nærmere nedenfor. Velfærdsministeriet vil i dette brev henlede kommunalbestyrelsernes opmærksomhed på forskellige praktiske forhold som følge af, at der skal afholdes to forskellige valghandlinger samme dag, som det kan være nyttigt for kommunalbestyrelserne at indregne i deres planlægning af de to valghandlinger allerede på nuværende tidspunkt. Ministeriet vil endvidere i 1. kvartal 2009 udsende en vejledning om Europa-Parlamentsvalget og en anden vejledning om folkeafstemningen om ændring af tronfølgeloven, som i større detalje vil informere kommunalbestyrelsen og andre aktører på valgområdet om forskellige forhold i relation til deres opgavevaretagelse under afviklingen af de to nævnte valghandlinger.

./ En **oversigt over de tidsfrister**, der gælder ved **Europa-Parlamentsvalget** den 7. juni 2009, vedhæftes. En tilsvarende oversigt over de tidsfrister, der gælder ved afholdelsen af folkeafstemningen om ændring af tronfølgeloven den 7. juni 2009 vil være indeholdt i den vejledning om folkeafstemningen, der som tidligere nævnt forventes udsendt i begyndelsen af 2009.

2. I henhold til Europa-Parlamentsvalglovens § 3, stk. 1, har enhver **valgt til Europa-Parlamentet**, der på valgdagen

- 1) har valgt til Folketinget eller

- 2) har dansk indfødsret, har opnået alderen for valgret til Folketinget og har fast bopæl i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, medmindre vedkommende er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne, jf. værgemålslovens § 6, eller
- 3) er statsborger i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, har opnået alderen for valgret til Folketinget og har fast bopæl i Danmark, medmindre vedkommende er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne, jf. værgemålslovens § 6.

Personer, der har fast bopæl på Færøerne eller i Grønland, har ikke valgret til Europa-Parlamentet.

I henhold til grundlovens § 88 har **folketingsvælgerne** i Danmark, herunder Færøerne og Grønland, valgret til folkeafstemningen om ændringen af tronfølgeloven.

Det vil således ikke være helt sammenfaldende grupper, der har valgret til henholdsvis Europa-Parlamentsvalget og folkeafstemningen om ændringen af tronfølgeloven, idet gruppen af personer, der har valgret til Europa-Parlamentsvalget, ud over folketingsvælgere også omfatter både EU-borgere over 18 år, der har fast bopæl i Danmark, samt danske statsborgere over 18 år, der har fast bopæl i udlandet, under forudsætning af, at de ikke er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6. Til gengæld vil danske statsborgere med fast bopæl på Færøerne og i Grønland alene kunne stemme ved folkeafstemningen om tronfølgeloven.

Det følger derfor af lovgivningen, at der skal udarbejdes **særskilte valglist**er og udsendes **særskilte valgkort** for Europa-Parlamentsvalget henholdsvis folkeafstemningen om ændring af tronfølgeloven.

Da afstemningen på valgdagen som nævnt skal gennemføres i forhold til to forskellige valglister som følge af de forskellige vælgergrupper, der har valgret til de to forskellige valghandlinger, vil det endvidere være nødvendigt at **gennemføre afstemningen som to adskilte afstemninger** med **særskilte valgborde, stemmerum og stemmekasser**. Eventuelt vil der dog, hvis anvendelse af særskilte stemmerum ikke er mulig, og det i øvrigt sikres, at de to valghandlinger gennemføres særskilt, kunne benyttes fælles stemmerum.

Kommunalbestyrelsen skal endvidere sikre, at stemmelokalerne indrettes således, at de to valghandlinger så vidt muligt kan gennemføres i **adskilte lokaler**.

Der skal vælges særskilte **valgbestyrelser** og vælges **valgstyrelser og tilforordnede vælgere** til henholdsvis Europa-Parlamentsvalget og folkeafstemningen om ændring af tronfølgeloven. Der er intet til hinder for, at personer, der er medlemmer af valgbestyrelsen til Europa-Parlamentsvalget i

de enkelte opstillingskredse, tillige er medlemmer af valgbestyrelsen til folkeafstemningen om ændring af tronfølgeloven. Tilsvarende gælder personer, der er valgt som valgstyrere eller tilforordnede vælgere, idet det dog skal bemærkes, at der vil være et **øget behov for valgstyrere og tilforordnede vælgere** som følge af den samtidige afholdelse af Europa-Parlamentsvalget og folkeafstemningen om ændring af tronfølgeloven, jf. nedenfor.

Kommunalbestyrelsen skal som følge af ovenstående sørge for det fornødne antal valgborde, det foreskrevne antal valgstyrere og det fornødne antal tilforordnede vælgere til de to valgbehandlinger. Kommunalbestyrelsen skal samtidig sikre, at de to valgbehandlinger gennemføres adskilt, og at hver af valghandlingerne kan gennemføres med den fornødne kapacitet og bemanding. Opmærksomheden henledes i den forbindelse på, at kommunalbestyrelsen kan beslutte at benytte forskellige afstemningssteder, men ikke forskellige afstemningsområder, til henholdsvis valget til Europa-Parlamentet og folkeafstemningen om ændring af tronfølgeloven.

Opmærksomheden henledes endvidere på, at kommunalt ansat personale kan udpeges som valgstyrere og tilforordnede vælgere eller til at bistå disse ved valghandlingerne på valgdagen og den efterfølgende stemmeoptælling. Ved bistand til stemmeoptællingen kan også kommunalt ansatte, der ikke har bopæl i kommunen, deltage.

Kommunalbestyrelsen skal indskærpe, at der ved valgbordene til Europa-Parlamentsvalget kun må udleveres stemmesedler til personer, der ønsker at stemme til Europa-Parlamentsvalget, og som er anført på valglisten til Europa-Parlamentsvalget. Tilsvarende gælder for udlevering af stemmesedler til folkeafstemningen om ændring af tronfølgeloven. Endvidere skal det ved tydelig skiltning markeres, hvilke valgborde der vedrører Europa-Parlamentsvalget henholdsvis folkeafstemningen om ændring af tronfølgeloven, samt i hvilken stemmekasse en stemmeseddel til henholdsvis Europa-Parlamentsvalget og folkeafstemningen om ændring af tronfølgeloven skal lægges.

- ./.
- 3. Velfærdsministeriet skal endvidere meddele, at velfærdsministeren har udstedt vedhæftede **bekendtgørelse nr. 1095 af 18. november 2008 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalget den 7. juni 2009 af personer med dansk indfødsret, der har fast bopæl i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union.** Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. december 2008.**

Endvidere vedhæftes en fil med det ansøgningskema med tilhørende vejledning, der skal benyttes af de EU-bosatte ved ansøgning om optagelse på den særlige valgliste i Københavns Kommune. Velfærdsministeriet vil senere levere et antal eksemplarer af en papirudgave af skemaet med tilhørende vejledning direkte til Københavns Folkeregister. Ansøgningskemaet vil i øvrigt kunne hentes på ministeriets nye valghjemmeside, valg.vfm.dk, som i

skrivende stund forventes frigivet i begyndelsen af 2009, og indtil da på www.im.dk (Valg- og folkeafstemninger/Europa-Parlamentsvalg).

Der vil på et senere tidspunkt tilgå alle kommunalbestyrelser nærmere oplysning om **optagelse på valglisten af herboende EU-borgere**, der ønsker at deltage i Europa-Parlamentsvalget her i landet.

4. Der vil endvidere tilgå kommunalbestyrelserne instruktion på et senere tidspunkt vedrørende afvikling af **brevstemmeafgivningen**, der her i landet både ved Europa-Parlamentsvalg og ved folkeafstemningen om ændring af tronfølgeoven kan begynde på folkeregistrene fra og med lørdag den 7. marts 2009 til og med fredag den 5. juni 2009, jf. den vedhæftede oversigt over de tidsfrister, der gælder ved Europa-Parlamentsvalget søndag den 7. juni 2009.

I kommuner, hvor folkeregisterfunktionerne varetages i flere afdelinger, herunder i en eller flere borgerserviceafdelinger, kan der gives adgang til at brevstemme på alle kommunens borgerserviceafdelinger inklusiv filialer. I de nye kommuner, som er blevet væsentligt større efter kommunalreformen, kan det være hensigtsmæssigt at give vælgerne adgang til at brevstemme flere steder i kommunen, så vælgerne ikke får for lang afstand til et sted, hvor de kan brevstemme.

Folkeregistrene/borgerservicecentre skal mindst ét sted i kommunen holde åbent for brevstemmeafgivning i mindst nogle timer den sidste dag, hvor fristen udløber (grundlovsdag), selv om der normalt kan være lukket denne dag. Det vil i øvrigt være hensigtsmæssigt at holde også de øvrige folkeregistre/borgerservicecentre i kommunen åbent nogle timer den sidste lørdag før fristens udløb samt at holde folkeregistrene/borgerservicecentre åbne nogle timer på alle lørdage i de tre uger, hvor der kan brevstemmes.

Med venlig hilsen

Nicoline Nyholm Miller
Valgkonsulent